uos dñs ꝯmendauit ꝙ ꝺiligatis inuicē ꝙ ꝺilectiōis
tuę cōfectum te ad caritatē quae umo
rē nō habet gradu excelsiore ꝓducit. per
quā uniuersa quae priuś non sine poe
na formidinis obseruabaś. absq; ullo la
bore uelut naturaliter incipieś custodi
re. nīa cōtēplatione supplicii ut umo
ris ulliuś. sed amore ipsius bom. et delec
tatione uirtu tum.

Quod ut facilius ualeaś ꝓuenire. exēpla
ubi sunt imitationis ac uitę ꝓfectę in con
gregatione cōmoranti. apaucis. immo
abuno. ut duob. nā plurib. expetenda,
Nam ꝑter ida ad examinata uita atq; ad

ꝺapnandaś traducaris; Sin obœdi
entē. si contumācē. si detrahentē audie
ris. ut secuś q[uo]d ubi traditum ē aliquid ad
mittentē. nō attendaś. nec admittendum
tu tali subuertaris exēplo. sed ut surdus qui
qui haec penitus nec audieris. uniuersa
transmittaś; Si ubi aquo quā conuicia. si
irrogantur iniuriae. esto immobilis. &
adresponsione talionis ut mutus ausca
ta. Semp hunc psalmiste uersiculū in
tuo corde uolutans. Dixi custodiā uiaś
meaś. ut nō delinquā in lingua mea. Posui
si ori meo custodiā. dum consisteret pec

psal
lendo
ubi dia
psalma intē
posita fuerit
quia ideo intēpo
nit. ut cuerfio seri
ptuū t psonarū ee nosceat.

significat sempe
r. qd illa ꝙ;h
intēponit
septēna
ee ē
fir
m
et.

Quida ā greco exis
qd significat intē ua
psallendi. ut sit ps
ma qd psallitur
Diapsalma
ā intē
po
si
tum
inpsal
lendo silen
tiū. utq; ad
dū sinpsalma d
ciscopulatio incan
tra diapsalma distan
ubi q̄dā rectes distin
ctionis ostendā. Vnd
plabile. nō cōiungendā sentenc

GERMANISCHES NATIONALMUSEUM
NÜRNBERG
Bibl. Hs. 4486 2
WIEDERGABE NUR MIT GENEHMIGUNG DER DIREKTION
UND UNTER ANGABE DER HERKUNFT GESTATTET.

nib excole q̄ hacc quae supra diximus
ma ornet atq; cōmendet id ut stultum
te secm̄ apli p̄ceptū faciaſ inhoc mundo
ut ſiſ sapiens ſ nihil ſalicet diſcernens ni
hil diiudicans exhiſ quę ubi fuerint im
prata ſed cū omni ſimplicitate id̄ fide
obediētia semp exhibeaſ illud tantum
modo scm illud utile illud sapiens ēe
iudicans quicquid ubi ut lex dixit ſenio
ris examen indixerit; Tali et enim in ſti
tutione fundatus ſ subhac diſcplina po
teris durare p petuo et de coenobio nul
lus tēptationib inimica nullis factionib
deuoluerīs

Ergo patientia tua n debeſ de aliorū ſpe
[illegible]

ditas et contemptus omniū fac
dinate humilitaſ p̄cretur; De humi
te generatur mortificatio uoluntatum;
M ortificatione uoluntatū excurpantur
atq; marcescunt uniuersa uicia; Expulſio
ne uitiorū uirtutes fructificant atq; ſuc
crescunt; Pullulatione uirtutū puritaſ
cordis adquiritur; Puritate cordis apoſ
tolice caritatis p̄fectio poſſidetur. ab

Liber quinto

QUINTUS HOBIS LUCANTE DO LIBER ISI
pcuditur; Nam poſt quatuor libellos
sup instituſ monasteriorū digeſti sum
nunc arripere collectationē adu
ero principalia uicia quiſ oratiom
ono confortante diſpon[illegible] hoc primum

Biol Hs 4486 a

fragmentum Ciceronis de officiis. lib. III. capi. 10. mei. X. Fabri.

ut id quod utile uidebatur neque erat
posset. et tam muri causa oppositum spe
tatis. nec probabile. nec sane idoneā. pe
pace uel quirini uel romuli dixerim. Nec tam
nobis utilitates omittendę sunt aliusq; tra
his ipsi egerim. sed sue cuique utilitati quo
rum iniuria fiat seruiendum e. Sepe chr
ut multa. utq in stadiū ingd curriturus nitr
dere debet quā maxime possit ut unc
tare cū quicum certet. aut manu depell
modo debe. sic iniuria sibi quę q pere e qu
t adiutum non iniquum e. alteri deripe
Maxime aute perturbantur officia inam
& non tribuere quod recte possit. & tribu
non sit accu contra officium e. sed hum
totius breue & non difficile. pceptum e
undeamur utilia honores diuitie uolup
ta generis eiusde. hec amicitiae numq
nenda sunt. at neq contra rem p. nec
nus iurandum ac fide. amic causa sup
nesi iudex quide erit de ipso amico. p
psona amici cum induit iudicis. tamū c
tię. ut uera amici causa esse multi in

Nürnbg. GNM. Kupferstichkab. Kapsel 536, S. D. 289

Germanisches
Nationalmuseum
Nürnberg S u D. RS. rechts
Wiedergabe nur mit Genehmig...
und unter Angabe der Herkunft

Bernhard II Hg. v. Sachsen

142, 161, 165

anderen Text der Fragm. s.

→ Nürnbg. GNM

Florenz, Biblioteca Nazionale, Conventi soppr.

B 4. 2676

XXXII

Giovanni
Boccaccio
Camerone.

lib. III. c. 18.

perulatorib. hoc loco disserendum est. quinuerbis
& disputatione philosophorū sedunculis & carcere
ndi. Sedhaec consideremus quę facium ii qui haben
ponti. l. minucibasili locupletis hominis falsum tes
tum quidam egregia romā attulerunt. quodquo
us optinere & scripserunt heredes secum. M. crassum
ortensium homines eusdē aetatis potentissimos.
cum illud falsum ee suspicarent. sibi aut nullius esset
conscii culpę alienum facinoris munusculū non repudiarunt
quid ergo fit. mest hoc utrū deliquisse uidetur. Mihi quidē
non uidetur. quāquā alterū unū amans alterum non odi
mortuū. Sed cumbasilius. M. lucrium sororis filium nomē suū
ferre uoluisse. eumq. fecisse heredē hunc dico patronum
egregium & sabinū. Utrupe nomen illorū temporū non erat
principes enes rem habere. & ad lucrium nihil prętere
uenire. Cenim sis qui non defendit iniuria neque
prohibet. asinis cum potest iniuste fieri. ut in primo libro
diximus. qualis habendus est is qui non modo non repellit
sed etiam adiuuat iniuriā. Mihi quidē & cum uerę here
ditates non honeste uidentur. si sunt malitiosis blanditiis
officiorū nuptiarum. sed simulatione quęstus. atq; in alio
rebus aliud utile interdū aliud honestū uidetur. sole falso. nā
cum utilitatis quę honestatis ē regula. quihoc perinde rit

Nürnbg. GNM, Kupferstichkab. Kaps. 536, 5. D. 289

Germanisches
Nationalmuseum
Nürnberg S.u.D 289 VS rechts
Wiedergabe nur mit Genehmigung
und unter Angabe der Herkunft

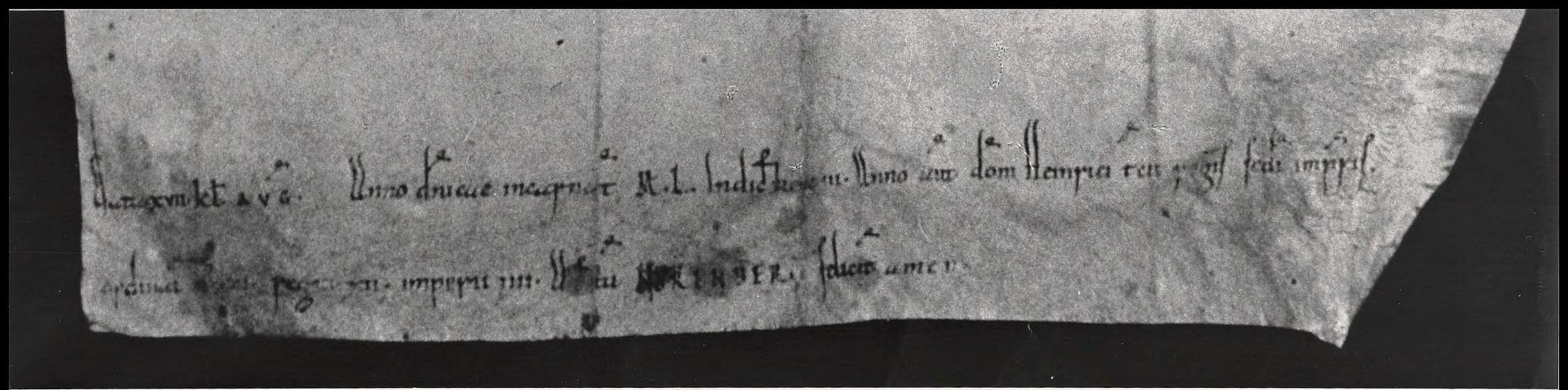
In nomine sce & indiuidue trinitatis Henricus diuina fauente clemencia romanorum imperator augustus. Omnib⁹ xpi nrique fidelib⁹ tam futuris quam psentib⁹. qualit nos p manum cuiusdam nobilis uiri. Richolfi dicti. quendam seruum SIGINAM nomine. manu nra de manu illi denario excusso liberum feci. atq; ab omni iugo debitae seruitutis absolui. Ea uidelicet ratione ut predicta SIGINA. tali deinceps lege ac libertate uiuat. qualem ceteri a regib⁹ & ab imperib⁹ manumisse hucusq; sunt usi. Et ut huius a nob⁹ donatae libertatis auctoritas omnibus stabilis et inconuulsa permaneat. hanc cartam inde conscriptam sigilli nri impressione iussimus insigniri.

Signum Ottonis cancellarii vice Burchardi archicancellarii recognouit.

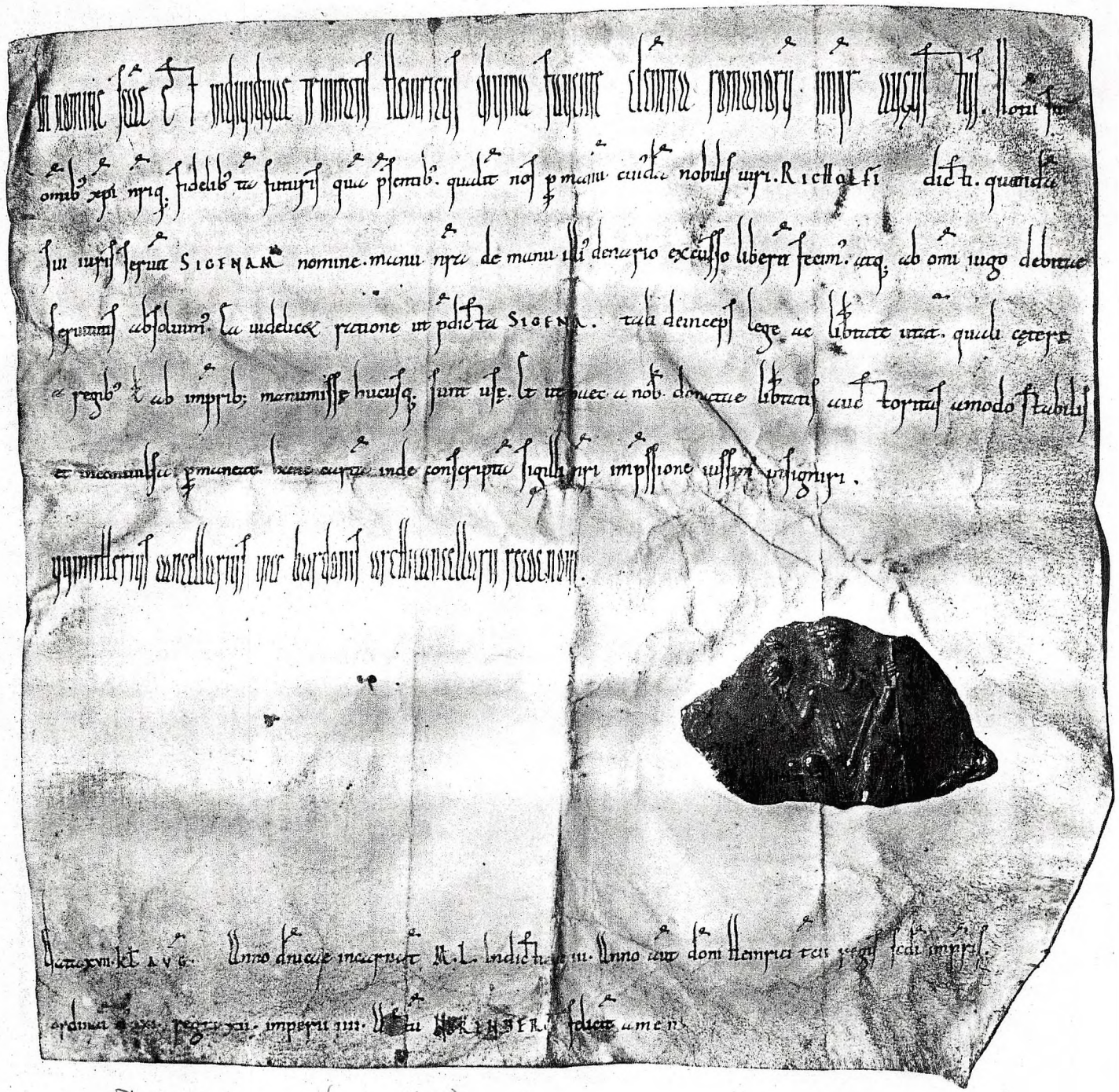

Wiener Stadt A1/050 Fol. 16

Stadtarchiv Nürnberg
Signatur A1/1050 Juli 16
Veröffentlichung u. Reproduktion
nur mit Genehmigung des
Stadtarchivs
Quellenangabe u. Belegexemplar

Nürnbg. StadtA A1/ 1050 Jul. 16

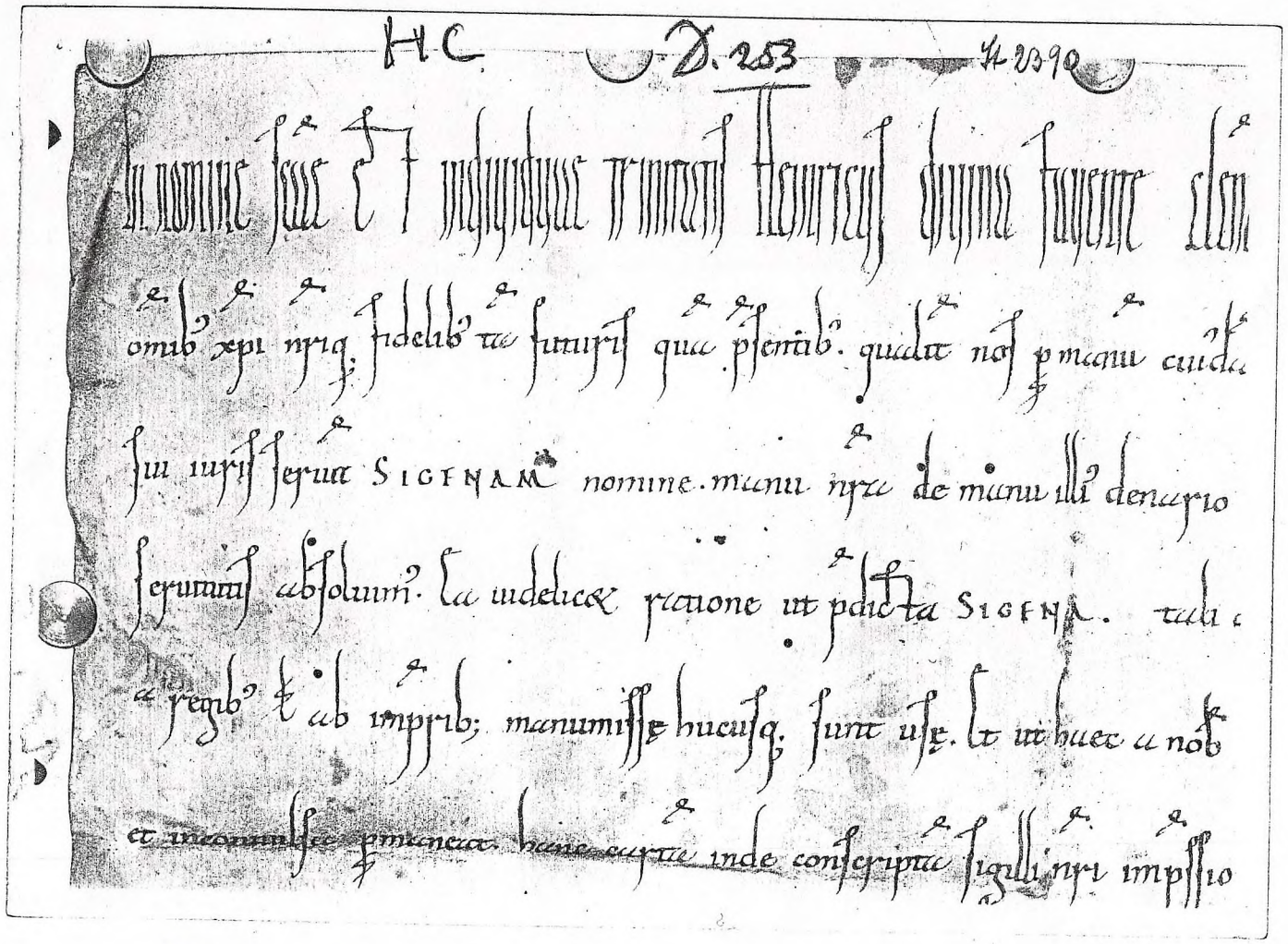

DH III 253 (vn HC)

11

G. Pfeiffer, Gesch. Nürnbgs. in Bilddokumenten (1970)

11 *Die älteste urkundliche Erwähnung Nürnbergs.* Urkunde Kaiser Heinrichs III. vom 16. Juli 1050, ausgestellt anläßlich eines Hoftages in Nürnberg. Stadtarchiv Nürnberg.

HC D. 253 H 2390

In nomine sce & ind̄uidue trinitatis Heinricus diuina fauente cle-
omib⁹ xpi nris; fidelib⁹ tā sanctis quā psentib⁹. quadā nos p manu cuida-
sui iuris seruā SIGFNAM nomine. manu nra de manu illi denario
seruum absolui. ea uidelicet ratione ut pdicta SIGFNA. tali
a regib⁹ & ab imperib; manumissa hucusq; fuit use. & ut huc a nob
et nr̄is successorib⁹ p̄manead hanc cartā inde conscriptā sigilli nri impssio

DH III 253 geschrieben von HC

Nürnbg. Stadt A

Con. Rams. Ord. Prae.

& Hebreor. genes.

DE LEGE MOYSI.

PRIMO OMNIVM diuinas leges sacrasq; ex
plicauit literis suis Moyses rex gentis. Sed primi
leges iudicia q; extitisse mercurius. Trime
gistus aegyptius dedit. Solon primus athenensib⁹
leges dedit. Licurgus primus lacedemonius iura ex
apollinis auctoritate exhibuit. Numa populis
q; romulo successit in regnū primus leges romanis dedit.
Deinde cū plos seditiosos ferre nō posset. decē uiros
legib⁹ scribendis, peritiores q; leges ex libris Salo
monis ytalicis sermone translatas. duodecim tabu
lis exposuer. Fuerunt aūt hi Appius. claudius. Ge
nutius. veterius. Iulius. Oppius. Sulpicius. Sextius.
Curiatius. Romelius. Postumius. Hi duodecim uiri. le
gum scribendarū electi sūt. leges recognoscere. libros
Primus aūt pompeius instituere uoluerat. sed ipse uera
tus obtrectatores metu. Deide coepit id facere. sed
ante infectus. Paulatim aūt antiquae leges uetustate
atq; iniuria exolescere. quarū cū nullus habitus es
set. noua tam necessaria uidere. leges nouae. ac
primo cesare coepere. & reliqui succedentes
bus eorumq; primitus & iordinate. Postea theo.
dosius minor augustus adsimilitudine gregoria
ni & ermogeniani codice facto. cōmonē

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Clm. 4460, fol. 1r

Bayer Staats- Bibliothek München
Cat 4460
1R

p̄maneant·qđ̄ dō p̄misēr· De monachis ſ. xxvii. a·
tē̄ indecretal' innocentii papę ad clericatū p̄ueant·
de eadē̄ re· ut monachꝰ ſi ad clericatū p̄ueha-
p̄positū monachicę p̄fessionī nonamittant·
De negotiis clericoꝝ int̄ se· xxviii· b·
tē̄ ineodē̄ cōcilio· ut li clerici int̄ se negotiū ali
qđ̄ habuerint· aliō epō̄ diuducent̄· nā ſecularib;
De cēſpiratione clericoꝝ t̄ monachoꝝ· xxviii· c·
tē̄ ineodē̄ cōcilio· ut li clerici· nec monachi cōſpi
rationē t̄ illicitā cōtra ſuū paſtorem tāciant·
De accuſatione laicoꝝ cōtra epōs· xxx· d·
tē̄ ineodē̄ cōcilio· ut laici epōs aut clericos ſ̄n
accuſent· niſi p̄ius eoꝝ existimationi ſ̄ diſcutiat̄
oppīno· De monaſteriis dō dicatis· xxxi· e·
tē̄ ineodē̄· ut loca q̄ ſemel dō dedicate ſ̄·
ut monaſteria ſ̄t· maneant p̄petuo monaſte
ria· nec poſſint ultra fieri ſecularia habita
cula· De fide ſc̄ę trinitatis p̄dicanda· xxxii· f·
n cōcilio cartaginenſi· p̄mo omnī necesſe
ē ut fidem ſc̄ę trinitatis· cē incarnationi·
xp̄i· paſſionis· reſurrectionis· cē aſcenſio
nis· inceloſ· diligent̄ oīb; p̄dicetur·
tē̄ ineodē̄ deph̄ibenda· De auaricia· xxxiii· g·
auaricia· ut nullꝰ alienos fines uſurpet t
t̄minos p̄cti· De his q̄ ciuitatē addūt·

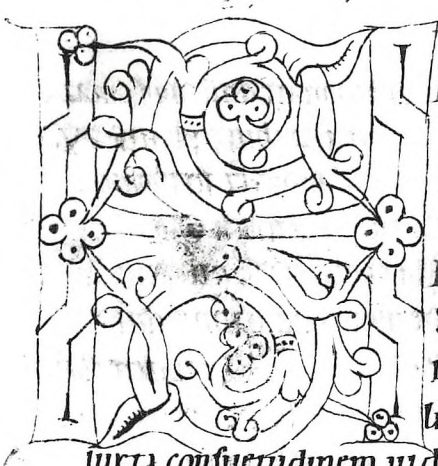
Clm. 4460, fol. 40r

Lat 4460
402

dicendū p̄mio n̄ducant̄ & nullus testimoniū
dicat aut sacramentū uret nisi ieunus & ut
testes p̄ q̄m iurent separati diligenter q̄d
ducere uelint deilla re unde testimoniū red
dere debent De iusticia cuilibet anulla
Lm. Vt nullus q̄libet missus n̄r q̄libet dilatanda
neq; comes neq; iudex aut scabinus cuilibet
iustitiā dilatare p̄sumat si statū adimple
ta potuerit ee sēm rectitudinē neq; p̄mia
p hoc aq̄libet homine paliqd̄ igeniū malū
p̄sumat accipere De ni cogendo adponte
Vt nullus cogat̄ adpontē ire ire causa theloneī
adfluuium transeundū p̄ p̄ tel̄onei causas
q̄ndo ille ei ialio loco cōpendiosius illud flum̄
transire potest Similit̄ iplano cāpo ubi pont
nec trajectus é ibi omnimodis p̄cipim̄ ut te
loneū n̄ exigat̄ De hoc sipbr scēm crisma
donauerit adiudiciū subūtendū lv.
Vt pbr q̄ scm chrisma donauerit adiudiciū
sub uertendū p q̄m degradu suo depositus
fuerit manū amittat De iudicib. adiuo
catis p̄positis ceteris ministris q̄lescūq;
Vt iudices advocati p̄positi centenarii vi
carii scabini q̄ cet meliores ī uenire p̄sūt

Clm. 4460, fol. 71v

Bayer. Staatsbibliothek München
Handschriften
Cod. lat 4460
fol. 71 v

INCIPIT EVNGELIVM SECVNDVM MATHEVM

VNC TITVLVM NON FECIT EVANGELISTA SED INTERPRES QVI IPSVM INTERPRETATVS EST. Nam matheus libri sui titulum · liber generationis imposuit · iuxta consuetudinem iudeorū ad quos scribebat · qui solitu sunt libris suis ex principijs nomina imponere · vt GENESIS · hoc é generationis · qa ibi scriptū est · isiç fī generationes celi · et terrę · Similiter exodus · idé exitus · Et numeroꝝ · Et reliqui · Similit beatus matheus qm de generatione dñi primitus scripsit · liber generationis imposuit nomen · Incipit · hoc é inchoat · cōpositi uerbum ex in p̄positione et capio uerbo · mutata · a · in · i · Euangelium grecū é · et dicit latine bonū nuntium · Eu · bonum · angelium · nuntium · Vnde et angls dr · Tamen sciendum é · quia apud grecos p duo gamma scribit · et aggelus · sicut prescian dicit · Sed quia apud nos absonū uidebat · apd latinos prima p · u · sda syllaba p · e · & non é ungendum · v · cū · a · p cum · e · est ungendū · quia cu · bonū dicit · In omnium principijs librorū · tria querenda sunt · tēpus · locus · psona · Similit de isto euangelio hec tria tenenda sunt · Locus · iudea ex cuius · ubi ē scriptum é hebraica lingua ad hebreos qui in xpm crediderunt · Tempus · gagi imperatoris · qui singulare monarchiam uniuersi orbis rome tenebat · Psona · matheus · levitica genere · et sacerdos ex tribu dignitate · cuius nomen in p̄terito · in nra lingua sonat donat · Digno uaticinio sic uocat · quia sic inprescientia dī ordinat fuit · et donat ad narranda gesta xpi · ante scta multa ostensus apphetis inspecie hominis · quia gesta quę dns nr in carne iuxta humana carnē gessit narraturus erat · ob hoc in effigie hominis uisus é · Marcus qq · inspecie leonis apparuit · quia euangelium suū abactu leonis inchoauit · cui ppriū é in deserto rugire · Dicit enī · Vox clamantis in deserto · parate uiā dñi · Lucas nihilominus ore iuuenci similat apparuit · quia ab eo

Toulouse

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc. Sim. 79, fol. 3v

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

qua in motu incedentis sonum facit. a tonando. Pallium est quo
ministrantium scapule apud antiquos tegebant. ut dū ministra
rem expedītius discurrerent. qđ non ē in usu apud nos. Nam illud
quod fibula infrenante induim. clamis uocatū ē apud antiquos.
Qui petit ate da ei. Hoc nō potest ēe de terrenare. sed de spirali
melius accipit. ut qui a nob alimoniam uerbi petierit. quantū
ei nob. nō negemus quod ei ad ędificationē pdēe possit. Et qui
cūq; te angariauerit mille passus. uade cū illo alia duo. Mille passus.
ad mensurā gometricā dic. idē unū miliariū. qui habe pedes. v. milia.
N a uicta gometricos. xvi. digitu transuersi pedē faciūt. duo uō pedes &
dimidius. gressū faciunt. Duo gressus passū implent. Debis passibus. dns
in hoc loco dic. quō sequit. uade cū illo alia duo miliaria. angariare
a greco uerbo. & significat cōgere ambulare. & uidet ēe sensus. Siquis
te cōgerit ambulare miliarium unū. uade cū illo ut faciat duo. ipsum.
angariare. aut uiā demonstrando. aut portando. qđ te cogit. & illud
qđ ui sponte abstu. Oīa ista. ad illā pfectionē quę superius dicta est
pertinent. Audistis quia dictū ē. Diliges proximū tuum. & odio habebis
inimicū tuū. Nec istud approbat dns se precepisse. ppē illud. odies inimicū
tuum. Non enī erat conueniens uerbis q̄ omis equalitē creatoris. de uno pa
re & matre. aliquē odire precepisse. Nec moyses hoc precepit. sed indi
catiuum qđ factum erat. nec dē imperatiuo modo. s. indicatiuo. Si demq;
imperatiui fuisset. ut odirent inimicos suos. samuhel. & dauid atq; alii
sci inuenirī legē nō dilexissent inimicos suos. Ego aut dico uob. Diligite
inimicos uros. sub audit in corde. Benefacite his qui oderūt uos. in opere
& orate pro persequentib;. & calumniantibus uos. Ecce. prima iussio ē nob
bene facere inimicis. pque & amicis bona impendere solemus. Ide
in corde diligite. in ore orate. in opere bene facite. Pter ea nullam
excusationē habebimus. sin diligamus. Siquit ipsi mali sē erga cultū
di. uicia cor. debemus odire. creaturā diligere. Ut sitis filii patris
uri qui in celis ē. & sedm qđ ipse diuinitas erat. & iuxta qđ caro
erat. exemplū nob dedit. Facit oriri solē suum sup bonos & malos.

1:1

Reproduktion / Veröffentlichung
nur mit Genehmigung und Angabe.

Staatsbibliothek Bamberg
Sign.: Msc.Lit.79, fol.33r

Belegexemplar bitte an:
Staatsbibliothek Bamberg
Neue Residenz, Domplatz 8
D-96049 Bamberg

Cgm. 25 (Heliand)

[illegible] fundea. [illegible]cas im thoh an sorgun hugi · thar sie erbi uuard
gan nimostun · acuuarun im barnolos · Thar scolda he gibod
goder · tharan hierusalem · so oft so is gigengi gi stod · thar inatorht
luco tudi gimanodun · so scolda he at them uuiha uualdanders geld helag
bi huueruan heuan cuninges · goder iungar skepi · gern uuas hesuido
thar he it thurh ferhan hugi frummean mosta ·

Tho uuard thiu tid cuman thar thar gitald habdun uuisa man mid
iuuordun · thar scolda thana uuih goder zacharias bisehan · Tho
uuard thar gisamnod filu thar te hierusalem iudeono liudio uueroder
te them uuiha · thar sie uualdand god suuido theolico thiggean scoldun
herron is huldi · thar sie heuan cuning leder aleg · Thea liudi stodun
umbi thar helaga hus · endi geng im the gi herodo man an thana uuih
henan · thar uuerod orbar bed umbi thana alahtun ebreoliudi ·
heuan er · tho frodo man gi frumid habdi uualdanders uuilleos
Sa he tho thana uuiroc drog · aldas far them alaha · endi umbi thana
alton geng · midi is rocstun rikiun thionon · fremida ferholico
fiach · sines goders iungar skepi · gerno suuido · mid hluttru hugi ·

Constat foliis 75. i/2

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

H. Fischer, Schriftafeln z. ahd. Lesebuch (1966)
T. 17

Münchner Heliand

meus: quid est quod te magis corripit. Quid est quod
magis admestam te compellit. Quod amplius re
formidas. quod amplius metuis. homo. Metuo
diem iudicii. Metuo diem tenebrarum. perpendo
quidem malum quod tolero. sed amplius quod res
tat formido. lugeo quod in hac uita patior. sed post
hanc negrauiora patiar pertimesco sententiam. licet
etiam tolerem in poena tormenta. tamen gehenne
formido exculpat. Jam presens poena me lenit. sed
futura magis conturbat. Grauia sunt que sustineo.
grauiora inperpetuo timeo. De presentib. quidem
poenis doleo. sed defuturis amplius ingemisco.
Succurre mihi dns meus antequam moriar. antequa
me mors preueniat. Antequam me tartara rapi
ant. Antequam tenebre me inuoluant; subueni
prius quam adtormenta properem. Prius quam
gehenne ignib. deuorer. Prius quam in eternum cruci
er; reus enim iudicii tui timore tremo. pauore
peccati. iram tuam formido. inmanitate sceleru
exaduentu trepidus conscientie metuis. Si enim ius
tus uix saluabitur. Ego impius ubi ero. quid faciam
dum uenerit tremendi dies iudicii. Cum examen
iudicii uenerit. quid respondeam. Quid ero dictu
rus. cum ante tribunal xpi fuero presentatus.
Ue diem illum quando peccaui. Ue diem illum
quando malum expetiui; utinam non in

Clm. 6304, fol. 11r

Clm. 6304

fol 11r

meuſſ· quid eſt quod te magiſ corripit· Quid eſt quod
magiſ admeſtuam te compellit· Quod amplius re
formidas· quod amplius meuis· hoono· Meuo
diem iudicii· meuo diem tenebrarum· perpendo
quidem malum quod tolero· ſed amplius quod ref
tat formido· lugeo quod in hac uita pacior· ſed poſt
hanc negrauiora paciar pertimeſco· ſententiã· licet
etiam tolerẽ· in poena· tormenta· tamen gehennę
formido excuſat· Iam preſens poena· me lenit· ſed
futura magiſ conturbat· Grauia ſunt quę ſuſtineo·
grauiora inperpetuo tameo· De preſentib· quidem
poenis doleo· ſed defuturis amplius ingemiſco·
Succurre mihi dñe meus antequam moriar· antequa
me mors preueniat· Antequam me tartara rapi
ant· Antequam tenebrę me inuoluant· ſubueni
priuſ quam adtormenta properem· priuſ quam
gehennę ignib· deuorer· priuſ quam in ęternum cruci
er· reus enim iudicii tui timore tremor· pauore
peccatis· iram tuam formido· immanitate ſcelerum
exaduenti trepidus conſcientię metuſ· Si enim iuſ
tus uix ſaluabitur· Ego impius ubi ero· quid faciam
dum uenerit tremendi dies iudicii· Cum examen
iudicii uenerit· quid reſpondeam· Quid ero diſtri
ctus· cum ante tribunal xpi fuero preſentatus·
Uę diem illum quando peccaui· Uę diem illum·
quando malum expetiuſ ſum· uanam non in

Clm 6304, fol. 11r

conuixi. Numquam inmeliuſ mutauimoreſ. Num
quam amaliſ factaſ receſſi. Plurimiſ etiam maculauit
me. perdenſ pturbaſ. prauiſ moribuſ, iniquitatem
peruerti. Scelere meo multę animę perierunt. exem
pliſ uitę meę multa peruerſi ſunt. Ego. multiſ cau
ſa malorum fui. Orate prome ad dn̄m ſci uiri. religio
ſi. obſecrate prome plebſ omniſ. ſi fortę miſereatur
mihi dſ. ſi fortę recipiat me. ſi fortę delęat peccatum
meum. ſi fortę auferat iniquitatem meam.
Si Miſericordiă preſtat mihi, iratuſ eſt enim ſuper me
numiſ. compleuit furorem ſuum inme. Implorate
ſuper me omneſ chordaſ ſcorum. Effundit iram
indignationiſ ſuę ſuper me. propter multitudinem
iniquitatiſ meę. quia creuerunt aduerſioneſ. quia
multiplicati ſunt preuaricatoreſ, Uę mihi. quia
conſumptuſ ſum. Uę mihi. quia defecit anima
mea. Afflicta merore. contrita luctu. extenuata
gemitu. Quiſ miſerebitur tui anima. quiſ conſo
labitur te. quiſ dabit lamenta pro te. Magna eſt
ſicut mare contritio tua. Afflictio tua ſicut pela
guſ ſeuiens. dolor tuuſ ſicut fluctuſ tumens.
Quę tempeſtaſ non irruit ſuper me. Quę procel
lę non acciderunt tibi. Omneſ moleſ moleſtia
rum. Omneſ turbulentaſſimę tempeſtateſ ſuper
tuum capud intonuerunt. Plena eſt fluctibuſ.
plena eſt tempeſtatib. anima. Ubi eſt cuſtoſ hominū.

Clm. 6304, fol. 12r

conuixi. Numquam inmeliuſ mutauimoreſ. Num
quam amaliſ factaſ receſſi. Plurimiſ etiam maculauī
me. perdenſ ptribꝰ. prauiſ moribuſ, ad iniquitatem
peruerti. Sceleremeo multę animę perierunt. exem
pliſ uitę meę multa peruerſi ſunt. Ego. multaſ cau
ſa malorum fui. Orate prome dñm ſcī uri. religio
ſi. obſecrate prome plebſ omniſ. ſi fortē miſeratur
mihi dſ. ſi fortē recipiat me. ſi fortē delet peccatum
meum. ſi fortē auferat iniquitatem meam.
ſi Miſericordiā preſtet mihi; iratuſ eſt enim ſuper me
numiſ. compleuit furorem ſuum inme. Implorate
ſuper me omneſ chorꝺ ſcorum. Effuꝺit iram
indignationiſ ſuę ſuper me. propter multitudinem
iniquitatiſ meę. quia creuerunt aduerſioneſ. quia
multiplicati ſunt preuaricatoreſ, Uę mihi. quia
conſumptuſ ſum. Uę mihi. quia defecit anima
mea. afflicta merore. contrita luctu. extenuata
gemitu. Quiſ miſerebitur tui anima. quiſ conſo
labitur tē. quiſ dabit lamenta prote. Magna eſt
ſicut mare contritio tua. Afflictio tua ſicut pela
guſ ſeuiens. dolor tuuſ ſicut fluctuſ tumens;
Quę tempeſtaſ non irruit ſuper me. Quę procel
lę non acciderunt tibi. Omneſ moleſ moleſtia
rum. Omneſ turbulentiſſimę tempeſtateſ ſuper
tuum capud intonuerunt. Plena eſt fluctibuſ.
plena eſt tempeſtatib. anima. Ubi eſt cuſtoſ hominū.

Clm. 6304, f. 12ⁿ

Clm. 6304
fol. 12r

conuixi. Numquam inmeduis mutauimores. Num
quam amalis factas recessi. Plurimis etiam maculis
me perdens ptribos. prauis moribus, iniquitatem
peruerti. Scelere meo multe anime perierunt. exem
plis utpe meo multa peruersi sunt. Ego. mutas cau
sa malorum fui. Orate prome Addm sci uri. religio
si. obsecrate prome plebs omnis. si forte misereatur
mihi ds. si forte recipiat me. si forte delet peccatum
meum. si forte aufert iniquitatem meam.
si Misericordia prestat. mihi; iratus est enim super me
nimis. compleuit furorem suum inme. Implorate
super me omnes chordes scorum. Effundit iram
indignationis sue super me. propter multitudinem
iniquitatis mee. quia creuerunt aduersiones. quia
multiplicati sunt preuaricatores, Ue mihi. quia
consumptus sum. Ue mihi. quia defecit anima
mea. Afflicta merore. contrita luctu. extenuata
gemitu. Quis misereatur tui anima. quis conso
labitur te. quis dabit lamenta pro te. Magna est
sicut mare contritio tua. Afflictio tua sicut pela
gus seuens. dolor tuus sicut fluctus tumens.
Que tempestas non irruit super me. Que procel
le non acciderunt tibi. Omnes moles molestia
rum. Omnes turbolentissime tempestates super
tuum caput intonuerunt. Plena es fluctibus.
plena es tempestatib. anima. Ubi es custos hominu.

urgt

conuixi · Numquam inmeliuſ mutauimoreſ · quam amaliſ facta ſ recelſi · ſ plurimiſ etiam maculauit me · perdenſ pturbaſ · prauiſ moribuſ, ad iniquitatem peruerti · Scelere meo multe anime perierunt · exem pliſ uite mee multi peruerſi ſunt · Ego · malaſ cau ſa malorum fui · Orate prome ad dn̄m ſcí uri · religio ſi · obſecrate prome plebſ omniſ · ſi fortſ miſeretur mihi dſ · ſi fortſ recipiat me · ſi fortſ delet peccatum meum · ſi fortſ auferat iniquitatem meam ·

si Miſericordiā preſtet · mihi; iratuſ eſt enim ſuper me numiſ · compleuit furorem ſuum inme · Implorate ſuper me omneſ chordſ ſcorum · Effundit iram indignationiſ ſue ſuper me · propter multitudinem iniquitatiſ mee · quia creuerunt aduerſioneſ · quia multiplicati ſunt preuaricatoreſ, Ue mihi · quia conſumptuſ ſum · Ue mihi · quia defecit anima mea · afflicta merore · contrita luctu · extenuata gemitu · Quiſ miſerebitur tui anima · quiſ conſo labitur te · quiſ dabit lamenta pro te · Magna eſt ſicut mare contritio tua · Afflictio tua ſicut pela guſ ſeuiens · dolor tuuſ ſicut fluctuſ tumens; Que tempeſtaſ non irruit ſuper me · Que procel le non accelerunt tibi · Omneſ moleſ moleſtia rum · Omneſ turbolentiſſime tempeſtateſ ſuper tuum capud intonuerunt · ſ plena eſt fluctibuſ · plena eſt tempeſtatib · anima · Ubi eſt cuſtoſ hominū ·

Clm. 6304, fol. 12r

Clm. 6304, fol. 15r

IN DI NOMINE INCIPIT LIBER SECVNDVS

ISIDORI QVI DICITVR SYNONIMA.

QVAESO TE ANIMA. OBSECRO TE. deprecor te. imploro te. ne quid ultra leuiter agas. ne quid inconsulte geras. ne temere aliquid facias. Ne repetatur malum. ne renascatur peccatum ne redeat iniquitas. Ne recurrat malitia. ne denuo exoriatur nequitia. ne resumat iniustitia uires. Scito homo teipsum. scito quid sis. scito cur ortus sis. quare natus sis. In quem usum genitus sis. quare sis factus. qua condicione sis editus. ad quam rem sis in seculum procreatus. Memento condicionis tue. esto quod factus es. quale te dns fecit. quale te factor condidit. quale te creator instituit. Seruare fidem. tene sinceram fidem. custodi intemeratam fidem. Maneat inte recta fides. sit inte incorrupta confessionis fides. Nulla te insipiens doctrina decipiat. nulla religio peruersa corrumpat. nulla prauitas a fide societate auertat. Nihil temere de xpo loquaris. nihil de deo prauum uel impium sentias. nihil peruerse sentiendo. In dilectione eius offendas. Esto in fide iustus. habeto in fide recta conuersationem scam. Que inuocas fide. non abneges opere. Ab omnib. que lex uetat abstine. omnia que scriptura prohibet caue. Nihil contra preceptum dni facias. Viue in bono. nullo adiuncto malo. bonos mores. nulla conuersatio praua

DE FIDE

DE BONIS

h naturę tuę.

coinquinet.

Bayerische Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Sign.: Lud. 6304
Bd.: 15 R

IN DI NOMINE IN CHRISTI LIBER SECVNDVS

ISIDORI QVI DICITVR SYNONIMA

QVAESO TE ANIMA OBSECRO TE deprecor te. imploro te. ne quid ultra lenter agas. ne quid inconsulte geras. ne temere aliquid facias. Ne repetatur malum. ne renascatur peccatum ne redeat iniquitas. Ne recurrat malitia. ne denuo exoriatur nequitia. ne resumat inutilitas uires. Scito homo temet ipsum. scito quid sis. scito cur ortus sis. quare natus sis. In quem usum genitus sis. quare sis factus. qua condicione sis editus. ad quam rem sis in seculum procreatus. Memento condicionis tue. esto quod factus es. quale te dns fecit. quale te factor condidit. quale te creator instituit. Seruare rectam fidem tene sinceram fidem. custodi intemeratam fidem. Maneat in te recta fides. sit in te incorrupta confessionis fides. Nulla te insipiens doctrina decipiat. nulla religio peruersa corrumpat. nulla prauitas a fidei societate auertat. Nihil temere de xpo loquaris. nihil de deo prauum uel impium sentias. nihil peruerse sentiendo. In dilectionem eius offendas. Esto in fide iustus. habeto in fide recta conuersationem sanctam. Que nuocent fide. non habeto. Opere. Ab omnib. que lex uetat abstine. omnia que scriptura prohibet caue. Nihil contra preceptum dni facias. Viue in bono. nullo adiuncto malo. bonos mores. nulla conuersatio prauum coinquinet.

h naturę tuę.

DE FIDE

DE BONIS

Clm. 6304, fol. 15r

Clm. 6304

fol. 55r

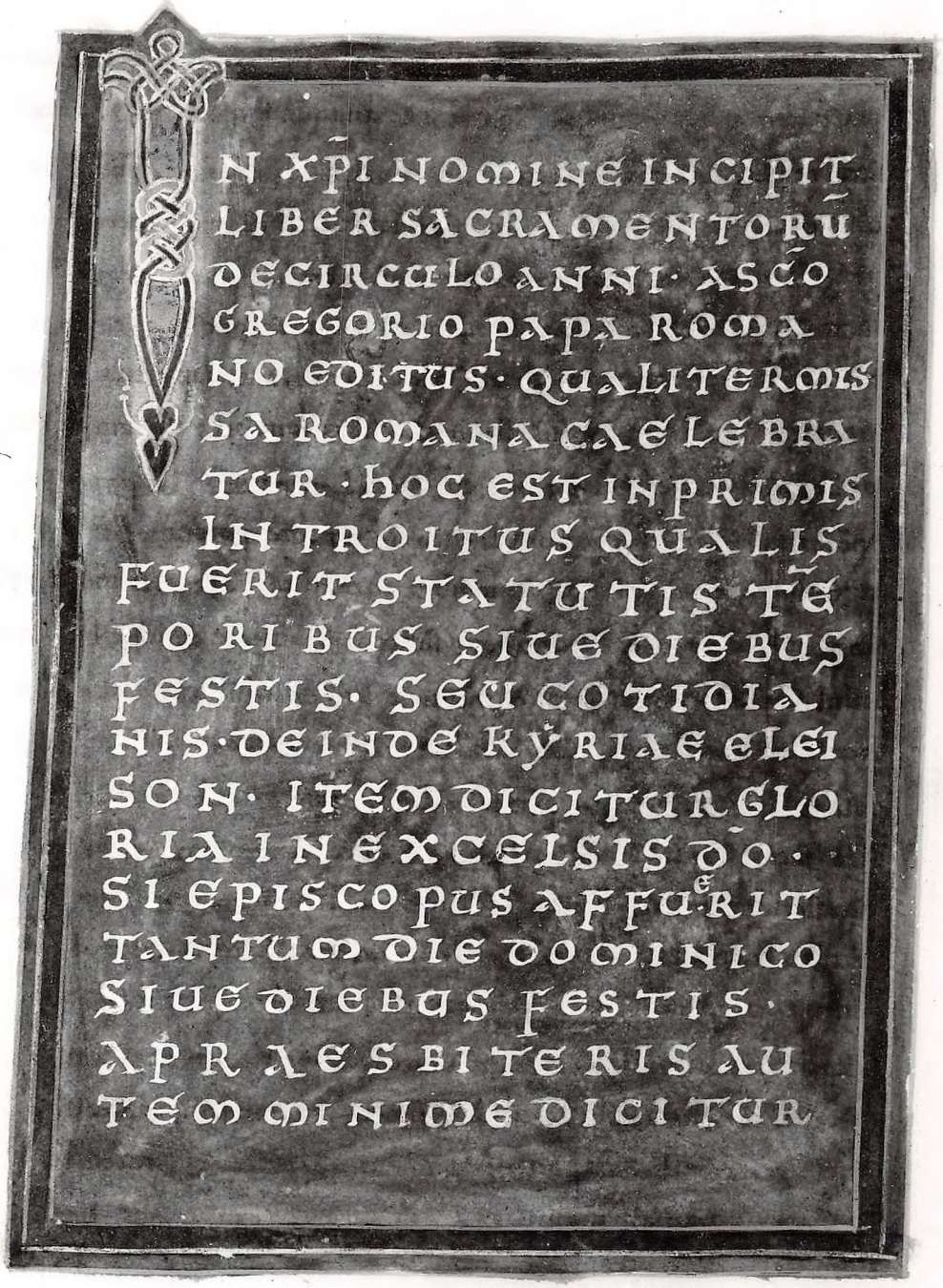
IN DI NOMINE [illegible] LIBER SECUNDUS.

ISIDORI QUIDICITUR SYNONIMA.

QUAESO TE ANIMA. OBSECRO TE. deprecor te. imploro te. ne quid ultra lauer
gas. ne quid inconsulte geras. ne temere aliquid
facias. Ne perpetretur malum. ne erumpat peccatū
ne redeat iniquitas. Ne recurrat malitia. ne denuo
exoriatur nequitia. ne resumat iniustitia uires. Scito
homo temet ipsum. scito quid sis. scito cur ortus sis.
quare natus sis. In quē usum gen tus sis. quare sis
factus. qua condicione sis editus. ad quā rem sis in seculū
procreatus. Memento conditionis tuæ. esto quod
factus es. qualē te dns fecit. qualē te factor condidit.
qualē te creator instituit. Seruare rectam fidem tene DE FIDE
sinceram fidem. custodi immaculatā fidē. Maneat
in te recta fides. sit in te incorrupta confessionis fides.
Nulla te insipiens doctrina decipiat. nulla religio
peruersa corrumpat. nulla prauitas a fide subuertat
uertat. Nihil temere dexpoloquaris. nihil de deo prauū
uel impium sentias. nihil peruerse sentiendo. in dilectā
one eius offendas. Esto in fide iustus. habeto in fide
recta conuersationē sanctam. Quē inuocas fidē. non
abneges opere. Abomnib. quæ lex uetat abstine.
omnia quæ scriptura prohibet cauē. Nihil con
tra preceptum dñi facias. Viue in bono. nullo DE BONIS
adiuncto malo. bonos mores. nulla conuersatione prauā
coinquines.

Clm. 6304
f 15r.

Clm. 10077, fol. 9v

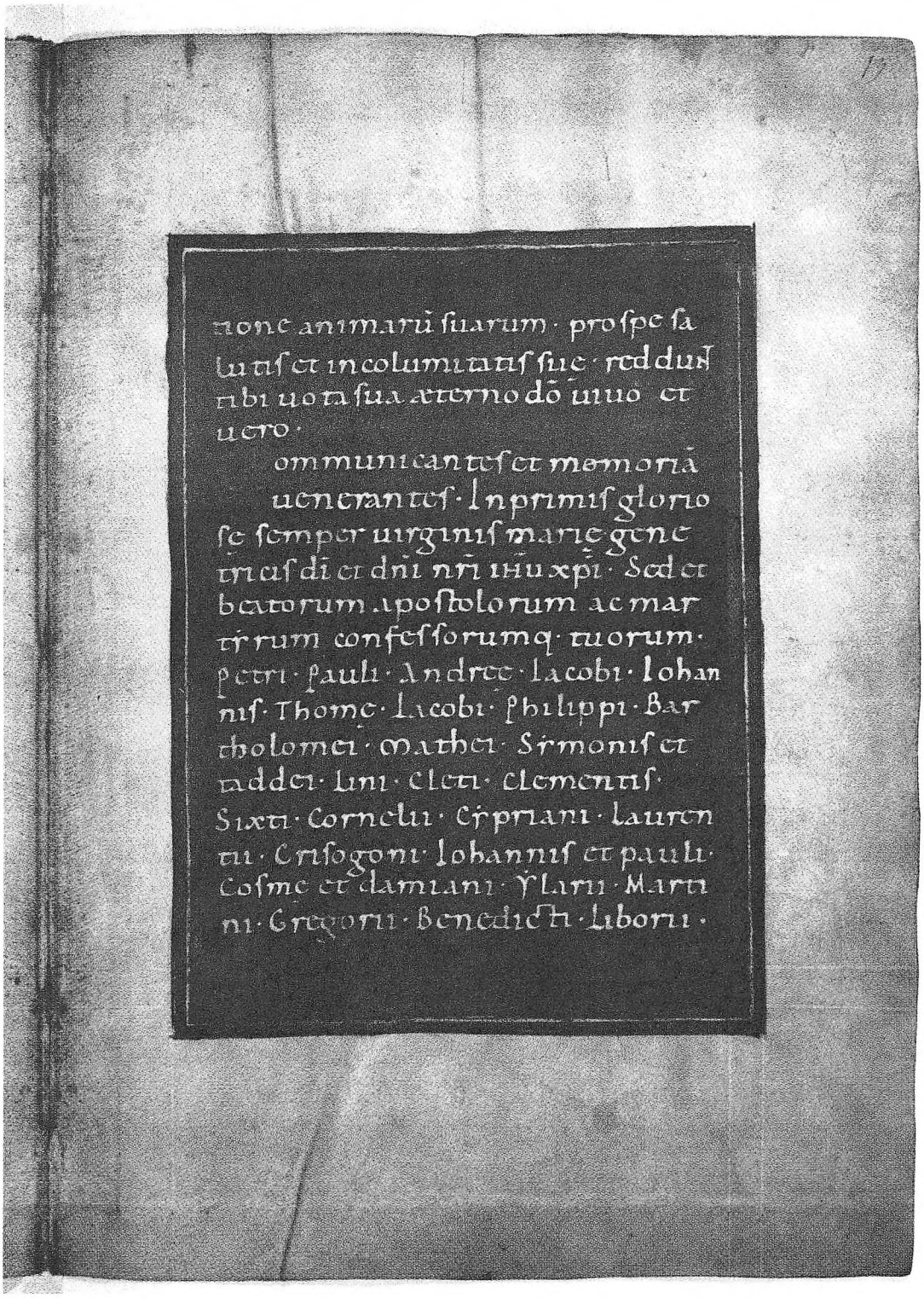
IN XPI NOMINE INCIPIT
LIBER SACRAMENTORU
DECIRCULO ANNI· ASCO
GREGORIO PAPA ROMA
NO EDITUS· QUALITERMIS
SA ROMANA CAELEBRA
TUR· hoc EST INPRIMIS
INTROITUS QUALIS
FUERIT STATUTIS TE
PORIBUS SIUE DIEBUS
FESTIS· SEU COTIDIA
NIS·DEINDE KŸRIAE ELEI
SON· ITEM DICITURGLO
RIA INEXCELSIS DO·
SI EPISCOPUS AFFUERIT
TANTUM DIE DOMINICO
SIUE DIEBUS FESTIS·
APRAESBITERIS AU
TEM MINIME DICITUR

Liber Sacramentorum Sti Gregorii Papæ.

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod. Lat. 10077
9 V

30. SEP. 1996
5. MAI 1997
nen

de Vry, Liborius (1997)

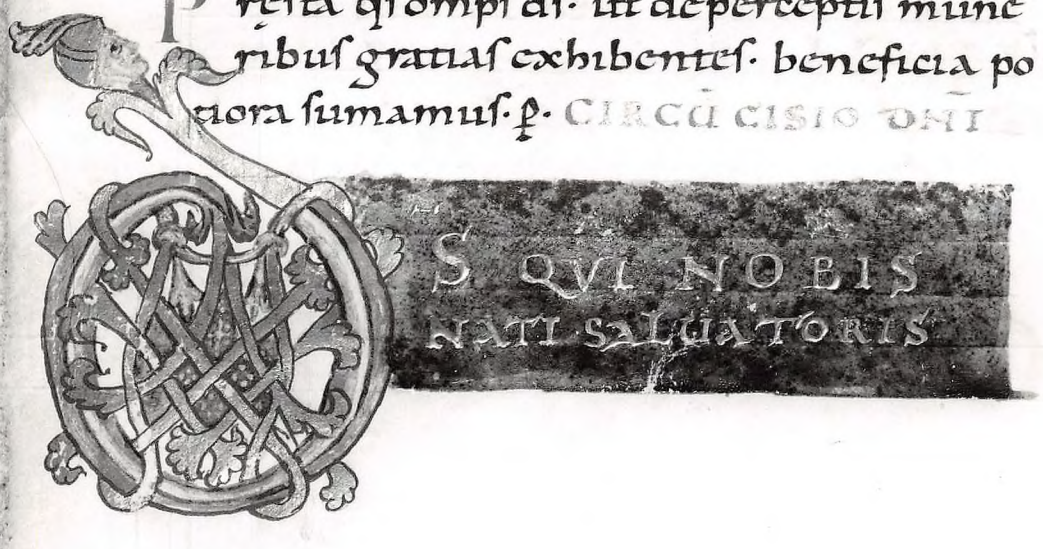

Nordwestdeutsches Sakramentar mit Nennung des hl. Liborius im Communicantes, heute München, Bayerische Staatsbibliothek, Clm. 10077, fol. 13r, 3. Drittel 10. Jh.

dazu p. 311 Nr. 80
Talazzo p. 195-9
Remak-Honnef - Hauke, Kat. S. 53-6

Clm. 10077, fol. 26r

gnis mr̃steriis frequentare gaudemus·
ad eius merc̃amur pertinere consortiũ·℣·
Benedictionem tuam SUPER POPULŨ·
dn̄e populus fidelis accipiat· qua cor
pore saluatus ac mente· et gratam tibi exi
beat semper seruitutem· et propitiationis
tuę beneficia semper inueniat·℣· HAIA
DLE SCI SIL UE SIRI PA PAI·
Da q̃s om̄ps d̄s· ut beati siluestri con
fessoris tui atq· pontificis· ueneran
da sollempnitas et deuotionem no
bis augeat et salutem·℣· SECRETA·
Sci tui nos q̃s dn̄e ubiq· letificent· ut
dum eorum merita recolimus· patro
cinia sentiamus·℣· POST COMM·
Presta q̃s om̄ps d̄s· ut de perceptis mune
ribus gratias exhibentes· beneficia po
tiora sumamus·℣· CIRCŨCISIO DNI

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod. Lat. 10077
fl/a: 26 R

fr 26v

5051.

S QVI NOBIS
NATI SALVATORIS

CIRCVMCISIO DNI
ora fumamus.ℓ.

P rcha qſompſdſ. ut deperceptſ mune
ribus gratiaſ exhibentes. beneficia po

S ei mi noſqſ dñe ubiq. letificent. ut
dum eorum merita recolimus. pate
cinia ſentiamus.ℓ. Post comᷣ.

bſ augeat et ſalutem.ℓ. SIMIA.

religionis mutuam perfectionem q[ue] con
stare. da nobis qſ in eius portione conſeru
in quo totius ſalutis humane ſumma
conſiſtit. Qui tecum uiuit.

Clm 10077 fol 22v

MISSA IN SABBATO
SCO

S qui hanc sacratissi
mam noctem · gloria
dominice resurrectio
nis illustras · conserua
in nouam familię tuę
progeniem · adoptio
nis spm quem dedisti · ut corpore et men
te renouati · puram tibi exhibeant ser
uitutem · p dnm · eusdē · SECR ·

Suscipe qs dnē · et plebis tue · et tuorum
[illegible] · et
ab omnibus que meretur aduer
sis redde securum · ut tranquilli
tate percepta · deuota tibi mente
deseruiat · p ·

5053.

Clm. 10077

im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

105053

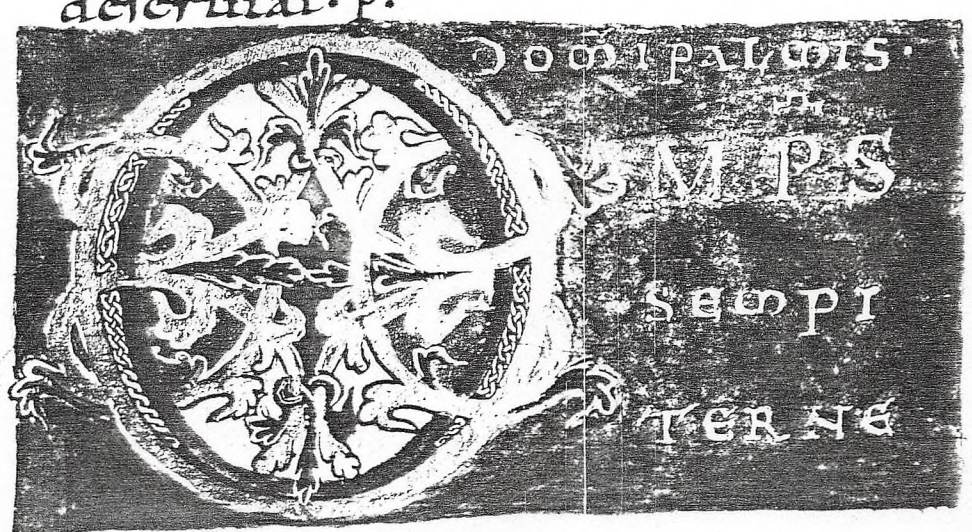
Clm 10077 fol 85

MISSA IN SABBATO
SCO

S qui hanc sacratissi
mam noctem · gloria
dominice resurrectio
nis illustras · conserua
in nouam familię tuę
progeniem · adoptio
nis spm quem dedisti · ut corpore et men
te renouati · puram tibi exhibeant ser
uitutem · p dnm · eusdē · SECR ·

Suscipe qs dnē · et plebis tuę · et tuorum
[illegible] · et
ab omnibus que meretur aduer
sis redde securum · ut tranquilli
tate percepta · deuota tibi mente
deseruiat · p ·

5053.

fol. 85r

fol. 65r

Clm 10077

MISSA IN SABBATO
SCO.

S qui hanc sacratissi
mam noctem · gloria
dominice resurrectio
nis illustras · conserua
in nouam familię tuę
progeniem · adoptio
nis spm quem dedisti · ut corpore et men
te renouati · puram tibi exhibeant ser
uitutem · p dnm · eusdē . . S E C R .

Suscipe qs dnē · et plebis tuę · et tuorum
[illegible] · et
ab omnibus quę meretur aduer
sis redde securum · ut tranquilli
tate percepta · deuota tibi mente
deseruiat · p.

5053.

Cim. 10077 fol. 85

maiestatē nobis filii tui manifestan
do clarificet · Qui tecū et cū eodē dnō
nrō · ihū xpō filio tuo uiuit & regnat
dſ · per omā ſcla ſclorum ·

DOMINICA SCA

IN PENTECOSTEN

Clm. 10077, f. 105v

ARCHIV FOTO M...
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

105 055

Clm 10077 fol 105v

in diuinitatis p̃sentia gloriosissimo
rũ martyrũ. dionisii. rustici. et eleuthe
rii. fidei ornamẽta p̃spexit. Quorũ fortı
tudine roborati. aduersus seuissimi ac
rabidi hostis conflictationes dimicarũt.
et pro eius nomine forti congressione lu
ctantes. agonis sui certamine desudarũt.
Quidũ futura cogitauerunt. p̃sentia con
tempserunt. Horũ quoq. dñs hũc xp̃e in
signia triumphorũ trophea reseruauit.
quib. remunerationis suę palmas uincen
tib. tribuit. et uirentib. paradysi flor ib.
suos milites coronauit. Et ideo. POST CŌ.
Sumptis dn̄e sacramentis q̄s intercedenti
bus beatis martyrib. tuis. dionisio. ru
stico. et eleutherio. ad redemptionis
xtiane p̃ficiamus augmentum. p̃ dn̄m nr̄m.

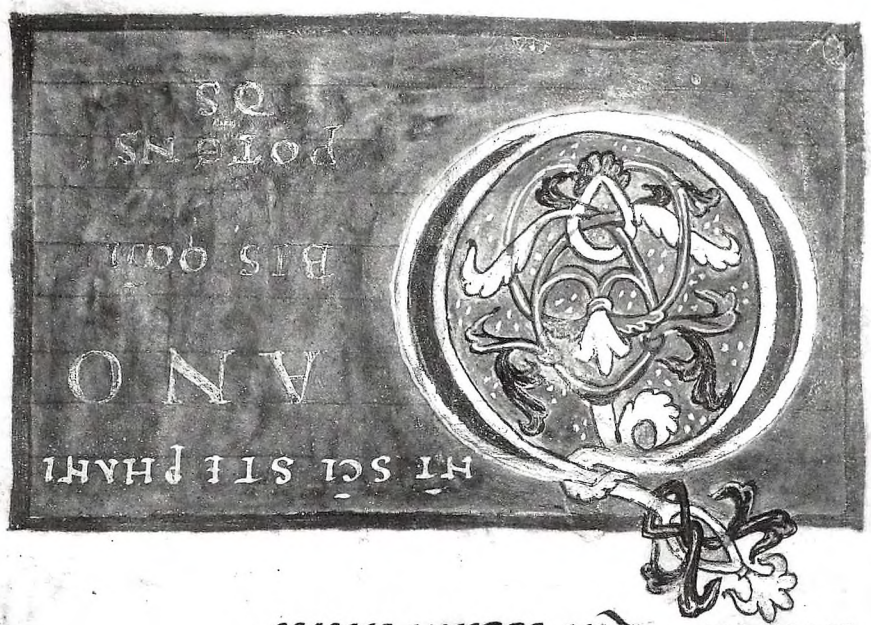
NAT. SCI. CALISTI. PP.

Deus qui nos conspicis ex nr̄a infirmitate
deficere. ad amorẽ tuũ nos misericor
dit̄ per scorũ tuorũ exempla restaura. p̃.
Mystica dn̄e nobis p̃sit oblatio. SECR.
que nos a reatib. nris expurget. et p̃pe

Clm. 10077, fol. 153r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod. Lat. 10077
fol. 153R

Cam. 100 a 12

bis augeat et salutem. ℟. SECRETA.

Sci tui nos qs dne ubiq. lętificent. ut dum eorum merita recolimus. patrocinia sentiamus. ℟. POST COMM.

Prę̄sta qs omp̄s ds. ut de perceptis muneribus gratias exhibentes. beneficia potiora sumamus. ℟. CIRCĀ CISIO DNI

S QVI NOBIS NATI SALVATORIS

v 92.22

BILDARCHIV FOTO MARBURG
im Forschungsinstitut
für Kunstgeschichte der
Philipps-Universität
3550 Marburg (Lahn)
Ernst-von-Hülsen-Haus
Reproduktion nur mit Genehmigung
Archiv-Nr.:

105051

Cod. 10077 fol 26

fol. 22v

O ☾ R xuiſ kt iuñ. Scī peregrini mr̄.

A D S xui kt

E T xu kt Sol in geminis

B F V xiiii kt S. potentiane. & scī urbani papę. & scōrūm mr̄. Parteni.

G A xiii kt S. Basillę uirg̃ & mr̄. & Gallicani.

C a B xii kt

B C xi kt S. saturnine uirg̃. & scōr̄ martirū castri & emilii.

D ☾ D x kt

d E viiii kt Aestas orit.

E ☾ F viii kt S. urbani mr̄.

F G vii kt S. bedę prbri. Depositio augustini primi angulor̄ epi

f G H vi kt Parisius natat scī germani epi.

a I v kt S. gentiani epi. & depositio scī iohannis papę & mr̄

G B K iiii kt scī maximini epi & conf. & translatio scī remigii. cf

c L iii kt Sōr̄ Processi & martiniani. mr̄.

H D M ii kt S. cantianorum. et petronillę.

IUÑ HABET DIES XXX. IUÑ XXVIIII.

☾ N IUÑ. scī ni comedis m̄.

I F O iiii Ñ S. marcellini & petri.

G P iii Ñ

K a Q ii Ñ

B R NONAS S. bonifacii cū sociis suis

I ☾ S viii ID

D T vii ID

M ☾ V vi ID S. medardi epi.

F A v ID S. primi et feliciani. eodē die scī

N G B iiii ID S. barnabe apti. colūbe confessoris qui in ibern magentius scocia p̄dicauit. ad firmant etiā cultores ei nuquam aut rarissime sementem fore.

Clm. 10077, f. 221v

Bayer. Staatsbibliothek München
Cod.: Lat 10077
Mic.: 221 v

O ☾ R xuiſ kt iuñ. Scī peregrini mr̄.

A ☽ S xui kt

☿ T xu kt Sol ingeminiſ

B ♀ V xiiii kt S potentianę . & scī urbani papę 7 scōrū mār. Parthenii.

♂ A xiij kt S Basillę virg̃ & mr̄ Lugdunę & Gallicani.

C ♃ B xii kt

♄ C xi kt S saturninę virg̃ . & scārū martirū castuſ & emilii.

D ☾ D x kt

♉ E viiij kt Aeſtaſ oriē.

E ☿ F viiij kt S urbani mr̄.

♀ G viij kt S bedę prbri. Depoſitio auguſtini primi angulq; epi

F ☾ H vi kt Parthiuſ Natat scī germani epi.

♂ I v kt S gentiani epi. & depoſitio scī iohanniſ papę & mr̄

G ♃ K iiij kt scī maximini epi & conf: 7 tranſlatio scī remigii. cf

♄ L iii kt Sārū Proceſſi & martiniani. mr̄.

H ☽ M ij kt S cantianorum. et petronillę.

IUN HABET DIES XXX. IUN XXVIIII.

☿ N IUN. scī ni comediſ m̄.

I ♀ O iiij N̄ S marcellini & petri.

♂ P iij N̄

K ☾ Q ij N̄

♃ R NONAS S bonifacii cū ſociſ ſuiſ

L ♄ S viij id

♉ T viij id

M ☿ V vi id S medardi epi.

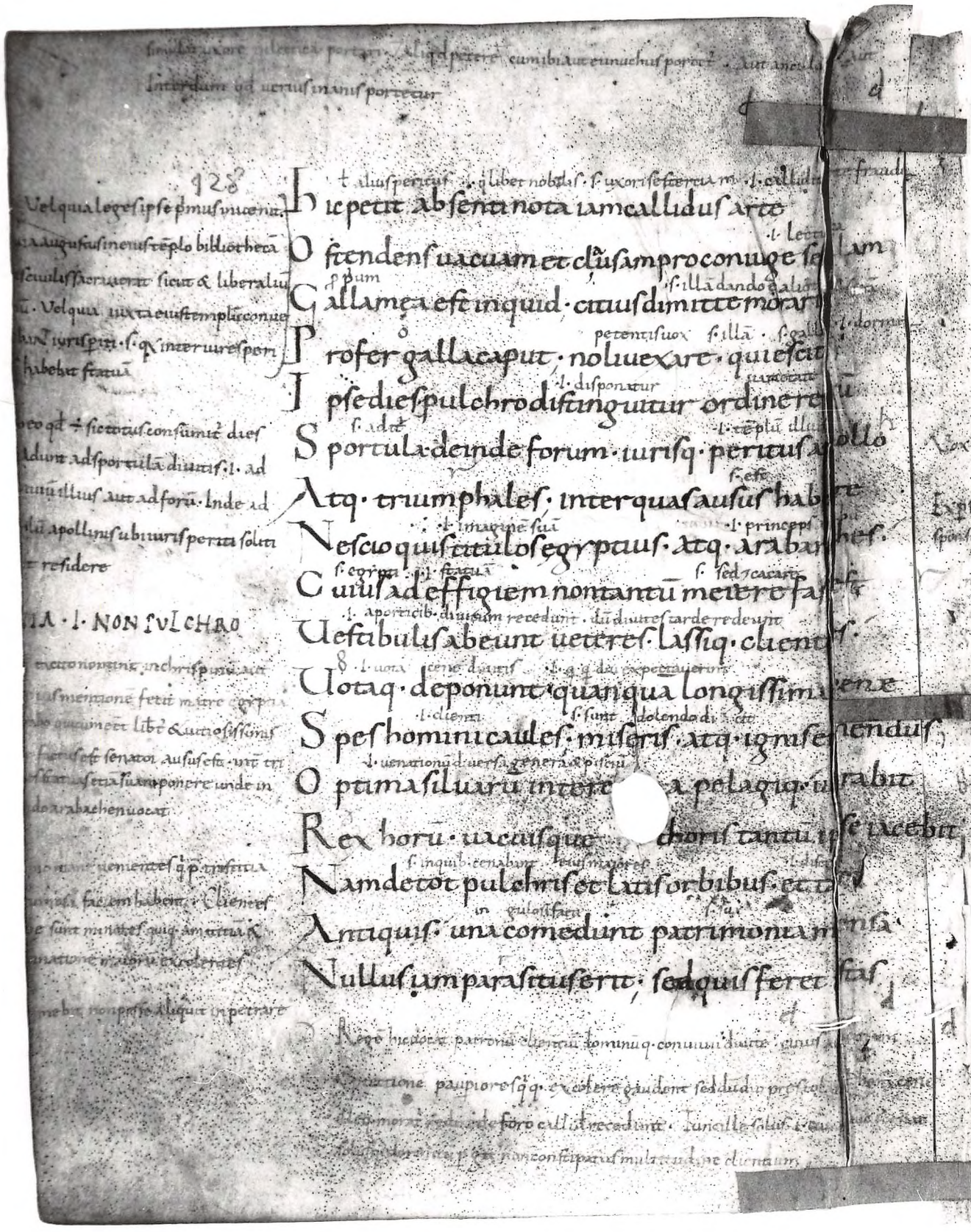
♀ A v id S primi et feliciani . eodē die scī

F ☾ B iiii id S barnabę apti. colūbe confeſſoriſ

♂ C iij id qui imber magentiaſ ſcociā p̄dicauit adfirmant

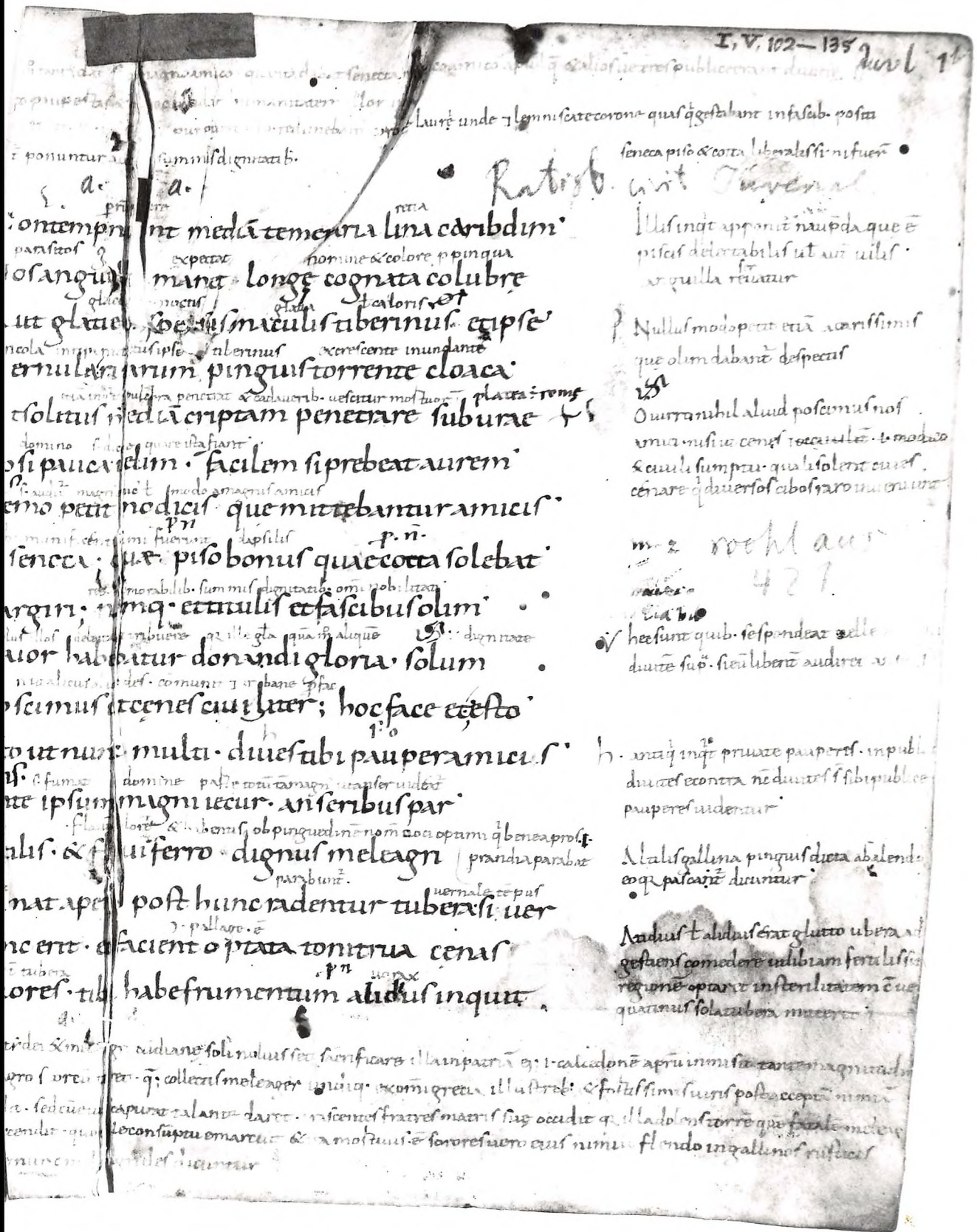
etiā cultores scī nūquam aut rariſſime ſementem fore.

Cam. 10077, f. 22 IV

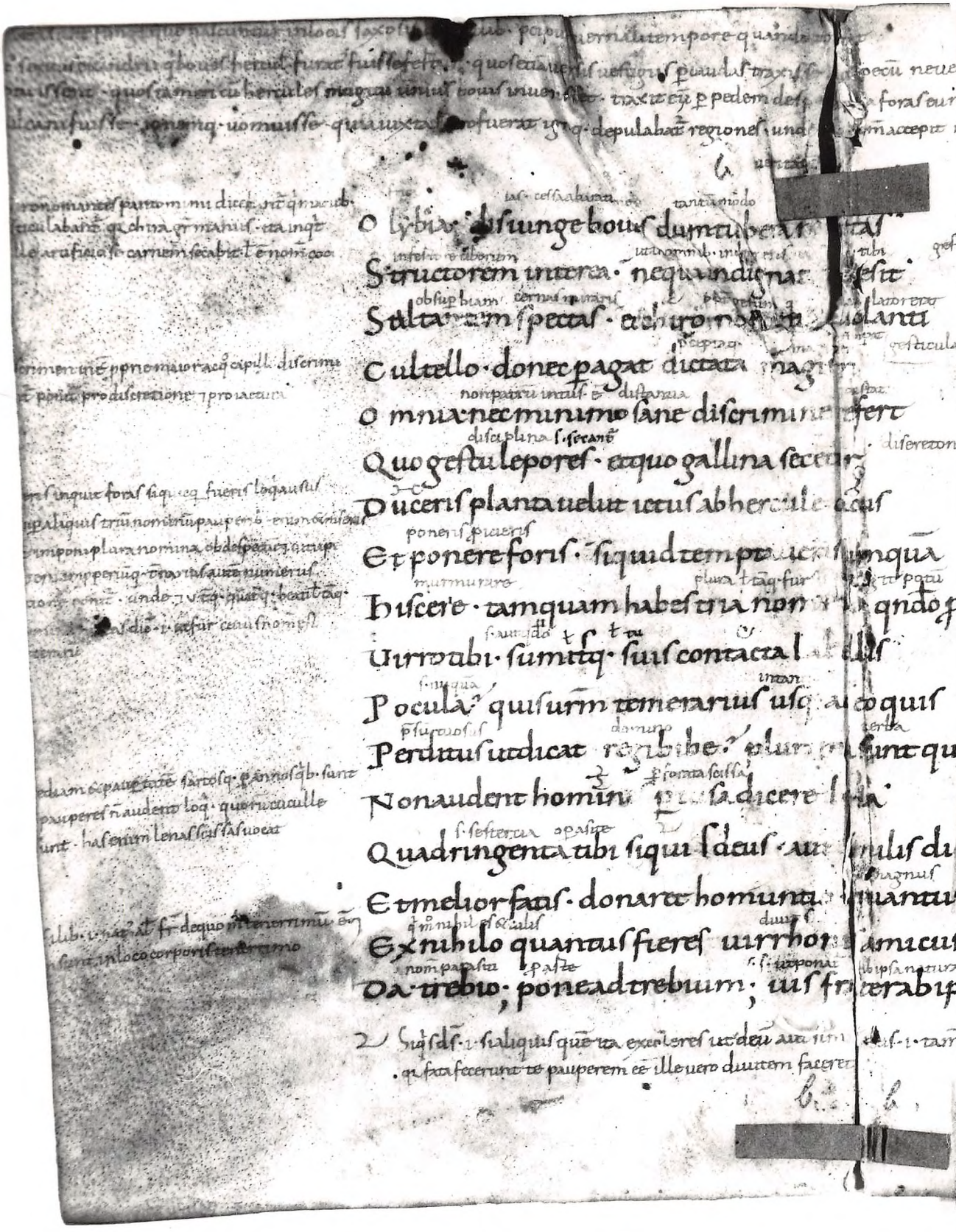
Cem. 29204/1

I, V. 102—135

Clm. 29204/1

Clm. 29204/1

Cam. 29204/1

Clm 29009

Juvenal

nobil aus

Clm. 29204/1

Clm. 3728, f. 194r

facere qd̄ n̄ facere deluerat plene alu[o]rum[n]
fuerit si celestis mandati transgressor extit
Ideoq; n̄ mulier. sibi ipse sibi moras causa fuerat.
su uoraret psentem. A ge ig estu auctor negotiatorem
uera predicas. Veruntam salua erit p̄ter scōrū saluo[rum] gen[er]a
xp̄. salubs nr̄e repa fortasse nonesset. quae nisi aliqua malitiae fuis
ratorē genuerat
i peccata edidit. sent semina uel subsistere uel eminere non possit;
i peccatorū reme
dia tulit. Ideoq; nil
erit habes qd̄ hi sut diuina e. & caelestium inoboedientia p̄ceptorum
contra hi sas. Vtenī
etera coniugalis Nonenim auribus corporis demandatis caelestib.
competentibus o
aeramu p̄conia mitā.
& nq̄d omi gnē laudis iudicamur. sed cum esset diuerbum opiniones que
igniū habeē. p qd
certarū uenerē uoluptabra. damnob boni & mali pullularunt. dum idqd
n mundissimē passi malum est naturaliter intellegimur esse uitandū.
ū laubula neq̄ eā in oluerabilium
urreciat declinat & id quod bonum est naturaliter nob intellegimus
ntra. Itaq; omē honestū
ē sem̄ in eo qd̄ honestē preceptum; Ineo igitur uocem dn̄i uidemur
ē & sem̄ p culpa du
gunq; ē experendy & sine dub io igitur audire. quod alia interdicat alia precipiat;
mugiū ig naturale Ideo siquis nonobaudierit illis quae semel adō
nullis rebus tā sem
n hanestū neq; qua preceptā credimus. poene obnoxius aestimatur;
abnuendum. Dī autem p̄ceptum nonquasi in tabulis lapideis
eū mīl alid sedm ueste phylosophantes
experendū nisi de atramento legimur scriptum sed cordibus n̄ris
te. & nulla mali cuiq; admixtione
bonū corruptibile tenemus impressum spm̄ diuinū;
bile humanū coniugium.
deo ee bonū & Ergo opinio nra sibi legem facit; Si enim gentes
uisset experendū.
illa uicio contra quae legem non habent naturaliter ea quae le
a coniugali moliscere consuerunt. Preterpo eni curas
ores piculaq; fas. gis sunt faciunt. eiusmodi legem non habentes
Preterea ppudore immundicia. p suscipiende soboli moderato concubitu
ppetuassime foedi ipsi sibi sunt lex. qui ostendunt opus legis scriptū
as disculturam. Preterea nihil intoleralius est fastidiosa & diuitis coniu sibi &
i rara tuix bona in cordib. suis; Opinio igitur humana taqua
luxuriosa plus aloes q̄m melli uideretur gustare. Preterea primia & mansueta domesticae pacis
gna q̄m insolens q̄m pcax. quia temeraria sit negligens. quae contemptor labore nouerca. sibi labab
rsus ingrē insurgit damastes eis parulis suis. Libet & alia proferre. quae singulare illud crimen
nugis euidentius insinuem. superdicat & alius malas negotiis intrauit hanc plerung; maritos no
cā malo s; qd̄ scelebus ee bono curā carnis transitoriae mundiste pōpas. atq; omī supbie cupi
as illecebras eōm̄ dare. Vt dū noctes ac dies studeat quom ipsi magis ac magis placeat. caelest
ne & dn̄i sui penitus blandy ei esse mendo gehennae mancipiū fieri n̄ timeat. Huius n̄ negli
gentiae siquis sordens coniugiū n̄ sem̄. ideoq; nec uidet ee experendū & trane mulieris cons
ortiū

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod. lat. 3728
Fol. 199v

Clm. 3728, fol. 211v

quoddam animae nr̄e corpus
et paulus quasi bonus athleta non solum
aduersantium potestatum uitare cognouit
uerum etiam aduersanter ferire, unde ait
Percutio pugnis non aeracedens; & ideo quasi
bonus athleta ad coronam meruit peruenire;
Ergo multiplicia temptamenta sunt diaboli:
& ideo bilinguis serpens habet̄ur atq. letalis eo
quod diaboli minister aliud lingua loquatur.
aliud corde meditetur; sunt & alii ministri
quiet cordis et uocis suae infectas ueneno ueluti
uerborum suorum iactant sagittas; quibus dn̄s
ait, generatio uiperarum. quomodo potestis
bona loqui cum sitis mali & dixit serpens mu
lieri, quid utiq. dix̄ dn̄s. ne edatis ex omni lig
no quod est in paradiso & dixit mulier ser
penti; ex omni ligno paradisi manducabimus de
fructu autem ligni quod est in medio paradi
si dix̄ dn̄s non manducabitis ex eo neq. tangetis
ex eo. ne moriamini;
Cū audieris sapientiorem bestiis omnibus ee
pfer̄ibum. qui
nullus ade ut
seq̄nas eu poste
ritatis lib anim
noīa pmeruit.
lominare in o
illa uiolenta
ecessitudinis
lis ei plena. In
ea q̄ nihil
alsius est am̄ ripo
st-hui m̄ argu
tu effic̄. ut
ccatiq. nr̄i
se auct̄ ee
ideat dn̄s. aq̄
mera bona
ulla unq̄m
ala fluxer̄.
iciendaq̄ de
m̄ asseraonis
anitas. q̄ nihil
ibi us. nil ea constat
aruanus. q̄m
una p̄ noīa
necessarie q̄m
ecessarie uen
a ita distingui
n̄ necessarios
entis uelut
uem ambulare
scribere. con
ngunct̄ & certe cū p̄ uideat. hisq, nulla eueniendi t̄n euemendi ne
ssitate ipon̄t. Necessaria ut s̄ solē in celo moueri. hoīem mori.
on contingit. ineuitabilit̄ tam̄ p̄scit. Quapt̄ n̄ uo q̄sq. mutat̄
mandat̄ mala fugiendi. bona eligendi concep. liberam̄ pot̄
luntate nulla necessitate ut ad dextra t ad sinistra ire co pellit̄.

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
cod. lat 3728
fl/s: 211 r

INCIP EXAMERON AMBR
ANTVNE OPINIONIS

Passūpsisse homines· ut aliq eorū tria principia cōstituerent omniū· dm· & exemplar & materiā· sic plato discipuliq; ei· & ea incorrupta & increata ac sine initio eē asseuerarent· dmq; nō tanquā creatorē materię sed tanquā artificē ad exemplar hoc ē ideā intendentē fecisse mundū de materia quā uocant ylen· que gignendi causas reb; omib; dedisse asserat· ipsū qq; mundū incorruptū nec creatū aut factū estimaret· alios qq; ut aristoteles cū suis disputandū putaut duo principia posuisse· materiā & speciē· & tertiū cū his qd operatorium dicit· cui suppeteret commentū efficere· qd adoriendū putasset· Quid igitur tā inconueniens· quā ut eternitatē operis cū di omipotentis coniungerent eternitate· uel ipsum opus dm esse diceret· ut celum & terram & mare diuinis prosequerentur honoribus· Exquo factū est ut partes mundi deos esse crederent· quā uis de ipso mundo non

Cod. lat. 3728

UTRECA
GIA
GENSIS

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Cat 3728
fl/a: 1R

32

…nonis concesso p immortalitate collata.
…collocatione p tuo insup diuine clemtie
…se cognouerat debere obedientiā.
…mandatū suadente diabulo preuaricatus se.
…ntulerat quod insufflationē dī acce
pit: quod erat in paradiso uoluptatis conlocatus
summam auctori oboedientiā deferendam;
et ideo et si unm nesciebat boni et mali tamen quia
tantorū auctor dixerat de ligno scientiae boni
et mali non ee gustandum fidem preceptori
seruare debuerat; Non enim abeo peritia sed fi
des exigebatur; Intellegebat utiq dm omnib
preminere psonam iubentis expectare debue
rat; Et si non intellegebat uim qualitatem q
iussorum sciebat tamen preceptorum deferen
dam ee reuerentiam; habebat in natura hanc
opinionem et si non habebat iudicium boni & mali
deniq et mulier serpenti dicit, ex omni ligno pa
radisi manducauimus: de fructu autē ligni quod
est in medio paradiso dix̄ dī non manducabitis
ex eo; Ita ergo sciebat obaudiendum ee man
dato ut diceret ex omni fructu manducabimur
quod dns imperauerat de ligno autem quod est
in medio paradiso imperatum adō dicit non ee
gustandum nemor te morerentur; Ergo sciunt
dēpīnone. Itane ignarant peccasse asseris. qui sciunt mandato
conditoris sui obediendū ee. q sciunt pūaricari malū esse
ac se pūaricationis uicio dānandū fore. Impossibile q dda
hoc incidis argumto. p dm t iustū t clemtē ee astruis: qm ignoran
ter peccantē morte dānauerit Non enim abilla peritia sed fides exigebat
qua transgressa non obediendo mandatis dni mortis offitium obnaui
ergo iure mortis exilij pena multat ē p tuplast qm illi cui maxime
obediendū ee nouit

…inperito precepit
…e de paradiso
…merito erat da
…natus est loc
…to. quanquā
…m adhuc ut
…boni et mali.
…ignoraret. tm
…q tantorū bonq
…auctor de ligni
…scientia boni et
…mali p dixerat
…n esse gustandū
…ipsi fidē p̄stare
…debuerat: Inadu
…ens & rec. Atq; to
…tantus diuine m
…sencordie dns
…acceptas dō eui
…de se debere
…noueat. superbe
…inobediens ext
…turet precepti
…de paradyso
…et mortē dānat.
…auctorē utiq co
…gnouerit. Veru
…adhuc
…tam nesciens ac
…bonū et malū n
…ipsu q de nou
…malū ee man
…dati n̄ seruas
…nec bonū sci
…eadē seruare
…Ideoq ignoran
…peccantē
…digne ee n̄ eō

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: lat 3728
Film: 1952

Fissuserat tenui rima qua duxerat olim,
Cum fieret paries domui communis utrique.
Id uicium nulli pspta longa nocuit.
Qs n sentit amor primi uidistis amantes.
Et uocis fecistis iter tutique silendi.
Tu mure blandicie minimo transire solebant.
Sepe ubi constiterant hinc thisbe ille pyramus.
Inque uices fuerat captate anhelitus aure.
Inuidi dicebant pariet qd amantibus obstat.
Quantum erat ut sineret toto corpore iungi.
Aut hoc sinimus et uestra dabimus oscula dextra pariet
Nec sumus ingrati tibi nos debere fatemur.
Qd datus est uerbis ad amica transitus aure.
Tarda diu nequi qua sede locuta.
Sub nocte dixere uale partique dedere.
Oscula quisq suis non punicia contra.
Postera nocturnos aurore remouerat ignes.
Solque pruinosas radius siccauerat herbas.
Ad soliti coiere loci murmure paruo.
Multa prius questi statuunt ut nocte silenti.
Fallere custodes foribusq excedere temptent.
Cumq domo exierint urbis quoq tecta relinquant.
Heu fit errandum loco spaciantib; aruo.
Conueniant ad busta Nini lateantq subumbra.
Arboris arbor ibi nucis ingens uberrima pomis.
Ardua moro erat gelido contermina fonti.
Pacta placent et lux tarde discedere ussa est.
Lux
Cepere nocte sequi et aquis nox exiit ab ipsis.
Callida per tenebras seruato cardine thisbe
Egredit et fallit quos sopor alligat omnes.
Et uelata nouo peruenit ad busta sepulchri.
Audacem faciebat amor uenit ecce recenti.
Cede lee nabis spumantia ora.
Depositura sitim uicini fontis in unda.

Clm. 4409

Cam. 4409

fol. 154r

cf. Greek 268 Grad. Cat.

Incipit dialogus int̄ beru abbatem augiens cenobn. & monachū gerungū habitus qualit̄. in. tempor. rennna pfua sabbata sint obseruanda. ed. Pez Ther 1V,2,55 ex hoc codice

LICET inhis sacris rennnq; dieb; ex poliata mundane actionus tunica in lectulo dulcissime quietis ocio fruı modis omnib; te uelle n̄ ambigam. ita ut delectens dicere. Ego dormio & cor meū uigilat. quib; cūq; p̄cib; tam excitandū. putau. quatenus pessulū ostu dilecto tuo sponso indelice xp̄o inobis apenas. dataq; manu incubiculū sacre doctrine introducas. ubi & panē intellegentie paruulis petentib; frangas. quia t̄ salubrit̄ ac̄ templationis somno adtempus excitaris. si proxime necessitati paciendo condescendis. B

SATIS egregie fili hoc diffinisti. sed ego inde magis dolore capio. qd̄ inme nihil huiusmodi sentio. ut puta quē nulla uirtutū penna adatta sustollit. sed

Iste liber ē Monasterii sci Benedicten peizen;

Clm. 4622, fol. 168r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: lat. 4622
Fl/s: 168R

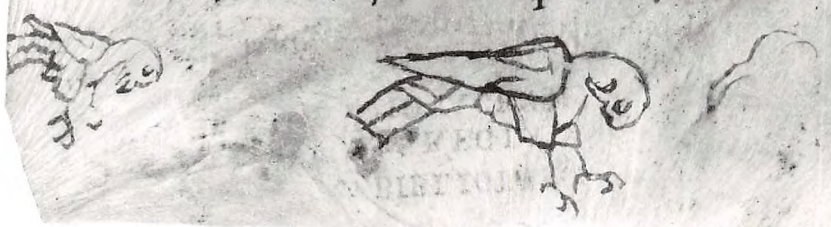
duplica species varieq; lineare positu. id
est unu passu a fine id ab acumine in unaquaq;
linea paru superioz. secdm passu insaue cognomine grauē

Organica dispositio secdm arbonem

Organica mensura hoc exigit. ut tonu habeat insra
finales. dimidiu aut sup finales. In primis pone A.
ubi uoluerit. nā tam in graue uocē habeat. & ab
eode A. fac. iii. passus ad finē monochordi. & in
primo passu fac D. Inde abeode A. fac ad finem
iii. passus. & in primo fac E. Remitte a fine meande
E. iii. passus. quartū in B. Intende ab eode B
in finē. iii. passus. quoz primo finit in F. Remitte
in eande F a fine. iii. passus. quartū in C. Intende
ab ipso C ad finē. iii. passus. quoz primo finit in G.
Intende a D. ad finē. iii. passus. & in primo fac. S. sy nem
id subiunctū. qd in F & G ponendu ē. & finnae insupa.

Mensura quadripartite figurae.

Quida parisponensis monachus nomine Orkerus
adinuenit hanc mensurā quadripartitā & nominauit
ea theorema tropoz. qd dicere possum ebrium
monochordi. nā inea uidesapte quom cuenium
om's graues. & om's finales. & om's supiores. de om's
excellentes. & simul uides om's species dyatessaron.
& om's species dyapente. & qrsu cursus sit cuiq;

Clm. 4622, fol. 178v

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Lat. 4622
178 v

RIMŪ IGITUR VENERABILIS SUMMI Q;
ūdei sacerdotis atq; pontificis primordiū-
unde q; illius uenerandi uiri sci Willibaldi
sublimitatē. qui vacat sollertē subsacre legis moderá
mine alma priorū exempla scōrum militando.
seruiendo. mente & moribꝫ sectando inherebat.
huius itaq; unde exordiū. & inante iuuentutis
medietatē. adillius usq; senectutē processum.
& hactenus usq; decrepitā aetatē inumando.
gracilē opusculi huius coniecturā glomerando
ordiri decreuerā. ordinando q; texere. Cū ille
in prohemio sue infantie cunabulis. amabilis. atq;
delectabilis. blandisq; nutrientiū adulationibus.
pfertiq; parentū circa illū magne deuotionis af
fectu. diurnaq; sollicitudinis prouidentia curā
gerentiū. confotus atq; enutritus. adquennium
usq; peruenit. transactus itaq; tunc trib; annorū
curriculis. cū paruus ille seu delicatus fragili quo
infantili aetate. teneri corporis adhuc gereret artus
subito euenit ut illū quiennio grauis corporis aggra
uaret egritudo. tantaq; ē arreptus corporis mo
lestia. ut exigue membrorū stringerentur com
pages. & uxineo permanens flatus. uicinū minabat
unde exitū. Cūq; istud cernerent pat & mater.
editū suū egrotantē. itaq; usq; pene seminecē. ti

x. 3ª summe lesen

Clm. 14396, fol. 7r

87b

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD. Lat. 14396
7R

31 b

Abb. 31 b

Clm. 14396

tiones resultant. inde nunc clara credentiū turba. scā stre
pitant xpi miracula & celeberrima conditoris gratula
bundi garrulant p̄conia. Quid dicā nunc de sco Willi bal
do. meo magistro. & uro alumno. Quis illo pietate p̄stantior.
humilitate excellentior. patientia purior. continentia
rigidior. mansuetudine maior. Cui ille unquā intristiū
solatio posterior. & cui ille in pauperū opitulatione infe
rior. aut in nudorū habitu tardior. Ista omia n̄ adiactan
tiā dicta. sed sicut uidi & audiui di gratia n̄ hominis facta.
quia scdm apim qui gloriatur. in dno glorietur. AMEN.

EXPLICIT VITA SCI WILLI BALDI EPI.

INCIPIT VITA SCI WINNEBALDI ABBATIS.

RIGINEM VITAE. EXORDIVMQ; VIRTVTVM
beati WINNEBALDI. xpi confessoris atq; abba
tis ordinare edisserereq; me libet. & licet opa
cam mentis ignauia p̄pedita. tamen aliqua de eius uitae
conuersatione inuamando. per nigros paginarū tra
mites pandere explanareq; conamur. Et quia nup aliqua
per ordinē glomerando de gestis uenerandi uiri beati
Willibaldi epi cōposuimus. nunc ad alia fratris sui gloria
se uice colloquia properando. pedē in ante passuatū pro
tendendo gradiamur. n̄ audacitatis propriarū confidens
uiriū. qd̄ de ista tanti uiri uirtutū sublimitatib; disputare
aliqd̄ incipere. sed quia xpo cooperante & sermonē confir
mante propensius edisserere uolumus. qualiter infantilis
seu puericialis uice transmeatis annorū curriculis. ad ado

24R

ehrs. fr. gruß!

Clm. 14396

f. 24r

Clm. 14396

tiones resultant. inde nunc clara credentiū turba. scā stre
pitant xpi miracula & celeberrima conditoris gratula
bundi garrulant p̄conia. Quid dicā nunc de scō Willibal
do. meo magistro. & uro alumno. Qui illo pietate p̄stantior.
humilitate excellentior. patientia purior. continentia
rigidior. mansuetudine maior. Cui ille unquā inquietū
solatio posterior. & cui ille in pauperū opitulatione infe
rior. aut in nudorū habitu tardior. Ista omia n̄ adiacian
tia dicta. sed sicut uidi & audiui di grauia n̄ hominis facta.
quia scām apim qui gloriatur. in dn̄o glorietur. AMEN.

EXPLICIT VITA SCI WILLIBALDI EPI.

INCIPIT VITA SCI WINNEBALDI ABBATIS.

RIGINEM VITAE. EXORDIVMQ; VIRTVTVM
beati WINNEBALDI. xpi confessoris atq; abba
tis ordinare edisserereq; me libet. & licet opa
cam mentis ignauia p̄pedita. tamen aliqua de eius uitae
conuersatione inuamando. per nigros paginarū tra
mites pandere explanareq; conamur. Et quia nup aliqua
per ceteros glomerando de gestis uenerandi uiri beati
Willibaldi epi cōposuimus. nunc ad alia fratris sui gloria
se uite colloquia properando. pedē mente passiuaq; pro
tendendo gradiamur. n̄ audacitate propria q̄ confidens
uiri qd de tanti uiri uirtutū sublimitatib; disputare
aliq̄ incipere. sed quia xpo cooperante & sermone confir
mante propensius edisserere uolumus. qualiter infantilis
seu puericialis uite transmeatis annorū curriculis. ad ado

quantū satyrā matronę formident. licet
mulierū uerbalib, undis &causidici ceclant.
nec grāmatici mutiant. rethor taceat. &
clamorē pco cōpescat. Sola est quę modū
imponit furentib,. licet petronia subit
albucia. Hac etenū alludente. &plautinę
satyre dominatus obdormit. &sulpicil
ę ausoniane loquacitas deperit. salusti
ane q, simplicę quāuis p̄sentissit cantuleę
melos cantandi rauescit.

Soluerat ignu uom? mundi regione pacta
Quadrupedes. gelidūq, rotis tepefecit orbē.
Rector: &auratis colla spoliabat habenis.
Iam phoebus disiungit equos. iā cinthia iungit
Quasq, soror linquit. frat̄ pede tēperat
undas.

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
cod: lat. 19416
fol./S.: 101 v

fligauerat int̄ dictū. Licuit tandē
arua uisere limites circuire. Egre
dimur nautarū in morē quos
tēpestatū flagitamento c̄fractos
exoptata reduces excipit ripa.
& uelut parietū in dumētis exitū
p̄ domesticas flamones amburē
potius discimus quā p̄ gredim̄
& maroneo uersu c̄ similes.
Tandem liber equus cāpo. adhuc
pauitur apto. intuemur arua gb.
ipsis bellantū plantis muricā
tos qd̄ aiunt sigillauerunt greg
sus & formidine mentis nondū
excussa hostes in uestigiis pauc

Clm. 1941. f. 94r

lasciuiens amici solatiis. At dum te
mistice artes anhelū tractando peddidicrit.
tunc tua satira ludentē excipiet. Queso
inquā munifica largitas. ne istā tuā sati
rā cuius me dudū uadatū amore p̄dixe
ras. temere nisi credas penatib, tā et enī
libens zelo sortitus sum exaffectu cōiugiū.
ut si hanc suis obluctentē ut pelicē uolup
tab, domo reppererit. tra sulcatis ungue
genis. helicone remittat necesse ē. quo
eius diluendis uulneribs, gorgonei ipsius
fontis nequaquā fluenta sufficiant? Tū
illa cachinnū quassans fragile. collisō
bis terq, pulsu palmule femore. nescis
inquit fulgentia rudis accola. p̄cipuū

Cen. 1941 b, f.

coꝛuſcamine pepulit. Erat enī ultra
ſolitū eminens mortalitatis aſpectū. denīq;
prigie ad huc quietis indicū rotatis naſib,
ructantē. repentina oſtii crepitatione tur
bauit. Hanc pībat floꝛali laſciuiens uir
guncula petulantia. hedera largiori
circūflua. impbi uultus. et oꝛe contume
liarū ſarcinis grauido. cuius bꝛꝛonicum
lumē tā ꝓfabunda uernilitate cuꝛꝛebat.
quo mentes etiā abſtꝛuſas. temulentis
in ſcꝛiptoꝛib, depinxiſſe. Muſe autē
lateꝛa ſaꝛciebant altꝛinſecus duę. quaꝝ
dexteꝛioꝛ uꝛecunda quadā maieſtate
ſubnixa. clauę ſꝛontis polimnia argen
teis aſtꝛoꝝ cꝛiſpauerat maꝛgaꝛitis.

Cam. 1916. f. 102v

circuitu unde idolū factū sit edicamus.

Dyophantus lace[illegible] UNDE IDOLUM

demonū auctor libros scripsit antiqui

tatū xiii inquibus ait Siropharē

egiptiū familia substancia que locu

pletē filium genuisse quē uelut

enormis substantię successorem mes

sabilis ultra quā paternitas exigebat

affectu erga filiū dedit; Isq; dū ad

uersis fortunę incursibus raperetur

patri crudele gemineę orbitatis dere

linquit elogium ut & posteritati ppe

tuale suffragiū denegasset & substantię

ppagandę subtrā interceptionē obiceret

Quid igitur faceret aut secunda paterni

Clm. 19416, f. 104v

acceptū. Cūq; ininfirmitatē admetus decu
disset. et moriſe cōperiſſet. apollinē de
p̄catuſē; ille ů dixit ſe ei n̄ aliqd poſſe pres
tare. niſi quiſe de cuiſq; pinquiſ admortē
p̄eo uolumarię obtuliſſet. qđ uxor eſſecit.
Itaq; hercules dū tricerberū canē abſtrahendū
deſcenderet. etiā ipſā deinferis leuauit. Ad
metū poſuerē inmodū mentis. ideo ad
metus nuncupatuſē quaſi quē adire po
terit moetus. Hic itaq; inconiugio alceſtē
deſiderat. Alceſt lingua attica p̄ſūmo dr.
Unde et ōmetus aut alucē tibi eſſe ſinū
dentsalce. hoc eſt n̄ē aliqua uirtus inmen
tib; neq; aliqua p̄ſūmo. Ergo mens p̄ſūp
tionē ſperauſ ſibi coniungi duas feras

Cbm. 1941 6, f. 120.

gendi debetur arbitriu. S. bene pastr.
quia n ut sagitta certus. et iaculo
bon certus & multu decorus & ingenio
sagacissimus. Deniq; brutu quidda de
sipuit. & ut ferariu ac pecudu mos ꝛ
ad libidine limaces usus intorsit.
qm inritne aut diuicias inquisiuit
S. qd sibi tres deę de trib; utariu or
dinib; uendicent educam. FAB MINERVE
Prima uta theorica. qm nos iconem
plandę sapientę honore dicim. Ideo
de iouis uertice nata s. minerui fer.
quia ingenium
in cerebro positu sit Ideo armata quod
munita sit Gorgona & ia huic adduct
in pectore qsi terroris imagine ut

Clm. 19416. f. 123v

nuda ē; Tercia cirre· tactui simulis· id quasi
diceret· CYRONCRE gr· qđ nos latine
manuū iudicū dicim· Quarta phedra
qua si odorat· uelut si dicat· feronedon·
quasi afferens suauitatē· Quinta dirce
saporis index· id quasi drmonerine·
qđ nos latine acrū indicans dicim·
FABULA VLIXIS ET SIRENARUM·
Sirenę enī grece tractorię dic· Trib·
enim modis illecebra amoris tra
hit· aut cantu· aut usu· aut cōsue
tudine· Amant enī quędā speciei
uetustate· Quędā lenocinante cō
suetudine· Quas ulixis socii obdu
ratas auris transeunt· ipse uero

Clm. 19416, f. 133'

cum campidona
FABULA Scillae. cuius amedonis filius
Scillã ferunt uirginẽ pulcherrimã. quã glau
cus amauit. quẽ circe filia solis diligebat.
ꝙ lata q; scillã fontẽ in quo lauari solita erat
uenenis infecit. Vbi illa descendens. abin
guine lupis canib; q; marinis insepta ẽ.

Scilla enĩ gr̃ quasi ex quina dictae. qd nos
latine confusionẽ dicimus. Et qd confusio
nisi libido est. Quã libidinẽ glaucus amat.
lippitudinẽ patienti.
Glaucus enĩ gr̃ luscinus. Unde glaucomata
dicimus cecitatẽ. Ergo omnis qui luxuriam
amat cecus ẽ. Nã ac amedonis filius dictus ẽ.
Amedon enĩ grece quasi antidon qd nos lat̃
contrariũ uidens dicimus. Ergo lippitudo
ex contraria uisione nascit̃. Scilla ũ immodũ

Clm. 19416, f. 134v

cubiculum introirent· certando vulcan'
semen in pauimentum iecit· vnde natus
ē erichonius· Eris enim grece certam
dicitur· Ionos ū terra nuncupatur· Que
minerua incista abscondidit· draconē
q' custode apposito· duab' sororib' aclau
ro· et pandore· cōmendauit· Cui pri
mus currum reppertt· vulcanū dici
uoluer· q'si furię ignē· vnde et vulcan'
dr· uelut uoluntatis calor· Deinq' et io
ui fulgora facit· id furorē concitat·
Ideo ū eū minerue adiungi uoluerunt·
qđ furor cū sapientib' aliquando fur
repat· Illa ū armis virginitatē defendit·
Hoc ē omiss sapientia integritatē mor

C. Ben. 1941 6, f. 136v

illā infirmitatē patientib.

niq; & enervecelicis inhisdē locis cau 157
teria ponenda peripiunt. Ergo mon
strat qđ humana uirtus quāuis adoma
munita. tam libidinis ictibus subiacet
patula Vnde & adlicomedis regia datur
q̄si adluxurię regnū. LICOMEDON. H. gr̄
q̄si licaomedon idē dulce nihilū. Omnis H.
libido & dulcis ē & nihil ē. Deniq; & amo
re polixenę perit & plibine pralū occi
dit. Polixene H gr̄ multorū pegrina dr̄.
seu quia amor peregrinari faciat mentes
abingenio suo. siue qđ apud multos libido
ut pegrinabunda uagetur. f. MIRRE & ADONIS.
Myrra patrē suū amasse dr̄: cū quo ebriato
ē cubuit. Cui q; ea pater utero plenā resci
sse crimine cognito. euaginato ceps̄ pseq;

Clm. 19416, f. 157v

attingit. S; hęc quantū ab optimis
amat sicut ab aristeo. Ariston enī
gr optimū dr. tantū ipsa ars con
munionē hominū unxat. Quę qui
de serpentis ictu morit quasi
astutię inter ceptus egreus uelut
inferis transmigrat. Sed post
hanc artē exquirendā atq; eleua
ndā uox canora descendit. Ctquia
apoteles matica fantastica omia
pbet et modulis tantūmur secreta
alemb' uoluptatū recidet effectus.
Dicere H pos sumus qđ dorius
tonus aut frigius saturno cogiens
feras mulceat siron aues oblectet.
At uero si rei exposito quęrit cur

Clm. 19416. f. 163v

dr exordiū sūpsimus.

narmis uurtutē in uiro sapientiā demonstrantes.
O mīs enī pfecto in uurtutē cōstat corporis & sapi
entia ingenij. Adhec ego; sime tuę oracionis
asserta nō fallunt uates clarissime. Ideo etiā di
uina lex nrīm mundi redēptorē xpm uurtutē.
& dī sapientiā cecinit. quo pfectū hominis duu
nitas assūpsisse uideret statū. Adhec ipse. Vi
deris ipse qd te magestas uera docuerat. Nō
interī qd usū sit edicamus. Et quāuis oportu
erit secdm dialectica disciplinā primū psonā
edicere sicq psonę cōgruentiā enarrare. quo
primo poneret substancia. deinde acci
dens substancię ut primū uirū. sic etiā
arma dicerē. Virtus enī insubiecto est
corpore. Sd quia laudis est assūp

Clm. 19416. f. 169r

Cod. lat. 29094a

In nomine sce & indiuidue trinitatis. Notum sit omnib;
psentib; sedule & fidelib; qualit ego Odalricus dei gratia ainuense
humilis cistarcensis ecclie presul recludere repbationis numere
obnixe cogitando pro remedio mee uel mamipia que ex mea
bona uoluntate & mea traditione aut alie adquisitionis tem
tionis mee causa contra quas ad episcopale gradu promoueret
possem prius accepi uidelicet ut memoria sancti
que absque ulla heredum mea in loco capitali ut in
ferius scribit. ecclesie custodi pro quindecim tradendo hoc
tradidi primus adquisitas cistarcense alode mee omnia
que dicit sinzinga ut cistarcensis ecclesie proprium dilectus mea comme
moratione possideat hospitale ideoneum aut nam in eode loco
sinzinga ad cistarcense hospitale. Quartum aut hobas in alio loco
prius zuanga a nunc paro. & quicquid decognatis meis & de alongo
pretium aut alia adquisiui. absque dicto hospitale. & in eade
uilla mansa. cistarcensis ecclesie custodi. & alia. Aberdinhem
ecclesia adhasfriod. quarta etiam in eode loco adpectinas in con
capite dedi & accepi altera que iacet in trunmipium. qua
ad augusta tunaca tribui tibi aut. i. in loco ufmusa
nam naco ad frigisense capitulum &c. i. colonica iuxta
flumen dmina in loco qui dicit talmoresfriod. admonasterium
dmina. primus dregrinsee Mappricea mea ad nam portum
stenginpah in ripa insule qui dicit uunga. admonasterium
hafagi. & in recognitione tradidi & accepi locella qui dicit
uuldulu. ut illic post obitum meu. pro mea anime cessoris & succes
soris mei & reque ut cetera ecclie mee seruiat.

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Clm. 29880/2 r

Lat. 29880/2
recto

Hasuero tradicionem ea pacione pegi ut custos unus
cuiusq; loci inferius subscripti post uitam meam illud qd erogatum
in sua custodia atq; prudencia ad luminaria incendenda
& pauperes ac peregrinos secundu facultate sua suscipiendu atq;
reficiendu epo ammonente habeat impetitu. Et quatenus
uita mee potestati & ptuacioni subiaceant.

Hec cetera uero si contingat ut aliquis in cognatione mea cui
ptium meu, per na remuneratione comitto. postea
aliquo sui reatus laqueo. aut aliqua legu transgressione
in rete fuerit. ut eu pannus dominicus sequat. nec
iuste se possit eruere. & centurio aliqua sue fraudis
nequitia eu supplantare cona. ptiu qd de manub; meis
accepit totu atq; integru ad monasteriu quo cuq; sibi
libuerit, predempcione anime mee mee q & sua
necessitate nulla contradicente psona tradendo cuertat
in sup ergo noverint cuncti fideles di qualit ego Indigni puisor gregis
di quib da reb mee acquisitionis constitutione qua ipse & ger chanbol
dus antecessor mr ad hospitale & ad elemosina facienda ac emtam
fieri decrevit. ut in memoria resplendeat eterna. omniu epor antecessor
& successor meor & eor qui se huic communioni indiderint ser ve uelint.
Preterea uero quicqd antecessor nr ad recreandos pauperes & ad hospitale
con donau in processu tepor eu affirmatione nre auctoritatis confirmau. ut p
pt salut pei redemptione & p mea & p salute omniu qui hoc stabilire stu
guit xpo auxiliante inconcussa recordatione foleat an.

Clm. 29880/2v

&ad paenitentiam redigi. EX EODEM CONCILIO CAP. X.

SIMILI modo et vnum diaconum sicut eodem peccato subiacentem ab ordine ministerii submotum est. EX CONCIL NICENO. CAP. VIIII.

SI qui prbi sine examine sunt promoti. uel cum dicerent peccata sua confessi sunt. & homines contra canonem commoti manus confessis imponere temptauerunt. Tales regula non admittat. quia quod inreprehensibile est catholica defendit ecclesia. IN CANONE APOSTOLORUM.

EPS. prbr. aut diaconus. qui in fornicatione. aut periurio. aut furto capti fuerit deponatur. Non tamen communione priuetur. Dicente scriptura. Non iudicabit deus bis in idipsum. ITEM IN EODEM.

SI quis eps. aut prbr aut diaconus. depositus iuste super certis criminibus ausus fuerit adorare ministerium dudum sibi commissum. hic ab ecclesia penitus abiciatur;

PRIMO OMNIUM DISCUCIENDA ET FORUM FIDES QUALITER credant & alios credere doceant ubi & exempla apponenda sunt quatenus a creatura creator quantulum cunque possit intelligi. Secundo iubendum utro ratio dominica in qua omnia necessaria humane uite continentur & symbolum apostolorum in quo fides catholica integre continetur ab omnibus discatur. tam latine quam barbarice utquodore professionem corde credatur & intelligatur. Tertio inmandum est ut ad salutationes sacerdotales congrue responsiones discantur ubi solum clerici & dum decenter sacerdoti responsionem offerant sed omnis plebs deuota consona uoce respondere debet. Quarto ut fides sci athanasii a sacerdotibus discatur & ex corde

Clm. 3851, fol. 4v

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Pat 3851
4V

Abb. 130a

conficere · Nā paenitentib: tſtud fundi nonpoteſt · quia genuſe ſacramta ·
Nāquib: reliqua ſacramenta negant · quomodo unū genus putat̄ ee con
cedi; EXPLICIT LIBER PRIMUS ·

INCIPIT · LIBER II · DE IUDICIA PENITENTIS LAICORUM;

SAne quia de liuore Inuidiae & dera mecnon & de auaritia oriunt̄
homicidia · recte uc arbitror conſtituimus de ipſo uitio primum
qualiter ſacerdotali iudicio canonicae paenitentiae corrigendum
oſtendere · Ac deinde ſcd mordinē uitiorū Ita remediū ſubſequat̄
quo facilius unde cuq: penitens purgare uoluerit · ſine dilatione in
ſingulis capitulis inueniatur; INCIP̄ CAP̄ LIBRI SECUNDI;

cap̄ i · O ehriſ qui paſtu ſuos ex formicatione diuerſis modis Interimunt ·
cap̄ ii · O ehriſ q̄ ſeruos ſuos ex iniuidicē negant ·
cap̄ iii · S i domina p zelū Ancillā occiderit ·
cap̄ iiii · O ehriſ q̄ ſi bi quacūq: negligentia mortem inferr̄ & de hiſ q̄ proximis ſceleribus puniuntur ·
cap̄ v · O ehriſ qui impudicos uel immaſculos aut olim polluta ſint aut ceteri hoc uitio rabeſcunt ·
cap̄ vi · O ehriſ qui adulteras habent uxores uel ipſi adulteri conprobantur · ſ neante
cap̄ vii · O ehriſ uxores ſuas q: uiros dimittunt uel ſic mar̄
cap̄ viii · Q ui uxorē habēt & ſimul concubinam ·
cap̄ ix · S i canis uxor adulteriū fecerit · Aut uir Inaliena irruerit ·
cap̄ x · O ehriſ quidnob: fratrib: nupſerint · Uel qui duas ſorores uxores acceperunt ·
cap̄ xi · Q d non liceat alterius ſponſa ad matrimonii iura ſortiri ·
cap̄ xii · O eraptoribus ·
cap̄ xiii · O ehriſ qui puellas rapiunt ·
cap̄ xiiii · O ehriſ qui ſponſas puellas & abalios corruptas ·
cap̄ xv · O eui rginib: uelatas ſi deuiauerint · c · xx · De uirginib, ñ dū uelatas ſ, ꝓpoſitū
cap̄ xvi · O ehriſ qui proximis ſe copulant uitaco munione ſeparentur ·
cap̄ xvii · G regorius de inceſtis ·

Clm. 3851, fol. 32r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod: lat 3857
fl/a: 32 R

causa uir dimittat uxorem · uel mulierem In hoc mundo remanentē · uel forte asse ad Inlicita migrare · quae est ista conuersio · Inqua una eademq; caro ex parte transit ad continentiā · & ex parte transit ad incontinentiā · & ex parte remanes In pollutione · Si uero utrisq; conueniat continentē uitā ducere · hoc quis audeat accusare · quando certū est · quia omps dr̄ qui minora concessit · maiora non prohibuit ·

Cū enī essemus liberi · uoluntate nos subiecimus seruituti · & reuera ut uerbis tuis amur apti · Alligatus es uxori · noli quere solutionē · Solutus es a uxore · noli quere uxorem ·

Omps semp dr̄ qui celū & terrā & mare · cuncta q; uisibilia & inuisibilia uerbo tuo creasti & nihilo quicq; herbas arbores q; ad usus hominū animaliū q; tu gigneret & unū quodq; sēmen in semetipso habere precepisti atq; ut herbe nō solū animantib; ad uescendū sed etiā ep̄is corporib; p desse nt ad medicamentū tua ineffabili pietate concessisti · te supplices & ore deprecamur · ut has herbas diuersi generis tua clemencia benedicas · & salubres nō solū ad necessitatē hominū uerū etiā animaliū facere digneris · ut quicūq; ex eis · ex hac ueneranda festiuitate sce mariae · sumserint · & inquecūq; usū redacte fuerint · sena sumpte accipiant · tam corporis quā animę sanitatē · Q d ipse

supplices tuā · atq; sabnixis precib; deprecamur omnipotenciā tuā dr̄ qui mirabiliter cuncta creasti ex nihilo quicq; tu edita diuersa p̄ genera sepisti atq; unius cuiusq; sēmen in semetipso manere sup̄ terrā edidisti

Clm. 3851, f. 73ᵃ

Abb. 130 b

atq; diuersa medicamenta medicamenta generi ad sanandū humani generis
corporū posuisti ut benedicere & sanctificare has diuersi generis humani ha
turalmente dignetis ut qui cūq; ex eis ex hac uenerabili statura
sce dī genitricis marie sunt suppturi tā anime quā corporis sanitat
p̄cipiant Intercedente beate marie qs dne uniuersi tratū germini
atq; paradysi mereantur p̄frui ✠

BENEDICTIO AQUE LAVACRIS

Innomine sc̄e trinitatis. Iudex iustus fortis. & pacient quia uctor es
pacis. & iudicas equitatem. iudica quod iustum ē dne erectū iudicū
tuū qui respicis supplicia & facis eam tremere. ui dns omps qui p̄ aduentū
filii tui dñi nr̄i ihu xp̄i. mundū saluasti. & sanctissimā eius passione gen
humanū redemisti. in hanc aquam igne feruente sanctifica. qui tres pueros
id est sidrac. misac. & abdenago. iubente nabuchodonosor incamino ignis
accensa forna ce saluasti. & inlesos p̄ angelum tuum eduxisti. tu clemens
& sanctissime dominator presta ut innocens de hoc furto in hanc ignis
aquam feruentē manū mittere. sicut tres pueros supra dictos de flam
no ignis. & susanna de falso crimine liberasti: ita dne manū illius
salua & inlesa ex hac aqua educas. si uero culpabilis & ingratus diabulo
cor indurati p̄sumpserit manū immittere. tua iustissima pietas hoc
declare dignetur. ut in eius corpore tua uirtus manifestetur. & anima
illius p̄ penitentiā & confessionē saluetur. ✠.

DS iudex iustus qui auctor BENEDICTIONIS AQUE LAVACRIS
pacis es & iudicas equitatē. te supplices rogamus. ut hoc ferrū ordi
natū ad ustā examinationē cuiuslibet dubietatis faciendam.

maria

Clm. 3851, f. 73v

Abb. 132a

atq; diuersa medicamenta medicamenta generi ad sanandū humanigeneris
corporū posuisti ut benedicere & sanctificare has diuersi generis humani be-
nignissima te dignetur ut qui cū ipsis exeris exhac uenerabile substantia
ser di genetricis marie sunt sup tuam tā animę quā corporis sanitatē
proficiant Intendente tecte marie qs dne uniuersi terrarū germinis
atq; para dorsi mirabiliter & fruc.

BENEDICTIO AQUE FERVENTIS

In nomine sce trinitatis. Iudex iustus fortis. & pacient quiauctor es
pacis. & iudicas equitatem. tu iudica quod iustum & dne secundū iudicium
tuū qui respicis super terrā & facis eam tremere. tu dns omnis qui p aduentū
filii tui dni nri ihu xpi. mundū saluasti. & sanctissimā eius passionē gen.
humanū redemisti. tu hanc aquam igne ferventē sanctifica. qui tres pueros
id est sidrac. misac. & abdenago. iubente nabuchodonosor incaminogne
accensa formace saluasti. & inlesos p angelum tuum eduxisti. tu clemens
& sanctissime dominator presta ut innocens de hoc furto in hanc igne
aquam ferventē manū mittere. sicut tres pueros supradictos de flam
no ignis. & susanna de falso crimine liberasti. ita dne manū illius
sal ua & inlesa ex hac aqua educas. suero culpabilis & ingra: discubito
cor induratū p sumptione. manū immittere. tua iustissima pietas hoc
declare dignetur. ut in eius corpore tua iterum manifestetur. & anima
illius p penitentiā & confessionē saluetur. ℣.

DS iudex iustus qui auctor BENEDICTIONIS IRRIGIDI
pacis es & iudicas equitatē. & suplices rogamus. ut hoc ferrū ordi
nariū ad ustā examinationē cuiuslibet dubietatis faciendam.

maria

Clm. 3851, fol. 73v

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod: Lat 3857
Fol: 173 V

benedicere & sanctificare dignetis ut si innocens de nomine
purgatio que rendo ignem hoc inmanus acceperit in tua sa
& sic ulpabilis

P̄r. Oremus beati martini pontificis atq; confessoris tui laudib; adorare. qui sēi spūm tuum dono succensus tra inpio tirocinio fidei p̄cess inuentus est. Ut xp̄m teuisset inpauperem & uestē. quā eginus acceperat mundi dñs induisset. Digna ei aptanotum subiauit ferrea digno tanto amore. martiru p̄secutores tormenta nominauit. Quanta putamus erit. glorificacio passionis. quando praseclamidis sic erit gloriosa quid erit poblacione integri corporis precepturus. Qui pquam tacte uestis angue & uestitus dñm meruit & uidere. hic tua est dñe ueneranda potestas. qui cum lingua non sup & te martirs exoparis. p xp̄m dñm.

Da ecte tue dñe qs̄ seō utro intercedente supbat nonsapere. sed tibi placita humilitate p̄ficere ut preteria dispiciens. q̄ceptq; matura sunt libera exercear caritate. p Sēcrēt. De gloriā diuine potentie munera p̄sēs oblata tuantur sic nob. effectū dñe tue salutaris impendant. p Obeati martino gloriantes cui admiranda gratia integro adhuc corpore. & necessū uirile more martyr uirtutem fidei & patientie fortitudinē tribuit. ut sancte p̄secutoris non cederet constantia puerilis. & integra eterna subplicia nec sensu potuit timere nec fragi aetate. ut gloriosior fieret. corona martiriu. p xp̄m dñm nr̄m.

Refecti dñe benedictione solemnia qs̄ ut p̄ intercessionē sēi uti medicina sacramenta & corporibus. nostris p̄sit & mentibus. p dñm nr̄m.

Clm. 3851, f. 74r

Abb. 131 b

benedicere & sanctificare dignetur ut sic innocens deprimatur
purgatio que rendo ei ignitum hoc in manus accepit illesas ap-
& sic culpabilis P(re)mbeati martini
pontificis atq; confessoris tui laudibus adorare. qui sancti spiritus
dono succensus tra impio tirocinio fidei primus inuentus est.
Ut xpm reuisit inpauperem & uestiret. qua gnis accepta mundi
dnm induisset. Digna et apta nonum subiauit ferrum digno
tanto amore. martirii pscutores tormenta nouimus. Quanta
pulchra erit. glorificatio passionis. quando pclari dui sic
extitit gloriosa quid erit pbtione integri corporis precepturus.
Qui pquam uestis sue angue uestitus dm meruit & uidere.
hic tua est dne ueneranda pontifex. quem lingua non sufficit
merito euocaris. per xpm dnm.
Da ecclie tue dne qs sco utro intercedente supbas non sapere. sed cibi
placita humilitate pficere. ac pterita displicent. q; cuncta. matura sunt. libera
exterat. corrigat. per dnm. Deus qui gloria diuine potentie munera pcibus oblata
tribuendo sic nob effectu dne tue saluationis impendant. per (C)beati martini
gloriosa cui admiranda gratia intemerato adhuc corpore. & necdum ullis more martyr
uirtutem fidei & patientie fortitudine tribuit. ut seruiens pscutoris nouerberi
constantia puerilis. & intrepida cerui supplicia nec sensu potuit tenere nec fugere
ad ara. ut gloriosior fieret corona martirii. per xpm dnm nrm.
Refecti dne benedictione solemnia qs ut pintercessione sci uti medicina
sacramenta & corporibus nostris pfit & animabus. per dnm nrm.

Clm. 3851, fol. 74r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Sign.: lat. 3857
Aufn.: 748

Nomina sunt per q̄ q̄ ossa te[illegible]

Subpicius Serulius Suus Speusippus Heliosippus M[illegible]

Hen. Turbon[illegible] Numerius Benignus Desiderius Bon[illegible]

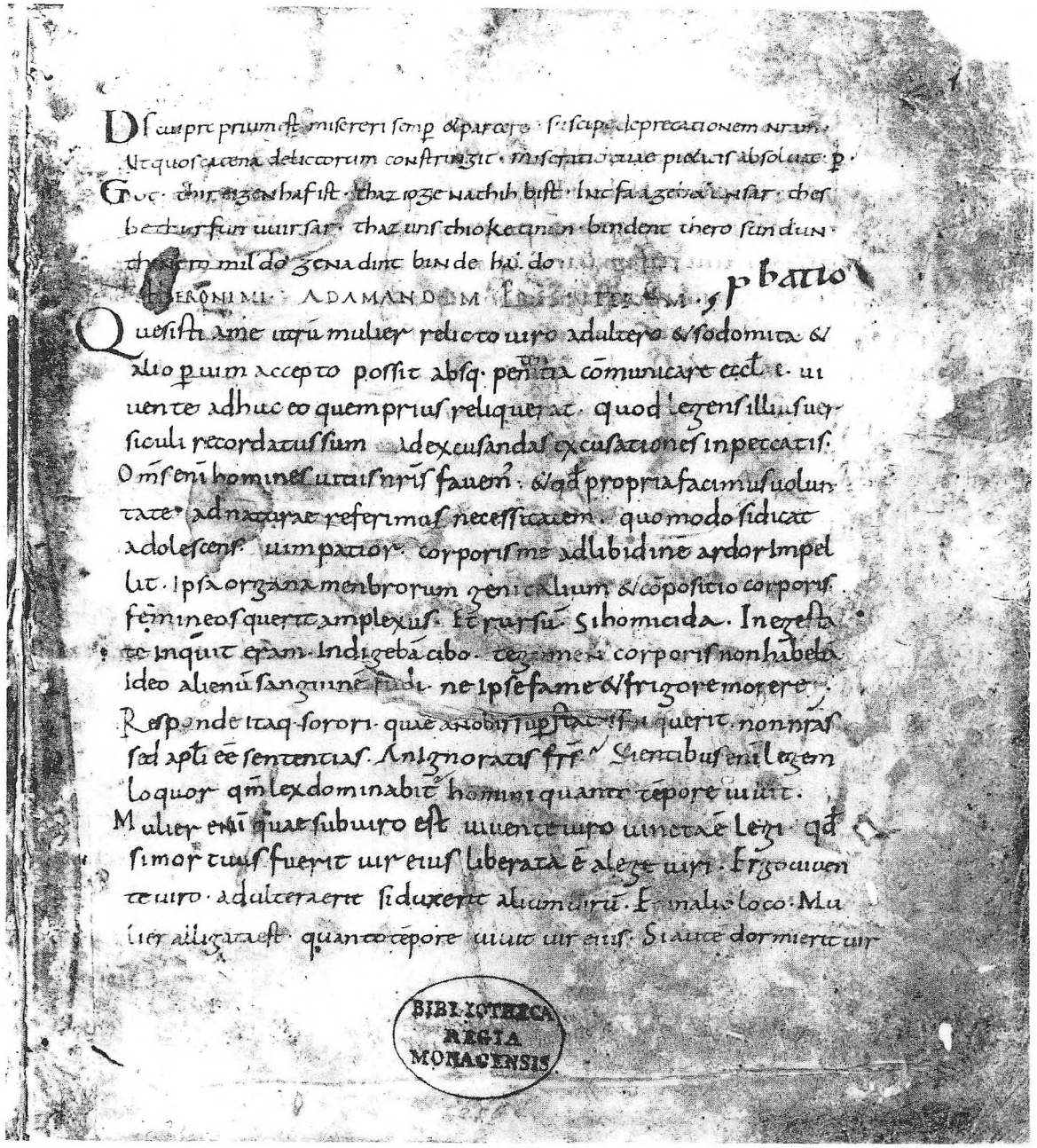
Basilla Iunilla [illegible]

Cum essemus Luxca fluuium ausus Inullam est vnus Kl̄ febr inuigilasset
praecelsa marchyris post horā diei nonā subito mirae magnitudinis & splen
doris sidus emicuit. Quod denique stellę modulū sup eminens excessit. &
solis mensurā non implebat. Unde nobis illud cernentibus ausū est Inter du
flāmantibus radius ultra modū excrescere Inter du nimio pallore defua
sicq: uariando Incredibili celocitate ad occasū tendit. ac nouissime
prius quāse Inter montiū ingereret abdita obstaculāq: sui occasus
nris obstantibus auferre penitus euanuit. Nec dēi ab re hoc stellae
signū huiusce modi ostensio conici potest. Cum potestas quorundam
tunc fulgida dominabatur. peccatis autē promerentibus prepeti fin
deficiens Ita euanuit. uenec quidem digne memoriae retinendum Alit.
Cui ludo uuic̄ ꝓsperari estimare Inregno occidentali qđ tunc Inordinatae occa
pauerat. Inquo eius Inuasione sacrilegia. homicidia. stupra. Incendia. cōsi
raq: Inaudita scelera ꝑpetrata fuerant. & his uanissimis ꝓsperitatib. animo
extollere. Industria principū qui regnū illud tunc gubnabant extra
fines eaq: reducē. raq: in eade reuersione amissa spe Inuasi regni. obuios
habuit nor̄ mannos. cūquib. bello cōmisso. earū p dictę filiū tamq̄ affli
ctione Inredeundo accepit. utpse & sua uux ad ꝑpriarem earent. Ad eide
Inregno suo obstacula grassabant̄ multiplicia. raq: Inenarrabilib. calami
tatib. undiq: uallat̄. nor̄ mannor̄q: Infestatione Inquietat̄. febre
rep̄it̄. Jubamū emittens spm.

BIBLIOTECA REGIA MONACENSIS

Clm. 3851, f. 74v

Abb. 131a

Das Augsburger Gebet, 9. Jahrhundert, in Clm 5851 Kat. Nr. 2

Clm 5851, fol. 1r

Got, thir eigenhaf ist, thaz to genathih bist
Infaa gebet unsar, thes bethurfun uuir sar,
thaz uns thio ketinun bindent thero sundun,
thinero mildo genad inbinde haldo.

Gott, es ist dir wesenseigen, daß du stets gnadig bist: nimm unser Gebet an,
darauf sind wir jetzt angewiesen, daß uns, (die uns) die Ketten der Sünden gefangenhalten,
die Gnade deiner Barmherzigkeit bald befreie

Hans Pörnbacher, Lit. in Bayerisch Schwaben. Von d. ahd. zu. fr. bis zur Gegenwart (Beitr. z. Landeskde. v. Schwaben 6, 1979)

ũigorẽ distrc̃tionis emolliunt;
Et contra iracundi cũ regiminũ locap̃ cipi
unt. quo impellente iraimmensus uesaniã
deuoluuntur. Eo ociã subditorũ unã dissi
pata quietis tranquillitate confundunt.
Quos cũ furor agit inprãcepsi. Ignorant quicquid iratus faciat.
quid asemet ipsis iratipatiuntur. Nõnum ignorant quic
quã uero quod est grauius irẽsuæ stimulã
iustitiæ zelũ putant. Et cũ uitiũ uirtus
creditur: sinemetu culpa cumulatur. Sepe ergo man
suescit dissolutio
Spe iracundi rectituchinis fallãtur zelo, nis torpescunt tedio.
Illorũ itaque uirtutibus uitiũ latenter admungit:
His autẽ suũ uitiũ quasi seruens uirtus uidetur.
Admonendi sunt igitur illi ut fugiant quod
nãsta ipsos est. isti quod in ipsis est. Adtendant
illi quod nõ habent. discernant isti
quod habent. Amplectantur mansueti solli
citudinẽ tẽporẽ. damnent iracundi p
turbationẽ. Admonendi sunt mansueti.
ut habere etiam emulationẽ iustitiæ stu
deant. Ammonendi sunt iracundi.

Clm. 9638, p. 189

Me scō dedit Sandra 4 dus: en quoq; vito: Ade

Quod mens prae esse uolentium p̄ eruon
que sibi ficte bonorum operū prōmissionē blandē
Qualisquisque ad regimen uenire debeat
Qualis quisque ad regimen uenire nō debeat
Is qua ad regimen ordinatē peruenerit
qualem se in ipso regimine debeat exibere
Ut rector sem p cogitatione sit mūndus
Ut rector sēp operatione praecipuus sit
Ut sit rector discretus in silencio utilis in uerbo.
Ut sit rector singulis compas si one proximus
precunctis contē placione suspensus
Ut sit rector benē agentibus p humilitatē
socius contra delinquencium uicia per zelū
iusticiae erectus
Ut sit rector interiorū curam in exterio
rum occupatione nō minuens exteriorum
prouidenciam in interiorum sollicitudi
ne nonnulinquens
Ut rector sollerter inuigilet ne hunc
cupido placendi hominibus pulset
Quod scire solliciti rectores debent quapleru[m]

quod gregatim ãm alia brita pascuntur;
Quia si solerter aspicimus concordando sibi ra
cionabilis natura indicat. quantũ malum
discordia rationalis natura cõmittat. Quan
do hec aratione intencionis pclidit. quod
illa motu naturali custodit; de contra
admonendi sumꝰ pacati. nec plus quã ne
cessarie pacẽ quã possidẽt amãt. adppetuã
peruenire nõ appetant; Plerũ que enĩ gra
uius intencionẽ mentium rerũ tranquilli
tas temptat. utquo nõ sunt molesta que tenent
communi amabilia fiant que uocant. et quo de
lectent; presentia. eonõ inquirantur ãterna; Unde ãp se mec ipsã uerꝰ loquens;
Cũ terrenã pacẽ a supna distinguere ac. adque
aduenturã discipulos ãp sentiprouocat ac ait;
Pacẽ meã relinquo uob. pacẽ meã do uob;
Relinquo scilicet transitoriã. dono mã surã;
Si ergo meã cor que relicta est figitur. num
quã ad illã que danda est. ut ac diligi debet; puenit;
at ac contempni: Nisi immoderate
Quia igit̃ pfens uita tenenda ẽ.

Clm. 9638, p. 229

uidi cae: qua caste intelligit; pacifica autem
qui a pelatione sem i mime a proximo rũ se so
cietate disiungit. Admonendi sunt: dissidentes
at no uerint quo dtã dñi nullũ boni operis clo
sacrificiũ immolant: quã de uproximorũ cari
tate discordant. Scriptũ nãque est: Si of sers
munus tuũ ad altare: & ibi recordatus fue
ris: quia frater tuus habet aliquid aduersũ
te: relinque ibi munus tuũ ante altare: & ua
de prius reconciliari fratri: & tunc
ueniens offeres munus tuũ ante alta
re: Et qua sollicae preceptione pensandũ est
quorũ hostia repellitur: quã intollerabilis
culpa monstratur: Nam cũ mala cuncta bo
nis sequentib: diligantur: pensemus quan
ta sint mala discordiae: quae nisi extincta fue
rint fundatur bonũ subsequi nõ permittit.
Admonendi sunt discordes: ut mentis oculos ad
considerandã eaque in intimis uersantur
aperiant. Quod sepe auersus eius dẽ que
generis se socialiter uolando nõ deserunt.

ut simul ... mandus caelestibus decinant

Inlicitum quidagitur. sedhoc quodestliciti
submoderamine nontenetur. Quodbene loth
Inſemet ipſo exprimit quiar dentem sodomã
fugit. Sedtamen Inuenienſ segor requaquam
mox montana conscendit. ardentemquip
pe sodomam fugere est Inlicita carnis Incen
dia declinare. Altitudo uero est montium
munditia a contagiũ. Uelocitate quasi
Inmontesunt quelibã carnales copule Inaestimãt.
Sedtamen gutta suscipiende prolis ãmixtionẽ
debitam nulla carnis uoluptate soluunt.
Inmonte quippe stare est carnaliter
nõ aestimare. Sedquia multa sunt quisceleri
quidẽ carnis deseruant. Hectamen Inconuigo
posita. usus solũmodo debita iura conseruant.
Exitquidemloth sodomã sedtamen mox ad
montana nõ puenit. quia iamdamnabilis
uita relinquitur. sedadhuc celsitudo con
iugalis contagia sub aliter nontenet.
Est uero Inmedio segor ciuitas. quae fugien
tem salue Infirmum. Quia uidelicet cũ sibi
Inmonte quippe stare qdẽ est. nisi fructũ ppagnis tncarne
nõ quęrere.

AA. 132 B

Postulat hoc sac. ecclia precepto de pac. hos [illegible] apost. esse [illegible] sibi dari pacem
Rogo vos [illegible] naturam seculi & mores [illegible] uno pro[illegible]
in domo dei [illegible]dimentes pro[illegible] quos diabolus [illegible] pul pellat & clerus do nro mu[illegible]
tiplicetur [illegible] diac. Quanta ad humilitatem spectat: examen naturae saeculi & moribus
digni [illegible] & pbi cooperatores effici in his do uolente possumus.

Anno incarnationis dominicae. dccxcii. In dictione v. In xvi k. [illegible] anno dii domni
Egilolfi epi xvii celebrati in sede frisingensi ab eode uenerabili anastate sacri ordi
nes. Anorum. Ostiariorum. Lectorum. Exorcistarum. Acolitorum. Subdiaconorum. Diaconorum. Pre
sbiterorum;

Ad ordine acoliti. Hartwich. Richart. Werinpht. Willihalm. Adalpht. Pero. Hugipolt.
hē Pero. Irmanbart. Chuonrat. Engilbaldū Werdmundū. Fridepru. Warmundū. Pero
nē Willibaldū Iuco Hitagrim. Peronē.

Ad ordine subdiaconi. Hartwic. Richart. Isanhart. Trutmunt. Lanpht. Hartwich. Werinpht
Willihalm. Adalpht. Peronē. Hugibaldū. hē Peronē. Irmanbardū. Chuonradū. Aarone.
Engilbaldū. Fridepru. Warmundū. Peronē Willibaldū. Iuco. Hitagrim.

Ad ordine diaconi. Engilpero. Walarapo. Adalpht. Amulger. Isangrim. Adalmar. Geroldū.
Adoldū Leganhardū. Helmpru. Adalhelmū. [illegible] Waltepru. Adalfridū.

Cgm 5248 (7)

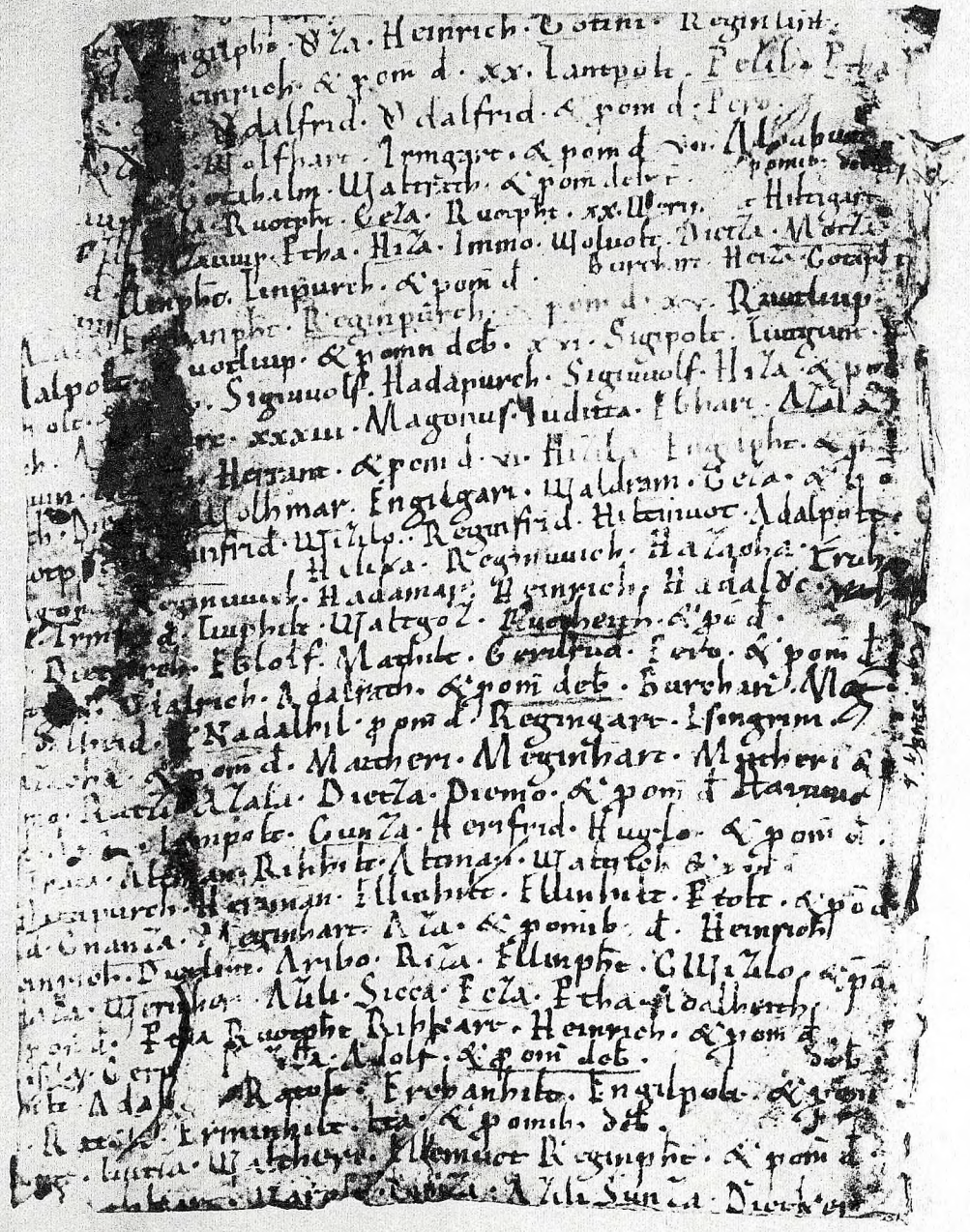
Quod nullus ex rectastico ordine absolute debeat promoueri. Extra. eiusdem. Cap. vi.

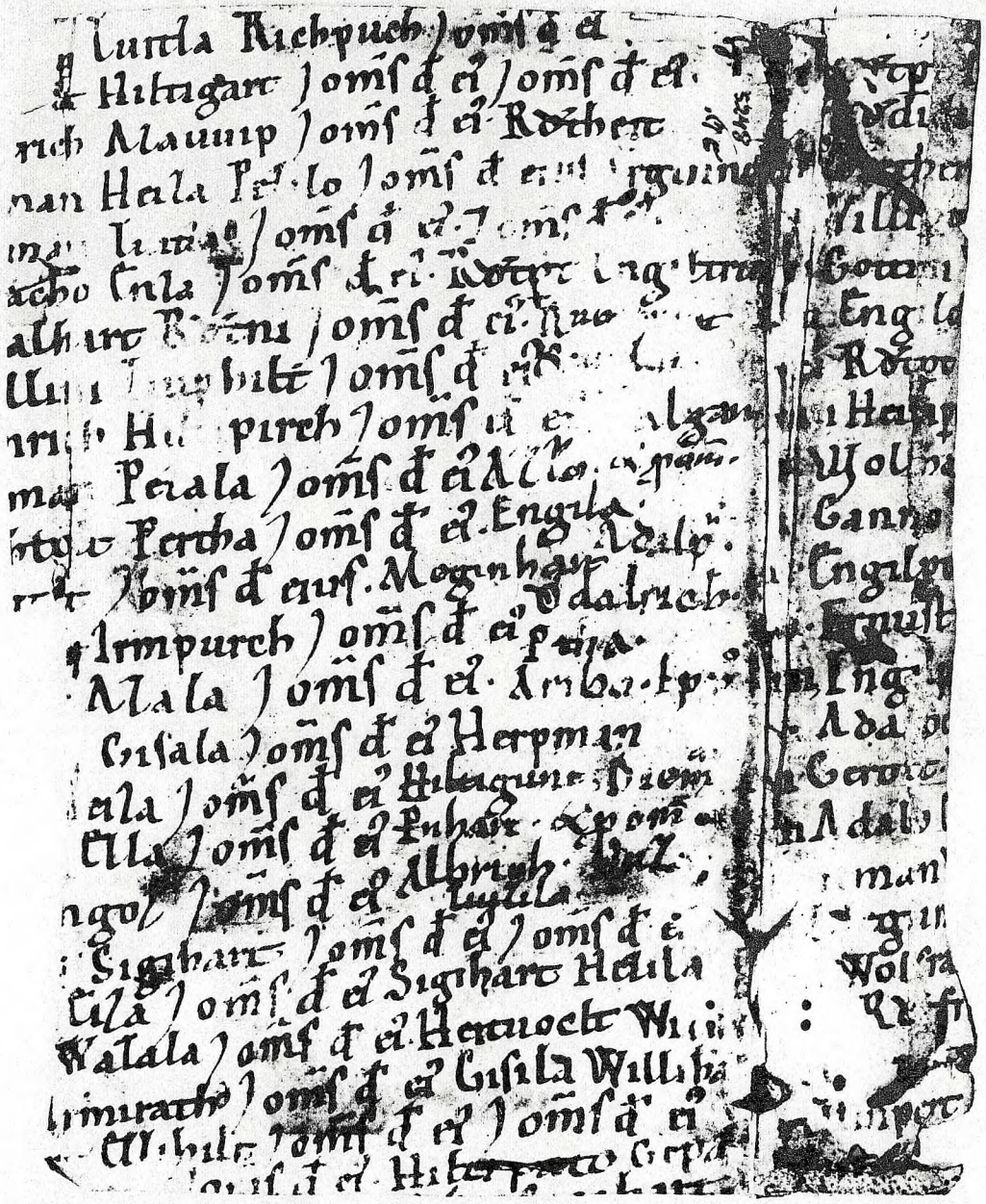
Nullu absolute ordinari debere prbm aut diaconu nec quelibe in gradu rectastico nisi specialis ecclie aut possessionis aut martyris aut monasterii nom cui ordinandus ꝯ pmouetur. Quia nego absolute ordinatiõ decretu scã synodus ut̃ haberi huiusmodi manus impositionẽ ex nulla posse ministrare ad ordinandus in iuriam.

Plantauerat autem dominꝰ deꝰ paradysum uoluptatis a principio in quo posuit hominem quem formauerat.

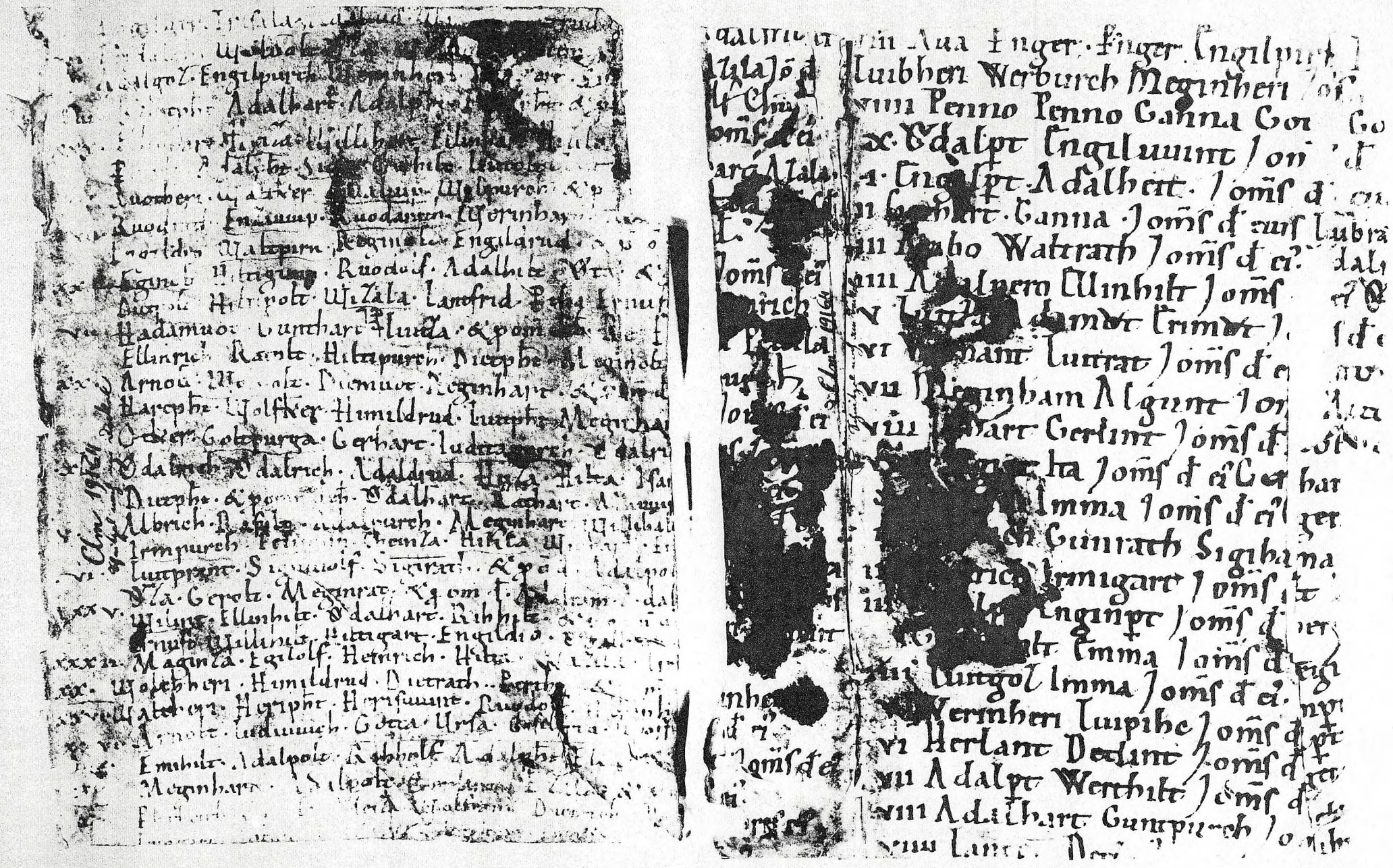
BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Cgm 5248 c7)

Cgm 5248 C8)

Cgm 5248 C8)

Ein Pergamentblatt in klein 4°, einst dem Cod. mit Tagzeiten des Stundenbuches Chm 19164 als Deckelschutz aufgeklebt, enthält in einer ziemlich schönen Schrift des XII. Jahrhunderts einen großen Auszug aus Homers Ilias. Welchem Zwecke derselbe einst gedient hat, kann ich nicht bestimmen, da ohne Rücksicht auf Anfang und Ende sich auf keinem Teile des Blattes Text findet. Es finden sich nämlich nur auf jeder einzelnen Spalte von verschiedener Ausdehnung Homer (4, 7, 12, 16) in verschiedenen Abkürzungen der Beisatz: & pro ō. (om., omn.) d. (deb., minuit debit), alle mit Ausnahme [illegible] für und vor mit einer beigesetzten Zahl z. b. XV, XX; diese Zusätze stehen zumeist in der Mitte oder am Ende der Zeilen; ein Absatz findet sich nicht. Ausserdem stehen auf der einen Seite auf verschiedenen Abschnitten von verschiedenen Zeilen einander Zahlen, von aufsteigenden 32 Zeilen, absteigend bis zu 21 Zeilen, verschiedene Zahlen z. B. V, VI, X, XVII, XX, XXXII, LXXV ohne weiteren Beisatz.

emendoren exstum

Cgm 5248 CB)

Cgm. 5248, 1 recto

Postulat hg[illegible] fei accepta precepende pat. hos ut [illegible]ordin[illegible] aprob. esse[illegible] sibi dura pmittat.
R[illegible] natura scientia & moribus [illegible] ex integra immo pnos tales
in domo dni [illegible]dinent psone. pquas diabolus paul pellat & deus do nro mul
tiplicetur. Vidac. Quantu ad humanu spectat examen natura. scientia & moribus
digni hi ent & pbi cooperatores effici in his do uolente possunt.

Anno incarnationis dominicae millesimo viges[illegible] octauo In dictione v. In xvi K. iul. anno au domni
Egilt[illegible] epi septimo decimo xvii celebrau s in sede frisingensi ab eode uenerabili antistite sacri ordi
nes. antoru. Ostiarioru. Lectoru. Exorcistaru. Acolitoru. Subdiaconoru. Diaconoru. Pre
sbiteroru;

Ad ordine acoliroru. Hartwuch. Richart. Werinphr. Willihalm. Adalphr. Pero. Hugipolt.
hē Pero. Irmanbaro. Chuonrad. Engilbaldu Werdmundu. fridepru. Warmundu. Pero
gē Willibaldu Liuto Hiltagrim. Peronē.

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: germ. 5248(7
R

Cgm. 5248,7 recto

Adon[ ]ubdiaconꝯ. Harruic. Richart. Isanhart. Trutmunt. Lanpht. Harruuich. Werinpht
Willi[ ]m. Adalpht. Peronē. Hugibaldū. tē Peronē. Irmanhardū. Chuonradū Aaronē.
Engili[ ]lū. Friderū. Warmundū. Peronē Willibaldū [illegible] luto. Hitagrim.

Adon[ ] diaconꝯ. Engilpero. Waldrapo. Adalpht. Amulgēr. Isangrim. Adalmār. Geroldū.
Adoldū. Heranhardū. Helmprū. Adallieū. [illegible] Walterū. Liubfridū.

Cgm. 5248/7

R

Cgm. 5248/7 verso

LVIC IVBENTE EIVS ARCHIDIACONVS ACCEDIT [illegible] ET VOCATVR HOMINATIM VT BENEDICANTVR ARTEO INVITATIO

Decomo scē marie eligimus ut ad ostium [illegible] titulum

Demuleo scī [illegible] ani ut a[illegible]ore ad eundē titulum

De sacdo scī petri ut ad exorcistā ad eccl[illegible] titulū

Demonasterio scī benedicti ut ad acolitū ad eundē titulum

QVOD NVLLVS EX AECCLASTICO ORDINE ABSOLVTE DEBEAT ORDINARI. Excēcilio calcidonensi Cap. vi.

Nullū absolute ordinari debere prbrm aut diaconū nec quelibē in gradu aecclīstico nisi specialē aecclie ciuitatis aut possessionis aut martyris aut monasterii nom. cui ordinandus ē pnuncietur. Qui vero absolute ordinant decreuit scā synodus irrita haberi huicemodi manus impositionē et ne[illegible] pos se ministrare ad ordinandus in uriam.

Plantauerat autem dominus deus paradysum uoluptatis a principio in quo posuit hominem quem formauerat.

1

Bayer. Staatsbibliothek München
gsm. 5248(7

Anz. 1

Clm. 3852, fol. 68r

a suo remoueat officio. xvii De incestis coniugiis parentelę sic ia ē ꝑ decessorib⁹ nr̄is definitū ita modis oīb⁹ obseruent. usq; ad septenariū numer̄ū parentelę.

Nulli unquā copulā trahere licentia dam⁹ his uidelic& q̄ ex patre & matre ꝺ sanguinitatis parentelę descendunt. q̄ aut̄ quęue in .iiii. t in .v. gradu ꝺuncis s̄ separent sub ea scilic& distinctione. ut filii filięue eor̄ t q̄ ꝑeant ab illis a patna t matna hereditate excludant. Concilio agathensi cap lxxiii. Quicunq; episcopale parupenderit pannū ꝑ ipue sacerdotū iudicio q̄cunq; ex causa factū ꝑ quē se cognouerit t ab ęcla eliminatū t obseruatione ieunii ob noxiū sciat in huiꝰmodi p̄sū ꝓuone n̄ ep̄m. s. ipsū dn̄m spreuere dicente. Qui uos spernit me spernit. Non in huiꝰmodi temeritas leui plectenda ē penitentia. & ia si ꝑponentis iudeat ee in iusta sententia. cui ꝑ dn̄m tam opteꝑari debet. Nec leue q̄qua aut̄ contemptibile uideri oportę. q̄d ep̄os ꝑ mulgat sententia quos lingue claues cęli facti sē. Quibus & ia dn̄s dicit. Non eni uos estis q̄ loq̄mini. s. sps patris uri. Vnde eide sci spūs iudicio sanctim⁹ p̄sedam t tua huiꝰmodi temeritatis correptione anathematis gladio ferendū. Q̄d & ia euanglica auctoritate iustū & ratū ee roborat. Quia dr. Quicunq; n̄ receꝑint vos. egrediꝑ foras q̄ eos q̄libę munere t fauore t negligentia admonere t excōmunicare distulerit q̄ ꝺn̄m & ęclę pace facium. ut aut reuerentes suscipiat aut extemptores de ęcla eiciat. excōmunicatos habeat acolloq̄o eętos. q̄usq; t emendationis uel dānationis eor̄ aberis sententia ꝑmulget. De n̄ omittendis reis. xviii. cap s. depunendis. Si dimiseris uirū dignū morte erit anima tua ꝓ anima ei. Hieremias aut. Defendens iniquū distribuet. & pena simili danet defensis & defensor. Ite. Non defendas iniuste. ut ias alligat⁹ iuste. & subiect⁹ pene alienę. Quipeiuit malos in eo q̄d malis s̄ minister dn̄i ē. Ite. homicidas & sacrilegos punire n̄ ē effusio sanguinis sp̄ ministeriū legis. In sinodo Zacharię papę. Quinto decimo capite scripsim⁹ de gradib⁹ cognationis t q̄m debeat q̄s libę aiam a deincepsi legitimo ꝺuugio copulari. & q̄ ꝺiuina clemtia nos omis ogregauit inimici. ut ea quę necessaria sunt ꝓ salute animarū cap uob ea quę scripta s̄ enarrare studui. ad memoriā q̄ppe uob reducens. q̄d beatę memorię pcursor nr̄. Greg huius aplicę sedis uenie papa ꝓpter aliq̄s illicitas ꝺuncliones quę fiebant. & p hanc Italiā seu longobardor̄ ꝓuinciā t in alis locis aggregato sacerdotali collegio ꝑmulgata sententia anathematis uinculo obligauit. s. ꝺu cerno ad huc pplos in eode errore ꝑsistere. q̄d ingemiscens ꝺico. q̄m xpianor̄ animę ꝺn̄ diabolica fraude decipiunt. unde ne nos q̄ rectores animarū uocam⁹ si eor̄ salute ꝓpudere neglexerim⁹ a iuste iudicee ꝑ eis retorqueam. s. neq; hoc silendū ē. q̄d in germanię partib⁹ ita ꝺiuulgatū ē. q̄d quide in archiuo sęe nrę ęcle scriptū minime reperim⁹. ipsis tam asserentib⁹ hominib⁹ de germanię partib⁹ didicim⁹. q̄d beatę recordationis Gregorius papa ꝺn̄ eos ad religionē xpianitatis ꝺiuina gra illustrare. licentia illis de

Bayer. Staatsbibliothek München
(Fotostelle)
Cod.: Lat. 3852
Aufn.: 68R

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: lat. 385-2
53R
Film:

Kódexek a középkori Magyarorzzágon (Budapest 1985)

REGIA MONACENSIS

Lib ste ē scē marie sci q; corbi frisig ,

DELIBERATIO GERARDI MORE SENAE AECCLESIAE EPI. SUPRA HYMNUM TRIUM PUERORUM. AD SISINGRIMUM LIBERALEM.

ERIGENTUO INOPTIONIS EXCONSUETUDINE CONTEMPLATIO nibus ꝛadmodum duris incantationibus arta uirtum robor licꝛ nodosum adqd cꝛandum. per quod incedendum. amplꝛctendum. minimꝛ uero quantum pectoꝛum rcor quem ad modum potentes uthcoꝛias aiunt. Nꝛ uero de clinandum. quam libꝛ arculeum. Sudor enim uthoc omni sopoꝛe suauior aestum undus. pꝛtum cum diuinus ꝓcessus cuncta confidat adoptamꝰ respiacentia perficere. Faceor uero me quē-quā uthoc quod examinandum postulasti minime ad misisse. Ideo difficillimum sumas qd extemplo usu leuiter sonat. ꝛpene abomibus intactum dumissum. quia assiduum. unde totum laboꝛo sissimum. Ds autem ms meus ꝑconio elemen ta omnia ꝓuocantur quiq; angln suum descen dere fecit cum anania ꝛ socius eius informace: adostendendam potentiam suꝛ dnatus ꝛ magni tudinem. adiuuꝛ sic me tuꝛ postulationi satis facere. quo inimicoꝝ laqueos possim euadere.

BIBLIOTHECA

Clm 6211

Clm 6211

REGIA MONACENSIS

Lib ste ste marie sci q; corbi frisig

DE LIBERATIO GERARDI MORESENAE ECCLESIAE EPI. SUPRA HYMNUM TRIUM PUERORUM. AD SISINGRIMUM LIBERALEM.

ERIGENUO INOPTIMIS exconsuetudine contemplationibus ceadmodum duris incantationibus cera curium robor. lucce nodosum adqd cōfrangendum. per quod incedendum. amplectendum. munimē uero quantum pectoratum reor quemadmodum. potentes uulcorias aiunt. Nec uero declinandum. quamlibet circulosum. Sudor enim inhoc omni sopore suauior estimandus. pserum cum diuinus processus cuncta confidat adoptamū respiscentia perficere. Faceor uero me quē-quā inhoc quod examinandum postulasti minime admisisse. Ideo difficillimum sumas qd extemplo uisu leuiter sonat. cepene abominibus intactum dimissum. quia assiduum. unde totum laborio sissimum. Ds autem ms meus pconio elementa omnia puocantur quicq anglm suum descendere fecit cum anania a socius eius infornace: adostendendam potentiam suę dnatus emagnitudinem. adiuuet sic me tuę postulationi satisfacere: quo inimicorū laqueos possim euadere.

BIBLIOTHECA REGIA

XXXVI. tábla – (8. tétel)

Kódexek a középkori Magyarországon (Budapest 1985)

Cod. lat.
6241

INCIPIT CANONI. APOSTOL

EPISCOPUS .I. DUOBUS .A. TRIB; episcopis ordinetur. II. Presbyter ab uno epo ordinetur: & diaconus et reliqui clerici. III. Siquis episcopus aut prbr preter ordinationem dni. alia quaedam insacrificio offerat super altare. i. aut mel. aut lac. aut pomo siceram. & confecta quaedam. aut volatilia aut animalia aliq. aut legumina contra constitutionem dni faciens con trario tempore deponat. Offerri non liceat. adaltare aliquid pter novas spicas & uuas. & oleum adsummaria & thimiama. i. incensum. tempore quo sca celebrat oblatio. IV. Reliqua poma omia addomum primitiae. episcopo & prbris dirigant. nec offerant in altari. Certum est autem quod epi & prbri diiudant. diaconis & reliquis clericis. V. Episcopus aut prbr uxorem suam nequaquam sub obtentu religionis abiciat. si uero reiecerit excommunicet. sed si persteterit deiciat. VII. Episcop. aut prbr. aut diaconus. nequaquam secularem curas assumat. sin aliter deiciat. VIII. Siquis episcop aut prbr. aut diacon. sem pasche diem ante uernale equinoctium cum iudeis celebrauerit. abiciat. VIIII. Siquis episcop. aut prbr aut diaconus. et quilibet exsacerdotali catalogo. facta oblatione non communicauerit. aut causam dicat. utsi

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Clm. 6241, f. 1v

sine ꝓmotione maneat. XV. Non habeant epi quos nec
clerus elegit nec ppls exquisiuit siqui tam eclericis ab
his pseudo epis ordinant. rata potest ordinatio talis ex
istere. XVI. Presbri. t. diac qui in aliquo s crimine detecti
nꝑ possunt ꝓmanus inpositionē poenitentiā agere. XVII.
Diaconi sic epi & prbri cessare debent ab opere coniugali
nec tam repudiare ciugia. ut salua sit castitas conubiꝯ
et cessē operatio conubiꝯ. XVIII. Scitt concubina n
ē uxor. nec filii ei. heres habet. sic nꝑhibē eicere ancillā
et accipere liberam. XVIIII. Non est coniugii duplicatio.
quando ancilla reiecta uxor ertt assumpta. XX. Qui cō
munione priuati s defuncti. et quib. uiuentib. ncōmuni
cauim. iā mortuis cōmunicare npossumus. XXI. Qui
poenitentiā agere differunt. forsan n decontemptū re
medii. sed demoru grauius delinquendi ē. unde poenitēn
tia quae dilata ē cū studiosius fuerit pacta. nonneget.
ut quoquomodo adindulgentiae medicinā anima uulne
rata pueniat. XXII. Qui inlicita cōmittunt. alicitis
oportē abstinere. et meius quis expetit aecclesiasticum
quā forense iudicium. XXIIII. Saluus poenitentibus
dispendia pati. quā periculis negotiationis obstringi. quia
difficile ē intē ementes uendentesq cōmertiū non intueni
re peccatum. XXIIII. Contrarium ē omnino ecclesiasti
cis regulis. post poenitentiae actionē redire admilitiā
secularē. cū apostol dicat. nemo militans dō implicat

Clm. 624, f. 26v

INCIPIT EPLA RABANI MA
GONCIACENSIS ARCHIEPI CV
COEPIS SVIS AD LVDOVVICV REGE

DOMINO SERENISSIMO ET XPI
NISSIMO REGI HLVDOVVIGO VIRI
religionis strenuissimo rectori ac defen-
sori scae di eccliae. Vna cum uxore
Et prole sua Et uniuersis fidelib; Vita et sa
lus. Honor et benedictio. Cum uictoria sine fine
mansura. Dignissimae reuerentiae uae patefaci
mus nos humillimi famuli uri Rabanus uidelicet
magonciacensis eccliae indignus archieps. Cum co
epis meis qui ad predictae eccliae dioecesim pertinent.
hoc e samuhel Et gozbaldo Baturato Hebone Goz
brachto Hemone Vualtgario Ansgario Otgario
Lantone Salomone Et gebehardo Cum reliquis col
legis nris Chorepis Abbatib; Monachis Presbteris
Et cteris ecclasticis ordinib; Quia uenimus sedm
iussionem uram in ciuitate magoncia ibiq; parti ad
unati post triduanum ieiunium quod cum lacrimis
celebrauimus diuina supplicit postulauim clemen-
tiam quatenus sua sca gra conuentu et actionem ipsi
sf nodi sibi acceptabilem facere dignaret et xpiano
populo pficientem ad salutem et uitam ppetuam uobq;
ad eternum honorem et gliam. Ybi etiam decretum.

Clm. 6241. f. 40r

S ed cum hoc sit incertum. illud incertum non est. quia ~~m~~ si sa
cra baptismatis gratia fuerit renatus homo. omīs anima
originalis peccati uinculis ē obstricta. Hinc enim scri
ptum ē. Non ē mundus inconspectu ei. nec unius di
ei infans sup terram. Hinc dauid ait. In iniquitatib;
conceptus sum. & in delictis meis peperit me mā
mea. Hinc ipsa ueritas dicit. Nisi quis renatus fu
erit ex aqua & spū scō non intrabit in regnum ēs
lorum. Hinc paulus apls ait. Sic ī adam omīs mo
riuntur. ita & in xp̄o omīs uiuificabunt. Cum
ergo infans qui nihil peccauit. in conspectu om
nipotentis dī ē non ualet mundus. cur psalmi
sta ex legitimo contugio patus in iniquitate con
ceptus est. cur. nisi quia mundatus aqua bap
tismatis non fuerit mundus n ē. Cur in adam
omnis homo moritur. si originalis peccati uin
culis non tenet. Sed quia genus humanū in pa
rente primo uelut in radice putruit. ariditatē
traxit in ramis. Unde omīs homo cū peccatoria
sit. unde primi homo p manere uoluit in
peccato. Debuisti subtilius ac latius loqui de
hac re. sed dum me & curarum tumultus p̄
munt. & harum portitor ut laxari debuissē
importunus exstat. unde multa debui. pauca
locutus sum. Finis [illegible]

Clm. 6241.

ꝑsimoniacā heresim conferamꝰ. et uehementi tedio
meroris affiamur. si in ecclesiasticis officiis quēquā
habē locū pecunia. & fit ꝓfanū qđ sacrū ē. Qui cōq
ergo hoc pretii studē datione mercari. dū nō officiū
sed nomē adtendit. sacerdos non ee. sed dici tantū
modo inantē concupiscit. Quid scilicē qđ phocali
ud agit nisi ut nulla deactu ꝓbatio. nulla sollicitu
do demoriꝫ. nulla sit deuita discussio. sed ille so
lūmodo dignus qui dare ꝓtū sufficerit estimetur.
Exquare si recta libraminis examinatione pensēur.
dū improbe ad inanē gl̄am locū festinat utilitatis
arripere. eo ipso magis quo honorē quęrit indignus
ē. Sic aut̄ is qui inuitatus renuit quęsitus refugit.
sacris ō altariꝫ amouendus sic qui ultra ambit. idē
importunū se ingerit ē. ꝓculdubio reppellendus. Nam
qui sic nitit ad altiora conscendere qđ agit nisi ut
crescendo decrescat. & ascendendo exterius interius
inꝓfunda descendat. Itaq fr̄m kr̄e in sacerdotiꝫ
ordinandis sinceritas uigeat. sit simplex. sine uena
litate ē sensus pura ꝓferat electio. ut ad summā
sacerdotii nō suffragio uenditę ꝓuectus. sed dī cre
dat ee iudicio. Nā quia graue omnino sit facin.
dī donū uelle ꝓtio comparare uel uendere euan
gelica ē testis auctoritas. Templū aut̄ dn̄i & rede
ptor. nr̄ ingressus. cathedras uendentū. columbas

Clm. 6241, f. 138r

Lat. 6241
139 R

incipit liber decimus (quaedam nomina per alphabetum distincta)

incipit liber undecimus de Homine et Partibus eius eqs. (cum indice capitulorum)

incipit liber duodecimus de Quadrupedibus eqs. (cum indice capitulorum)

incipit liber tertius decimus de Elementis eqs. (cum indice capitulorum)

incipit liber quartus decimus de Terra et Paradiso eqs. (cum indice capitulorum)

incipit index capitulorum libri quinti decimi

incipit liber quintus decimus de Civitatibus eqs.

incipit liber sextus decimus de Glebis ex Terra eqs. (cum indice capitulorum)

incipit liber septimus decimus de Culturis Agrorum eqs. (cum indice capitulorum)

incipiunt capitula libri duodevicesimi

incipit liber duodevicesimus de Bellis et Triumphis eqs.

incipit liber undevicesimus de Navibus, Funibus eqs. (cum indice capitulorum)

incipit liber vicesimus de Mensis et Escis eqs. (cum indice capitulorum)

expliciunt Etymologiae (cf. notabiles litteras Graecas et runicas)

notae variae

Rückwärtiger Spiegel

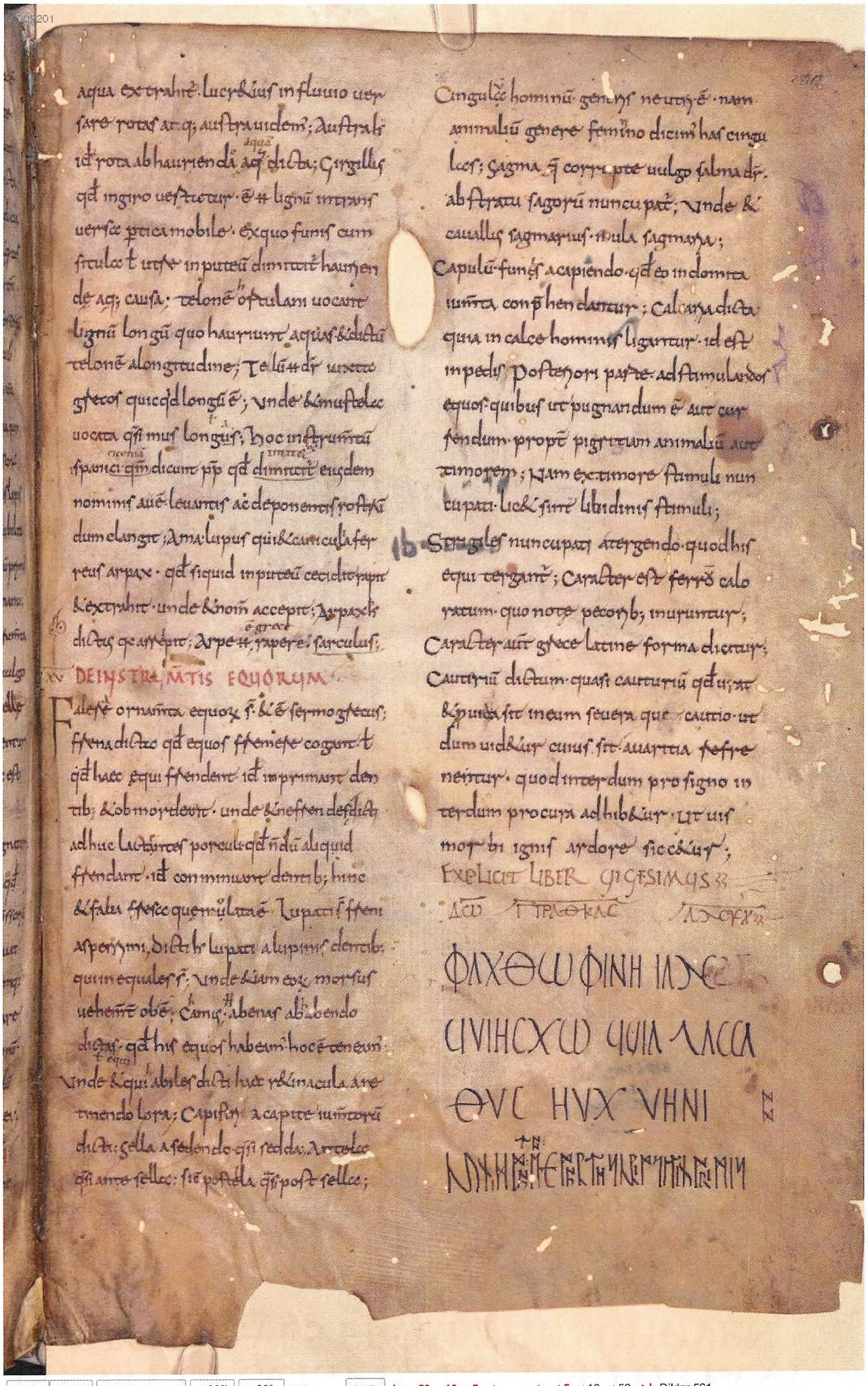
Rückdeckel

Rücken

Kopfschnitt

Vorderschnitt

Fußschnitt

aqua extrahitur. Lucretius in fluuio uersare rotas atq; austra uidemus; Australe dicta rota ab hauriendi aqua dicta; Cirgillus qd ingiro uertatur. & ligni interius uersile pricamobile. Exquo funis cum situla et urna in puteum dimittit haurien de aq; causa. Telonea ostulam uocant ligni longi quo hauriunt aquas & dictu telonea longitudine; Telum dr unicuq; gtecor quicqd longu e; Unde & manuscelec uocata qsi manu longus; hoc instrumtu ispanici quidam dicunt pp qd dimittit eiusdem nominis aue leuantes ac deponentes postea dum clangit; Ama lupus quia calcaneus ferreus arpax. qd siquid in puteum ceciderit rapit & extrahit. unde & nom accepit; Arpax dictus qe arripit; Arpe gr. rapere. sarculus;

DEINSTRA, MATIS EQUORUM.

Falere ornamenta equor. s. & sermo gtecus; ffrena dicta qd equos ffremere cogunt & qd hae equi ffrendent id imprimant dentib; & ob mordeant. unde & neffren defluxit adhuc lactantes porculi qd nondu aliquid ffrendant. id comminuant dentib; hinc & fabu ffrece quem mulcabat. Lupatri ffrenis asperiores, dicti h lupati a lupinis dentib. quia equales s. Unde & ium ex morsus uehemt obe; Camus abenus ab labendo dictus. qd hi equi habeam hoc e teneum. Unde & equi abiles dicti hae retinacula are tinendo loru; Capistri a capite nuncupati dicta; Gella a sedendo qsi sedda. Arcolae qsi antes sellae: sic postela qsi post sellae;

Cingulae hominu genetiu neutru e. nam animaliu genere femino dicim hae cingulae; Sagma q corrupte uulgo salma dr. ab strato sagoru nuncupat; Unde & caballus sagmarius. mula sagmaria; Capulu funis a capiendo. qd eo indomita iumenta comprehendantur; Calcaria dicta qua in calce hominis ligantur. id est impedis. Postenom pars rae ad stimulandos equos. quibus ut pugnandum e aut cursendum. propte pigritiam animaliu aut timore; Nam ex timore stimulu nuncupati. licet sint libidinis stimuli; Strigiles nuncupati a tergendo. quod his equi tergant; Caracter est ferro calo ratum. quo notae pecoribus inuruntur; Caracter aut gtece latine forma dicitur; Cauterium dictum. quasi cauterium qd ui; ac & puncta sit in eum seuera que cautio. ut dum uidetur cuius sit. amittat postea neatur. quod interdum pro signo interdum procuratione adhibetur. ut uis mor bi ignis ardore sic cetur;

EXPLICIT LIBER QUINQUAGESIMUS

(Cim 6250, fol. 280r)

Clm. 6255, fol. 102r

IN HOMINE DI SUMMI INCIPIT PROLOGUS DE VITA CANONICORUM: VIN HOMINE SCAE ET INDIVIDUE TRINITATIS XPIANISSIMUS AC GLORIOSISSIM' LUDOVVICUS SUPNO MUNERE VICTOR AUGUSTUS · ANNO INCARNATIONIS DNI NRI IHU XPI · DCCC·XVII·mo· INDICTIONE · X · ANNO SIQUIDE IMPERII SUI TERCIO · AQUIS GRANI PALATIO GENERALE SCM Q; CUOCASSET CUENTUM · ET COEPISSET SCDM ARDENTISSIMA ERGA DIUINU CULTU SIBI CELITUS INSPIRATA UOLUNTATE · MULTA CONGRUA ET NECESSARIA DE EMENDATIONE SCAE DI AECCLE · ILLI UIDELICET AMORE QUI EA SUO SCO ET PRIOSO REDEMIT SANGUINE · EIQ; SE AFFUTURU USQ; AD CONSUMATIONE POLLICITUS E SCTI · SOLLERT AC CURIOSE PTRACTARE · EO USQ; INT CETA PUENTU E · UT EUNDE SCM ET UENERABILE DO ANNUENTE AGGREGATU CONUENTU ESULERET · IMMO ESULENDO ADMONERET SUP QUIB; DA AECCLARUM P POSITUS · QUI PARUM IGNORANTIA · PARUM DESIDIA · SUBDITO; CURA PARUIPENDEBANT · ET HOSPITALITATE MINUS USTO DILIGEBANT · QUID FACTO OPUS EET · ADIUNXIT ETA MONENDO · UT QUIA CANONICO; VITA SPARSIM IN SACRIS CANONIB; ET IN SCORUM PATRUM DICTIS ERAT INDITA · PPT SIMPLICES QUOSQ; MIN Q; CAPACES ALIQUA EX EISDE SACRIS CANONIB; ET SCO; PATRU DICTIS INSTITUTIONIS FORMA PARI UOTO PARIQ; ESENSU EXCERPERENT · P QUA PATENT PLATO; ET SUBDITO; VITA MONSTRARET · QUATIN OMS QUI CANONICA CENSENT PFESSIONE · P UIA PPOSITA SUI INOFFENSO GRESSU INCEDERENT · ET IN XPI MILITIA DEUOTI UNANIMES ATQ; CORDES EXISTERENT · SED UT ID NUTU DIUINO FIERET · DNM IN COMMUNE HUMILIT EXORANDU PMONUIT · UT SERUO; SUO; EXORABILIB; PULSATUS PCIB; EI ADMONITIONE SCDM SUA UOLUNTATE FIERI · SUAQ; GRA EA PCEDERE · ET SUBSEQUI DIGNARET · AD QUA ETA ADMONITIONE SACER CUENTUS INTIMO GAUDIO REPLETUS · EXPANSIS IN CELU MANIB; · CREATORI OMNIU GRAS AGENS BENEDIXE · QUIPPE QUI TALE TA PIUM · TAMQ; BENIGNU AECCLE SUE SCE PRINCIPE · CUNCTUSQ; EI NECESSITATIB; SAPIENTISSIMU AC DEUOTISSIMU PTULERIT PCURATORE · SUSCIPIENTES Q; LIBENTISSIME HILARITQ; EI SALUBERRIMA MUTUS DO MISERANTE PFUTURA ADMONITIONE · LICET PLERIQ; AUXILIANTE XPO DEUOTE AC RELIGIOSE CU SIBI SUBIECTUS CANONICA SERUARENT INSTITUTIONE · ET IN PLERISQ; LOCIS IDEM ORDO PLENISSIME SERUARET · OMNIU TAM ID ANIMIS SEDIT · UT SCDM EIDEM PRINCIPIS ADMONITIONE · UNA DIUINO FRETU AUXILIO · ET EIDEM PIISSIMI PNCIPIS N MODICO ADIUTI UIUAMINE · EI UDELICE LIBERALISSIMA LARGITIONE COPIA LIBRO; P MANIB; HABENTES · EX CANONICA AUCTORITATE · ET SCO; PATRU DICTIS · UELUTI EX DIUERSIS PRATIS QUOSDA FLOSCULOS CARPENTES · HANC INSTITUTIONIS FORMA EXCERPERENT · ET CANONICIS OBSERUANDA CONFERRENT · UT QUO; FORTE LABORE OB TARDITATE INGENII SEU INOPIE LIBRO; SPARSIM DIGESTA DIFFICILE COMPHENDI POSSET · SOLLERTI STUDIO IN EO DE OPERE BREUIT EGESTA · PFACILE AB HIS REPIRI POSSET · P QUA UT PMISSU E · ET PLATI RECTO TRAMITE INCEDERE · ET SUBDITUS NORMA UIUENDI ABSQ; IGNORANTIE OBSTACULO SALUBRIT NOSSENT PBERE · UIGILANTI Q; STUDIO EANDE INSTITUTIONIS FORMA COLLIGERE STUDUERUNT · IN QUA PLENISSIME CONTINET QUALIT ET PLATI UIUERE · ET SUBIECTOS REGERE · EISQ; AECCLASTICOS SUMPT ADMINISTRARE · ET UNDI SERUITIO ESTRINGERE · BENE OPRANTES QUOQ; AD MELIORA PUOCARE · PTERUOS QUOSQ; ET NEGLEGENTES DEBEANT CORRIPERE · CUM IGIT HUI INSTITUTIONIS FORMA CORA MEMORATO GLORIOSO PNCIPE PLATA SACER CUENTUS LAUDIB; EXTULISSET · ET AECCLASTICA AUCTORITATE FULCITA LAUDEQ; DIGNA · & SCE ECCLE UTILLIMA ATQ; PFICUA ESONA UOCE PDICARET · NIHILQ; IN EA REPHENSIONIS AB HIS QUI SANU SAPUNT REPERIRI POSSE PFITERET · AB EODE UICTORIOSISSIMO PRINCIPE ET AB OMNIB; QUI ADERANT DO GRAS ACCLAMATU E · HEC INMERITO QPPE · QUI ET OCCULTA SUA DISPENSATIONE · ET GRATISSIMA INSPIRATIONE PFATU PRINCIPE UT ID FIERI MONERET CÓPULIT · ET UT AD EFFECTU P DUCERET · MISERANDO ADIUUIT · UNDE OMNIU SENTENTIA STATUTU E AB OMNIB; Q IN CANONICA PFESSIONE DNO MILITANT · HANC INSTITUTIONIS FORMA TOT

6255
02 R

Clm. 6255
102r

Clm. 6255, fol. 49r

subtili omnino inuestigatione quaesita ē. Inuentus ē in
nocens. qui fuerat accusatus in crimine. Nunc
igitur. qm illa quae contra eum dicta sunt. non
sub illa qua decuit districtione quaesita sunt.
& gesta quae exinde apud fraternitatem uram con
fecta sunt. neq. ad condempnationē. neq. ad ab
solutionem eius ꝓbant posse sufficere. n leuis
res agitur: utrum caute uel intrans cursu debeat
diffiniri. Nam graue ē satis & indecens. utrum
re dubia. certa dicat sententia. Et haec quidem
gesta ēe poterant ad diffiniendū idonea. si
accusatus ea confessio sequeretur. Si tam candē
confessionē subtilitas examinis ex occultis eie
cerit. & n uehemens extorquere. quae frequenter
hoc agit. ut noxios se fateri. & iam cogantur
innoxii. Nam post quā ꝑfatus epūs ut dr. cruci
ari custodia cremariq. se fame asserit. scire de
beāmus si ita ē. utrū noceat. si sic fuerit extorta
confessio. Numquid quando sententiā tales
causae suscipiunt. & ad sedem apostolicā appellat.
non & persona quae iudicat. presens ē. ut districtissime atq. ab omni latere ueritas requiratur.
ut tunc si debeat nec ne manere sententia decernat. Nec non & si ꝑdictus epūs. ad sedē apostolicā
appellare uoluerit. causa ipsius interius. & cum
omni ē diligentia perscrutanda. Et ideo p quā
persona absens est. & gesta quae ad nos
transmissus nob sic ꝑfati sumus idonee satis
facere n uident. temere aliquid de epo persona
decernere. nec debemus nec possumus. Neqd
absit reprehensibiles inueniam. in nris. quibus
aliorum iure compert retractare sententias.
Item iohi defensori. post aliqua. Quaedam ficta
de falsisse capitulis accusatū. neq. aliquid ordi
nabiliter factū. sed iniuste se asserit condempna
tum. Diligenter quaerendū ē primo. si iudicium
ordinabiliter ē habitum. si alii accusatores. alii
testes fuer. Deinde causarū qualitas. si digna
exilio. uel depositione fuit. Si eo ꝑsente. sub
iure iurando. contra eū testimoniū dictū est.
Si scriptus actū ē. si ipse licentiā respondendi. &
defendendi se habuit. Sed & de personis accusantium.
ac testificantium. subtiliter quaerendum ē. cuius
dignitatis. cuiusue opinionis. & ne inopes sint. ne
forte aliquas contra ꝑfatum epūm inimicitias ha
buissent. Verum testimoniū exauditu dicerius.
aut certe specialiter se scire testat s. Si scriptus iu
dicatum ē. & partibus ꝑsentib; sententia recitata
ē. Quod si forte haec sollemniter acta n sunt. neq
causa ꝓbata ē. quae exilio uel depositione digna
sit. in eccla sua modis omnibus reuocetur.

Auctoritatē quorūlibet summorum pontificum
gregorius auctoritatis suae magnitudine nullom
minuebat. quin potius multiplicit roborabat.
Et quamuis inter culpabiles auctoritatē sui priora
tus cognoscere. tam inter sontes epos. se ꝑhebat prsus
aequalem. Quappr iohi syracusano epo. inter cetera scr
ait. Quod primas bizacenus asserit epūs impatiens.
se sedi apostolicae die subici. si qua culpa inepis
inuenitur: nescio quis ei epūs subiectus non sit.
Cum v culpa non exigit. omis epi sedis rationem
humilitatis aequales sumus. & cetera. Item in libro
regulae pastoralis; Liquet inquit. qd homines
omis natura aequales genuit. sed uariante meritorum
ordine. alios aliis culpa ꝓponit. Ipsa aut diuer
sitas quae accessit ex uitio. diuino iudicio dis
pensatur: utquia omis homo aeque stare nonualet
aliter regatur aliter ero. Vnde cuncti qui ꝑsunt.
non in se potestate debent ordinis. sed aequali
tatem pensare conditionis. Nec ꝑ ēe hominibus
gaudeant. sed ꝑdesse. Antiqui enim patres nri.
n reges hominū. sed pastores pecorum fuisse me
morantur. Et cum noe dns filiusq. eius dicerē.
crescite & multiplicamini & replete terra. Protinus
adiunxit. & terror ur ac tremor sit sup cuncta
animalia terrae. Quorū terror ac tremor: quia
ē sup animalia terrae ꝓcipit. ꝑfecto ē sup ho

Clem 6255
49r

Clm. 6255, f. 149r

psalmi cum alleluia canendi. Post hoc lectio apli sequatur ex corde recitanda. et uersus. et supplicatio letaniae id est kyrieleison. et sic finiantur uigiliae nocturnae

Qualit aestatis tempore agatur nocturna laus. xii.

A pascha autem usq; ad kl nouembris. omisso ut supra dictum est psalmodiae quantitas teneatur. excepto quod lectiones in codice propter breuitatem noctium minime legantur. sed pro ipsis tribus lectionibus una de ueteri testamento memoriae dicatur. qua breue responsorius sub sequatur. et reliqua omnia ut dictum est impleantur. id est ut numq; minus a duodecim psalmorum quantitate ad uigilias nocturnas dicantur. exceptis tertio. et nonagesimo quarto psalmo.

Qualit dominicis diebus uigiliae agantur. xiii.

Dominico die temperius surgatur ad uigilias. in quibus uigilius teneatur mensura. id est modulatis ut supra dispositum est sex psalmis et uersu. Residentibus cunctis disposite et ordine in subsellis. legantur in codice ut supra diximus quattuor lectiones. cum responsorius suis. Ubi tantum in quarto responsorio dicatur a cantante gloria. Quam dum incipit. mox omnis cum reuerentia surgant. Post quas lectiones sequantur ex ordine alii sex psalmi cum antiphonis sicut anteriores et uersu. Post quibus iterum legantur alii quattuor lectiones cum responsoriis suis. ordine quo supra. Post quibus dicantur tria cantica de prophetarum quas instituerit abbas. Quae cantica cum alta psallantur. Dicto eius uersu. et benedicente abbate. legantur aliae quattuor lectiones de nouo testamento. ordine quo supra. Post quartum autem responsorium. incipiat abbas hymnum. Te deum laudamus. Quo peracto. legat abbas lectionem de euangelio. cum honore et timore stantibus omnibus. Qua perlecta. respondeant omnes amen. et subsequatur mox abbas ymnum Te decet laus. Et data benedictione. incipiant matutinos. Qui ordo uigiliarum omni tempore tam aestatis quam hiemis aequaliter in die dominico teneatur. nisi forte quod absit tardius surgant. aliquod de lectionibus breuiandum est. aut responsorius. Breuiatio ista non numero sed mensura. Quod tamen omnio caueatur ne pueniat. Quod si contigerit. digne inde satisfaciat domino inoratorio. pro cuius euenerit neglectum.

Qualit matutinorum sollemnitas agatur. xiv.

In matutinis dominico die. in primis dicatur. Deus misereatur nostri. sexagesimus sextus psalmus sine antiphona in directum. Post quem dicatur quinquagesimus cum aeuia. Miserere mei deus. Post quem dicatur centesimus septimus decimus. confitemini domino. Et sexagesimus secundus. Deus deus meus ad te de luce uigilo. Inde benedictiones et laudes. lectio de apocalypsi una ex corde. et responsorium ambrosianum. et uersus. canticum de euangelio. Laetania. et completum est.

Qualit priuatis diebus matutini agantur. xv.

Diebus autem priuatis matutinorum sollemnitas ita agatur. id est sexagesimus sextus psalmus dicatur sine antiphona. sub trahendo modice sicut dominicis. ut omnes occurrant ad quinquagesimum. qui cum antiphona dicatur. Post quem alii duo psalmi dicantur. secundum consuetudinem. id est secunda feria quintus. et tricesimus quintus. Tertia feria quadragesimus secundus. et quinquagesimus sextus. Quarta feria sexagesimus tertius. et sexagesimus quartus. Quinta feria octogesimus septimus. et octogesimus nonus. Sexta feria septuagesimus quintus. et nonagesimus primus. Sabbato autem centesimus quadragesimus sextus. et canticum deuteronomii. quod diuidatur in duas glorias. Nam ceteris diebus canticum unum quotquot per die suo ex prophetis. sicut psallit ecclesia romana dicatur. Post haec sequantur Laudes. Deinde lectio una apli memoriter recitanda. Responsorium ambrosianum. uersus canticum de euangelio. Laetania. et completum est. Plane agenda matutina. uel uespertina non transeat aliquando in mutuo ordine.

Oratio dominica omnibus audientibus. dicatur apriore. propter scandalorum spinas quae oriri solent. ut conueniens per ipsius orationis sponsionem qua dicunt dimitte nobis sicut et nos dimittimus. purget se ab huiusmodi uitio. Ceteris uero agendis ultima pars

Clin. 6255
149 R

q̄ eduxisti plebē tuā de terra egypti in manu ualida & in brachio extento & in signis & in portentis & in manu forti tua
magna & in brachio excelso & fecisti tibi nom̄ sicut die iste. peccauim̄ impie egim̄ iniquē
gessim̄ dñe ds nr̄ omnib; iustificationib; tuis. Auertat̄ ira tua a nob. q̄a derelicti sum̄ in terra inimica
ubi dispersisti nos. Exaudi dñe preces nr̄as & orationes nr̄as. & educ nos, ppt̄ te. & da nob inuenire
re gr̄am ante faciē eor̄ q̄ nos adduxerunt. ut sciat omnis terra q̄a tu es dñs ds nr̄. & q̄a nom̄
tuū inuocatū ē sup israhel & sup̄ nom̄ ipsius. Respice dñe de domo scā tua in nos. & inclina aurem
tuā & audi. aperi oculos tuos & uide. q̄a mortui qui sūt in inferno quor̄ spūs sacrificiū acceptū ē; anima
quę tristis ē super magnitudine mali & incedit curua & infirma. & oculi deficientes. & anima
esuriens. dabit tibi gl̄am & iustitiā dño. q̄a non̄ in fundim̄ nr̄is iustificationib; patrū nr̄or̄ sed in misericordiis
multis tuis dñe ds nr̄. sed q̄a misisti ira tua & furorē tuū super nos. sicut locut̄ es in manu
seruor̄ tuor̄, pphar̄ dicens. Sic dicit dñs. Inclinate humerū uestrum et seruite regi babilonis & uiuetis
bonā facite regi babilonis & celebritis a terra quā dedi patribus uestris. Quod si autē non audieritis uocē
dñi dei uestri operū regis babilonię. defectionē facia decumanis iuda & absorbeat eos & au
fera a nob uocē iocunditatis & uocē gaudii sponsi & sponsę. & erit omnis terra
sine uestigio habitantib; ea. & non audient uocē tuā ut oparent regi babilonię. & stauisti
uba tua quę locutus es in manib; pueror̄ tuor̄, pphar̄. Et proferent ossa regū nr̄or̄ & ossa pa
trū nr̄or̄ de loco suo. & ecce sūt proiecta in calore solis & in gelu noctis. & mortui sunt in dolorib;
pessimis. in fame & in gladio & in emissione. & posuisti templū in q̄ inuocatū ē nom̄ tuū
in ipso sicut hac die; ppt̄ iniquitatē domus israhel & domus iuda. & fecisti in nob dñe ds nr̄ secundum
omnē benignitatē tuā & secundum omnes miserationes tuas ullas magnas. sicut locut̄ es in manu
pueri tui moysi in die qua pcepisti ei scribere legē tuā coram filiis israhel dicens. Si non obau
dieritis uocē meā. ambitio hac magna & multa euertet̄ ad orientem super terra captiuitatis suę
& scient q̄a ego sū dñs ds eor̄. & dabo eis cor. & audient aures. & laudabūt me in terra ca
ptiuitatis suę. & memores erunt nominis mei. & auertent se ab orientem suo duro & a malig
nitatib; suis. q̄a reminiscent̄ quā patrū suor̄ peccauerūt in me. & reuocabo illos in terram
quā dedi patribus eor̄ abraham & isaac & iacob. & dñabunt̄ eis. & multiplicabo eos & non
minorabunt̄. & statuā illis testamentū aternū sempiternū. ut sim illis in ds & ipsi erunt
mihi in pplm. & non mouebo amplius pplm meum filios israhel a terra quā dedi illis. Et nunc dñe
omnipotens ds israhel anima mangustiata & spūs animi clamat ad te. Audi dñe & miserere q̄a ds
es misericors. & miserere nobis q̄a peccauimus ante te. q̄a tu sedes in sempiterno. & nos pibimus
in eternū. Dñe omnipotens ds israhel audi nunc orationē mortuor̄ israhel. & filior̄ ipsor̄ q̄a peccauerūt
ante te. & non audierūt uocē dñi dei sui. & agglutinata sunt nob mala. Noli meminisse
iniquitatis patrū nr̄or̄. sed memento manus tuę & nominis tui in tempore isto. q̄a tu es
dñs ds nr̄. & laudabimus te dñe. q̄a propter hoc dedisti timorē tuū in cordib; nr̄is. & ut
invocem nom̄ tuū. & laudem te in captiuitate mea. q̄a auertem iniquitatē patrū
nr̄or̄. q̄a peccauerūt ante te. & ecce nos hodie in captiuitate mea sumus. q̄ nos dispersisti
in imprecationē & in maledictū & in peccatū secundum omnes iniquitates patrū nr̄or̄. q̄ discesse
runt ante te dñe ds nr̄.

De doctrina ecclastica initiat.

Audi israhel mandata uitę. auribus percipe ut scias prudentiā. Quid est israhel quid in terra inimicorum es. & inueterasti in terra aliena. coinquinat̄ es cum mortuis. deputatus es cum de

gentes q̄ ego
q̄a sicut quod
ppls. plis
uice euertet

Clm. 6255, fol. 157v

Clm. 6255

~~149r~~ ?

157v

Clm 6256, f. 53v

hæc nubes aeriq; angelos sidereaq; trans grediens. uerbum dei in ipso sinu inuenit patris. & toto hausit pectore. Nam quis tantum cū inuenerit relinquat bonum. unguentū enim exinanitum est nomen tuum. propter ea adulescentule dilexerunt & adtraxerē te. Postremo. non meū est illud. q̄m q̄ nō nubunt neq; nubuntur. erunt sicut angeli in cælo. Nemo ergo miretur si angelis comparentur. q̄ angelorum dño copulantur.

IN PURIFICATIONE BEATAE MARIAE. SERMO BEATI AUG EPI.

Exultent uirgines. uirgo peperit xp̄m. Nihil in ea quod nouit pudeat exterminatum. manet uirgo post partum. exultē uidua infantem xp̄m uidua anna cognouit. exultent coniugate. nascetur xp̄s. elisabeth nupta prophetauit. Nullus gradus præcepit missus est. de quo non habebit testimoniū salus hominum. Numquid enim solæ uirgines adregnū cælorum perueniunt. & uenient et uidue. sca anna uirginitate sua septem annis uixerat cū uiro suo. quo defuncto usq; ad similem ætatem peruenerat. & sanctitate sca. expectabat infantiam saluatoris. ut paruum uidere annosa. parvum

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod: Lat 6256

Clm. 6256

tis dī laborantib: atq uiglantibus / ut sidona ipsius non uana fecerimus· pro ea
quę dedit· meream accipere qua promisit; Unde cohortamur dilectionem
uram / ut abstinentes uos abomni opere malo· quae sunt casta & iusta sectemu
ni; filii enim lucis abicere debent opera tenebrarū; atq odia declinare· menda
cia abicere / superbiam humilitate destruere· auaritiam, pietate / largitatem
diligere; decet igit ut capiti suo membra conueniant / ut promissarū beati
tudinum mream cū consortes· p xpm dnm nrm·

ITEM CUIUS SUPRA DE EODEM DIE.

Quamuis sciam dilmi qđ sctitatem uram hodiernae festiuitatis causa non
lateat· eamq· secundū consuetudinem euangelicus nobis sermo referat
re· tam ut nri nihil desit officii· loqui decadem quod dns dona uere
audebo / ut incommuni gaudio· tanto religiosior sit omnium pietas / quanto ma
gis fuerit intellecta sollemnitas; Prouidentia misericordiae dī· dispositū ha
bens pereuntī mundo nouissimis temporib; subuenire· salutationem omni-um
gentiū praefinit ut xpo / ut quia & cunctas nationes aueri dī cultu impius er
ror diu occupauerat· & ipse peculiaris dī populus isth abinstitutis legalib; pene
totus exciderat / conclusis omnib; subpeccato omnī misereret; O eficien
te enim ubiq iustitia· & toto mundo uana & maligna, plapso / iusti iudicium

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Lat 6252
fl/s: 34R

SERMO EIUSDEM DE EADEM EPIPHANIA QUAM DIE.

Hodiernã festiuitatem dilmi appariti dñi & saluatoris nri sicut nostis illustrat & hic ille ẽ dies quo adcognoscendum adorandumq; dñ filium tres magos ꝑ uia stella ꝑduxit. Cuius facti memoriam merito placuit honore annuo celebrari: ut dñ enim gesta historia necessario recensetur. semꝑ se intellegentium sensibus insepat salutiferum mysterium. ꝑ insignae miraculum. Praecesserant quidem multa documenta. quę corporeã nãtiuitatẽ dñi manifestis indiciis declarare rent: siue cum beata uirgo maria fecundandã se spũ parituramq; dñ filium audiuit & credidit: siue cum salutationem ipsius. mutuo elisabeth nondum natus iohannes prophetica exultatione commotus ẽ. quasi & iam intra matris uiscera clamaret. Ecce agnus dñi: ecce qui tollit peccata mundi: uel cum orientium dñi angelo annuntiante pastores. ecclesiastes exercitus fuit claritatem circumdati. ut non ambigerent de oblata te pueri. quem quam in praesepe uisuri. Nec putarent qđ insola natura hominis esset celsus. cui supnae milites famularetur occursus; sed haec atq; alia huius modi. pacis tunc tacenti innotuisse ꝑsonis: quę uel adcognitionẽ mariae uirginis. uel adsci ioseph familiã ꝑtine

Clm. 6256

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Kat 6256
Sig: 49R

In epiphania sermones beati Leonis pape legendi.

Celebrato pximo die quo intemerata uirginitas humani generis edidit saluatorem epiphaniae nobis diem ueneranda festiuitas. dat perseuerantiam gaudiorum. ut intercognatarum sollemnitatum uicina sacramenta exultationis uigor et feruor fidei non tepescat. Ad omnium enim hominum spectat salutē quod infantia mediatoris dī & hominum. iam uniuerso declarabatur mundo. dum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quam uis enim israheliticam gentem. & ipsius gentis unā familiam delegisset. de qua naturam uniuersae humanitatis assumeret. Noluit tamen uitra maternae habitationis angustias ortus sui latere primordia. sed mox ab omnibus uoluit agnosci. qui dignatus est omnibus nasci. Tribus igitur magis in regione orientis. stella nouae claritatis apparuit. quae illustrior ceteris pulchriorq; sideribus facile inse intuentium oculos animosq; conuertere. ut confestim quereretur non esse otiosum. quod tam insolitum uidebatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum. qui pstitit signum. & quod fecit intelligi. fecit inquiri. & se inueniendum obtulit requisitus. Sequuntur tres uiri supni luminis ductum. & pūi fulgoris indicium. intenta contemplatione comitantes. ad agnitionem ueritatis gratiae splendore ducuntur. Qui humano sen

Clm. 6256. f. 32r

Bayer. Staatsbibl. München
Lat 6252
3 E R

rat ordinatus· h unc in quit tibi summo studio commendo· sub testimonio xpi
& totius ecclesię· Tum ille suscipiens· omnem se adhibiturum sicut p̄cepe
rat diligentiā pollic&tur; sed uerum atq; uerum eadem sepius rep&rens· iu
uenem commendabat· adtentius· & post haec epherum redit· Tum uero ob
ti domum suā adolescentem suscepit commendatum· & cum omni diligen
tia enutriuit· amplectitur· fou&· adultimum & iā baptismi gratiā dedit·
P ost haec&iam uelut confidens gratiae qua fuerat commonitus· paulo ti
dulgentius habere iuuenem coepit· Sed ille ubi immatura libertate po
tius ē· continuo p̄ aequē nos· quę luxus & desideria cordi ē· amare
uitia· & corruptae uitae· ti cedere tamtē p̄ ducebatur· Et primo q̄
dem conuiuiorum inlecebris decipitur· Inde nocturnis eum furtis·
socium sibi participemq· conscisc̄unt· post haec iā ad maiora flagitia
p̄ trahunt· Int̄ea sensim iuuenis formabatur· & in stituebatur· ad sce
lera· & qui esset· ti genio· sicut equus ti frenis & ualidus· duris mor
sibus ob firmatus· recti tineris lineā derelinquens· rectore contepto·
rapido cursu totus ferat̄ ti p̄ceps· ta succedentibus sibi malis· ut
desperationem quoq· ad ō sibi prestitę salutis acceperit· dedignatur iā
de paruis sceleribus cogitare· grandia quaeq· moliturus· & ex integro p̄
demoni se tradet· Nullus inferior ē in flagitiis patitur· denique illos
ipsos qui prius magistri criminum fuerant· discipulos facit· &

Clm. 6256
f. 25v

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD Lat 6256
Fl/a:

an ita hec impudentia nimis intolerabilis dicere quod nisi ita gentium ille nisi homines xpo deberent testimonium phibere. Sed sihoc ducatis respondet quidē ille uobis nonsum missus nisi adhuc qui peruerunt domus isti; Sed sicut uos inuidetis aptos increpat paulus uob promū oportuerat ad nunciare uerbum dī. sed quia expulistis illud nec uos dignos uite ē nae iudicastis ecce inquit conuertimur nos ad gentes; Demonstremus etiam nos ex gentib; testimonii xpo fuisse, platō qm ueritas nonnacuit clamando. etiam plinius inuicorū suorum. Nonne quando ille poeta facundissimus. int sua carmina um noua, pgenies celo demittit alto dicebat. xpo testimonii phibebat. Indubiū hoc uenire nisi alios ex gentib; idoneos testes pluraq; ducentes inmedium intro ducā Illū illū regē qui uram superbiā capiuando p domuit. Habuchodonosor regē scitice & babylonis nempter mittā; Vt nabuchodonosor quid informace quo tres uiros uestros uinste miseris. dic dic quid tibi fuerit reuelatum. Nonne uiquit tres uiros uestros inforace ligatos; Etiam ecce uere rex. Ecce inquit ego uideo quattuor uiros solutos deambulantes inmedio ignis. & corruptio nulla ē in eis & aspectus quarta similis ē filio dī. Oriungens unde tibi hoc. quis tibi adnunciauit filiū dī. quę lex quis, ppheta adnunciauit filium dī. Nondum quidem mundo nascitur. et similitudo nascendis aut cognoscitur. Vnde tibi hoc. quis tibi istud adnunciauit. nisi quia sic te dnus ignis intus inluminauit. ut cum illic apud te cap

Clm. 6256, f. 7r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
Cod. 62.56
25 v

SERMO MAXIMI EPI

guur quoniam post tempus spiritalibus epulis reficere nos debemus: inde
amus quid euangelica lectio prosequatur. Ait enim dñs sicut audiuimus de
aduentus sui tempore. Sic fulgor coruscans de sub caelo in ea erit aduentus
filii hominis. Et addidit in sequentibus. In illa nocte erunt duo in lecto
uno: unus assumetur & unus relinquetur. Duae molentes in pistrino:
una assumetur. & una relinquetur. Mouet fortasse uos fratres cur
dñs aduentum suum indicans noctis se tempore ostenderit aduenturum;
unq; eius aduentus magna cum claritate diei magno cum nitore & timore
suscipi debet & electis; frequenter audiuimus sacris literis praedicatum. prius
quam dñs xps adueniat. ante christum regnaturum. qui ita tenebras huma
no generi suae prauitatis infundet. ut lucē ueritatis nemo pene respiciat.
& caligine propria operiens mentes hominum. cecitatē quandam spiritalib.
oculis exhibebit. Nec mirum si diabolus emittat inquitatis tenebras. cum
ipse nox sit omnium peccatorum. Adhuc igitur contra caliginē depellendā.
uelut fulgor quod dñs xps allaturus est. & sicut lucescente die nox uincitur. ita cor
rante saluatore. ante christo effugatur. Nec uberius poterit dissimulare inimi

Clm. 6256, fol. 2r

Cat 6256
2K

ductio continet. Sed ad galatas hoc ꝑprium habet qđ non scribit ad eos qui ex iudeis in xp̃m crediderant. et paterna s putabant cerimonias obseruandas. sed ad eos qui ex gentib fidē eius ꝙtū receperant. et rursum retro lapsi. quæ dā fuerant auctoritate deterrimi asserentes. petrū quoq. et iacobū et totas iudeę ecclesias euangeliū xp̃i cū lege ueteri miscuisse. ipsū etiā paulū aliud in iudea facere aliud in nationib ꝑdicare. et frustra eos in crucifixum credere. siđ neglegendū putarent. qđ apti principes obseruarent. Quā obrē ita caute in utraq; et medius incedit. ut nec euangliū ꝑdat grām pressus pondere et auctoritate maiorū. nec ꝑcessorib faciat iniuriā dū assertor ē gratię. Oblique uō et quasi per cuniculos latenti incedens. et petrū doceat ꝑcōmissa sibi circūcisionis plebes facere ne abantiquo repente uariando more discisceus in crucē scandalizata non redderet. et sibi ꝑdicatione gentiū credit. quę ē id ꝑ uersutiā defendere. quod alius ꝑ dispensationē simularet. Quod nequa quā intellegens bataneotes. et sceleratus ille porphyrius. in primo operis sui aduersū nos libro. petrū a paulo obiectū ē reprehensū. qđ n recto pede incederet ad euangelizandū. uolens ille et illi maculā erroris inurere. et hinc ꝑ calumniā ne fidei dogmata accusare mendatiū. dū mīse ecclesiarū principes discrepent. Quę quidē et nunc orantib uob leuia quo sensu sint indicta tangimus. et in suis locis plenius exsequimur. Sed iā temp ē ut ipsius apti uerba ponentes. singula quę que pandamus.

ALBERTHAMO EPO VENERABILI IMPERITANTE. ARCHICAPELLANO IPSIUS GOTESCALCHO INSERVIENTE. WILLITHALMO SCRIBENTE. OBSEQUIU SCE MARIE SCIQ CORBINIANI PER SEVERANDU INSIGNIS LIBER ISTE MERITIS ADEPTU EST.

Abr. 954–92

PAULUS APOSTOLUS NON AB HOMINIB neque ꝑ hominē sed ꝑ ihm xp̃m. et deum patrē qui suscitauit eū a mortuis. Non sup̃be ut quidā putant sed necessarie. neque ab hominib neq; ꝑ hominē se aptm ee ꝓponit. Sed ꝑ ihm xp̃m et deū patrē. ut eos qui paulū extra duodecim aptos uenientem labam et nescio unde subito prorupisse uel maiorib ordinatū. hac auctoritate confunderet; P oritest aut et oblique impetū et incęteros ostendi accipi. qđ non ab aptis esset traditū euangliū sed ab ipso ihu xp̃o. qui et illos aptos elegerat. h oc aut totū ideo ꝑparat. ut nemo sibi contra legis onera, pe euangliū gra disputanti posset opponere. sed petrus hoc dixit. sed apti hoc statuerunt. sed prędecessores tui aliud docere uerunt. Quod quidē insequentib. nunc quasi occulto sermone prę cludens. manifestius facit dum abeis quiuidem ee aliquid nihil inse collatū refert. et ipsi petro in facie restitisse scribit. nulla dicens necessitate compulsu ut hypocrisi cederet iudeorū; Quod sine merariū quibus dā uidet. eum contra aptos quā uis occulte locutū. quia ideo solimā idcirco prexerit ut cū eis conferret euangliū. ne forte in uacuum cucurrerit aut cucurrisset. illo intellegentiā transferamus. usq. hodie a patriarchis iudeę aptos mutuo quib etiā tunc reor galatas de prauatos legē obseruare coepisse. Ille certe alios de iudeis credentib in xp̃m prexisse galatiā. qui asserentem petrū quoque aptę prin cipem. et iacobū fratrē dni legis cerimonias custodire; Ad distinctionē itaq; ex quorumtam abhominib. et sui quos missus a xp̃o. tale sumsit exordiū; paulus apls. non ab hominib neque ꝑ hominē. apls aut hoc ē missus. hebreorum proprie uocabulum est. quod silas quoque so nat. cui amicitiā. missi nom imposuit ē. dum hebreę interipsos quoq. ꝓphetas et sanctos miserit quosdam qui et ꝓphetę et capti sint. alios uero qui tantū ꝓphetę. Denique moysen cui dicit. et ego mittam te ad pharaonē. et ipse respondet, mi

Clm 6285, fol. 2r

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Lat. 6285
fol./S.: 2R

Leihgabe
Hoffmann

INCIPIT TRACTATVS SCI HIERONIMI IN EPISTOLAS SANCTI PAVLI APOSTOLI GENTIVM PREDICATORIS AD GALATHAS

auci ammodū dies sunt quod epistolam pauli adphilemonē interpretar adgalatas transcēderā. multus retor sum inmedio prēt missis. et ecce subito lectre mihi deurbe allate sunt. numianes et albiniā uenerabilem anum praesentiq dñi reddita. et sanctā marcellā matris etubernio destinata. magis nunc uestrū ó paula et eustochū flagitare solatiū. et quia hoc interim fieri nonpotest propt grandia maris inmedio spatia atq terrarū. repente uulnus inpsum. salutis scripturarū uellē curare medicamine. Scio equidem ardorē ei. scio fidē. scio quā flāmam semp habeat inpectore superare fexū. obluntsci hominis et duumorū uoluminū tympano concrepante. rubrum huius sēcli pelagus transfretare. Certe cū rome eem. numquā tam festinā me uidit ut nondescripturis aliquid interrogaret. neque uere more phitagorico quicquid respondera rectū putabat. nec sine ratione prēiudicata apud eam ualebat auctoritas. sed examinabat oīa. et sagaci mente unuersa perlustrabat. ut me senirem nomā discipulā habere. quā iudicē. Itaq. quod et illi absentib gratū fore et ubiq; inpiē semiarū esse simile existimo. aggrediar opus intemptatū ante me. linquē nīre scriptorib. et a grecis quoq; ipsis. uix pauciss utere poscebat dignitas usurpatū. nonquod ignorem. quāmalarum uictorinū. quiromē me puerū hetorica docuit edidisse cōmentarios in apostolū. sed quod occupatus ille eruditione secularū litterarū. scripturas omnino ignorauerit. et nemo possit quamuis eloquens. de eo bene disputare quod nesciat. Quid igit ego stultus aut temerarius quid pollicear. quod ille nonpotuit munime. quin potius in eo ut mihi uidear cautior atque timidior. quod imbecillitatē uirtutē meartū semiens. origenis cōmentarios sum secutus. Scripsit enī ille uir in epistam adgalatas quinque proprie uolumina. et ecce in omnem stromatū suorū librū. cōmentario super explanatione et sermone cōpleui. Tractatus quoq; uarios. et excerpta. que uel sola possent sufficere cōpositi. Preter multo diuturnū uidentē meū. et laodicenū de ecclesia nup egressum. et alexandrum uetere hēreticū. esebium quoq; emesenum. et theodorū heracleoten. qui et ipsi nullos suphabere cōmentariolos reliquerunt. equib t sipauca decerperē. ficeret aliquid quodnonpenitus contemneret. Itaq, ut simplicē fatear. legi hec oīa. et immense mea plurima coarctauans sceuo notario. uel mea t aliena dictauine ordinis nec uerborū inditū nec sensuū memor. Iā dñi misericordie ē. nep imperitiā nostrā abalius benedicta dispeream. et ñ placeam inextraneos que placeā mīs suos. Argumentū itaque epistole huius breuit comprehendens. hoc inprefatione cōmoneo. ut sciat e[illegible] materiā epistole pauli adgalathas. et quē admodū scripta est. sed hoc referre nīl mīaq. quodinilla latiori sensu et profundiorib, usus ē argumentis hic quasi adeos serpens. dequib, inconsequentib, ait. Omnes sanū glare et sic insipientes esse, talis sermone moderatus ē quo increpare potius quā docere. et quē possent stulti intellegere ut cōmunes sententias cōmuni oratione uestiret. et quos ratio sudare nonpotuerat. reuocaret auctoritas. nullus quidē aptus sermo ē t epistolā t psentis. in quo non laboret docere amic legis onera desita et oīa illa que inscripturis magnis precesserunt. de otiū sabbati. circumcisionis iniuria. kalendarum. et turpamium sollemnitatū recursus. scrupulositatē cibq. et p dies singulos lauacra rerum sordidanda. qīa euangliū subrepente cessasse. quā non sanguis uictimarū. sed fides animē et ederitis impleret. Ilerum alibi pparte. et ut sibi aliud agenti hec questio opitulerat. et late dispuratā ē et pene p strictū. In his aut duab, ut dixi epistolis. speialit antiquē legis cessatio. et noue inre

Clm. 6285, fol. 1v

Bayer. Staatsbibliothek München
(Photostelle)
COD: Cod. 6285
Inv.Nr.: 1 v

ri tuo. ac celesti gra[tribue me]di
cina. et cui parui omiu indulgentia
atq; uita sine fine mansuram. P

Miseretur tui omps ds. et dimittat
tibi oia peccata tua ptrita. pre
sentia. futura. quia ipse e remissio
omiu peccatoru. et resurrectio
mortuoru. ipse te inluminet in
anima. et corpore. et liberet te ab
omi malo hic et in futuro. et p ducat
ad regnu glae sue. Qui uenturus

tui supplicationib; nris. et famu
lu tuu exaduersa ualitudine
corporis laborantem placatus respi
ce. et uisita in salutari tuo. et
celesti grae pfta medicinam P.

Os q humano generi salutis reme
dia. et unte eterne munera con
tulisti. e serua famulo tuo tuaru
dona uirtutu. et concede ut me
dela tua nsolu in corpore. i
in animo sentiat. P.

Ceu. 6285,
f. Recto des livres. - spiegel.

ex fide inuenſ· panē & unū legitur· obtuliſſe·
ita ipſe pontifex ſcdm ordinē melchiſedech·
poſt expletionē legis· eaſdē ſpecies ſacrifici
fidelibus ſuis tradidit· Quis umquā crederet·
ut panis in carnē· & unū ūteret in ſanguinem·
ipſe dñs diſcipulis ſuis ñ dixiſſet· Accipite·
& manducate· hoc ē corpus meū· ſimiliter·
& calicē accipite & bibite hoc ē ſanguis meus;

INNOMNE
DNIINEP
VELNONES
SEISILVES
TSGQGG
NTGS·SE·
GRADUS·GLGRIGOR
GODINGIGGOD NONA
CCVSINT:POSTSAVTEM
FECIT HOS GRAINS INGREMIO SJNO

di· ut non prbt aduerſus epm· nondiaconus
aduerſus prbm· nonſubdiaconus aduerſus

Clm. 6288

cedonū constantinopolitanū ēpm qui negabat
spm scm nonesse dm · temporib, gratiani & theo
sii principū · damasi papæ romani · cirilli hie
solimitani · nectarii alexandrini · quicondem
nata · p̄fata hereſi statuer̄. CΛΝ · iii · Quorū
auctor maxime beatus nectarius constantino
politanus epſ fuit · Tertia in epheso · cc patrū
contra nestoriū constantinopolitanū epm
qui dicebat beatā uirginē mariā n̄ dī · sed
hominis tantūmodo genitricē ut aliā pso
nā carnis · aliā faceret dīcatus · Temporib, theo
dosii principis iuniorīs · celestini papæ roma
ni · luuenalis constantinopolitani · cyrilli alex
andrini qui xii capitul contra nestorii
blasphemiarū totidē capta auctore eodē
scō cyrillo anathematizando ēscripsēr̄. Quar
ta in calcedone · dc xxx patrū contra eutichen
constantinopolitanū abbatē · qui asserebat
xpm p̄ humanā assumptionē n̄ ex duab, na
turis existere · sed solā in eo diuinā naturā

Clm. 6288

Clm. 6288, f. 61ᵃ

CCXXXVI Ꝙd adulescens surgentē quolibꝫ
mortis periculo poenitentiam gessent.
& se nō continuerit uxoris debeat re
medio sustentari. Exdecr pp leonis
tit. xxxv. & titulo. xiii. & xxxi.

CCXXXVII Ꝙd subdiaconus carnale conubiū deneget.
exdecr pp leonis titulo. xxxiiii.

CCXXXVIII nulla ptia abaptizandis consignandisq;
fidelib. exigant. exdecr pp gelasii t. v.

CCXXXVIII Presbꝫ & diaconꝫ ordinationes certis de
bere celebrari tēporib, exdecr pp ge
lasii. t. xi. & lem. exdecr pp gelasii t. xiiii.

Ut constitutis diebꝫ uirgines sacre ue
Ut uiduę nō uelent. exdecr pp gelasii

CCXL Ꝙ uidęmonis aliisq; passionib, irrepti
sacra misteria tractare nō liceat exdecr
pp gelasii. titulo. xiii.

CCXLI Ꝙd secta cōiugia setarib, nō negent. qb.
tam, p hoc ipso ad clerū minime cōue
nire aspirare. unde sup. t. xxv.

tarū aecclarū dignatione dī. ut sentas frīs
sollicitudinē sustineo. Numidius epūs dix.
fuit haec semp licentia huic sēdi ut unde
uellēt. & decuus nomine fuisset conuent.
pdesiderio cuusq. aecclae ordinarē epm. E
pigonius epūs dix. Bonitas sequestrat possibi
litatē. minus enī pūsumis fratē cūctē bonū et
clemētē omīb. reddis. habes enim hoc in arbitrio.
Satis é. ut satis fiat psonē unus cuusq. epī
inprima tantūmodo conuentione. Siaūt quod
lic & huic sedi - uindicandū sibi fuerit arbi
tratus. neces se habes tuom ecclas sub fulcire-
Vnde tibi nonpotestatē damus. sectuā assignamus.
ut ducat voluntu tuā. & semp tenere quē uoles.
ut ppositos plebibus ēcctus constituas quipostulati
fuerint & unde voles. Postumianus epūs dixit.
Deinde quuuū habuerit. numquid debeāt illi
unus ipse pbr auferri. Aurelius epūs dix.
Sed epūs unus esse potest perquē dignatione

Lat. 6288

eptis et cum scripta detulerint discutiant
ac teneant et ita suscipiantur Et sip dicato
res peccatis minus exuerint nec quae sunt
necessaria sub ministrentur eis et ad commu
nionem nullatenus admittantur quia p sub
reptionem multa p uenium.

CONCILIO LAVDIC TITVLO XLI

Quod non oporteat sacerdotem et clericum
sine literis p ficisci canonicis. VNDE SVPRA XLII.

Quod n oporteat sacerdote ut etm p uer ius
sionem sui epi p ficisci. CONC CALCED T XI.

Oms pauperes et indigentes auxilio cum pro
ficiscuntur sub p batione epti ut aecclas
ticis pacificis tantu modo commendare de
creuimus et non co mendaticiis literis; Prop
ter quod co mendaticie literę p sonis ho
noratioribus solum modo concedantur.

DE PRIMATIB; EPORVM INCAN APLOR T XXXV.

XXXIII Epos singularum gentiu scire conuenit quis
inter eos primus habeatur: que uelut caput

Clm. 6288, f. 89r

concilio placuit ut trib; annis sint intaudientes tan
tũmodo. Posit hæc aũt cũ cathecumẽs orent.

De ebrib; qui immolauer tempore pfectionis

lxxxi Pbẽros immolantes & ceteros conc anqrinot. i. q
ludam adeuntes. Si hoc ñ pillusionẽ aliquã sed ex
ueritate fecerũ. Neq; cõmto preparantes se ad hoc
atq; suadentes ut estimẽt quidẽ normus aptari. sed
huiusu tantũ & habitu subiici. hos placuit honorẽ
quidẽ sedis, ppriq; retinere. Offerre aũt aut alloq
populũ. aut omnino sacerdotalib; fungi officiis ñli
cere. De diacon̄ib; qui immolauer unde sup

lxxxii Oniaconꝰ similiter qui immolauerẽ honorẽ ut. ii.
quidẽ habeant. cesare ꝰ debeant abomi sẽrõ minis
terio. siue de pane. siue de calice offerendo. t pdicando.

Quod si forte quidam epõr consciu sunt laboris eor
& humilitatis & mansuetudinis & uoluerint eis
aliqd amplius tribuere. ut adimere. pene
ipsos erit potestas. De his qui ex fuga cõpre
hensi s & p uim immolauer cõ sup. t. iii.

lxxxiii Qui fugientes cõphensi sunt. t x domesticis tra

his aliquanto tempore penitentia ē agenda.
quia sponsio eī adō tenebat. Nā si int̄ homines
solet bonę fidei ctr̄a nulla ratione dissolui.
quanto magis ista pollicitatio quā cū dō pepi
gīt solui sine uindicta n̄ potuit. Hā si paulus
apls. quę ꝛ̄ppositō uiduitatis discesserant. eas
dix̄ habere dāpnationē. quia primā fidē irri
tā fecer̄. quanto magis uirgines quę prioris
suę pactionis fidē minime seruauerunt.

Dens iudex iuste fortis
et patiens numquid irascit
per singulos dies

EXDECR̄ PAPAE LEONIS T. XXVI. ET. XXVII.

Propositū monachi ꝓprio arbitrio aut uolun
tate susceptū. deseri n̄ potest absq; peccato.
Qđ enī uouet qs dō. debet et reddere. unde qui
relicta singularitatis ꝓfessione ad multitā t ad
nuptias deuolutus ē. publicę pēnitentię sa
tis factione purgandus ē. quia et si innocens
multa et honestū potest ēe cuiq; electio
nē meliorē deseruisse. transgressio est.

per monachi poenas
per uidua poenae quia
conuersi.

EXDECR̄ PAPAE GELASII TITVLO XX

Uirginib; sacris temere se quosdā sociare coę

Puellae quę n̄ parentū coactae impio s; sponteneo iudicio
uirginitatis ꝓpositū atq; habitū susceper̄. si pēa nuptias eligunt
p̄uaricant̄. etiāsi n̄dū ei⁹ grā cōsecrationis accessit. cui⁹ utiq;
n̄ fraudarem̄ munere sumpposito p manerent.

Cam. 6288

Clm. 6288

dampnatū alt epc̄s suscipiat · hic etiā acōmuni coherceat synodo uelut
qui ecclastica cōstituta dissoluat · De epīs ab omnib imprīm conc̄
celiii Siquis epc̄s aut pbr aut qlibet regulę subiect ecclāe Anthioc̄ · ī · exci-
ptet cōsiliū & litteras epōrum puinciae · & pcipue metropolitani adierit
imprīm · hunc reprobari & abici oportere nō solū acōmunione ueri & abho
nore cui particeps uidet existere · quia uenerandi aurib · molestiā rēp
tauit inferre contra leges aecclāe · Sugit adire principē necessaria cau
sa deposcit · hoc agat cū tractata & cōsilio metropolitani & cet epōrū qui
cad puincia cōmorant · qui etiā pficiscentē suus psequant epc̄s ·
De dampnatis epīs aut cli ab omnib imprīm conc̄ Adhuc de exu ·
celiiii Siquis appio epō pbr aut diac · aut a synodo fuerit epc̄s forte dāpnat · cum
patoris aurib · molest existerit · oportet ad manus epōq; cuius cōsilii · & quę
putauerint habere iusta plurimus epīs suggerant · eorūq · discussione sac
iudicia pfitolent · Si haec ū parū pendentes molesti fuerint impatori ·
hos nulla uenia dignos ee · nec locū satisfactionis · nec spē futurae restitutio
nis pcentus operiri · De discussione qualiscp episcopi diudicet
celv Siquis epc̄s decretis criminib · iudicat · [illegible]
& cingat de eo puinciales epos dissidere cui iudicat · abaliis innocens credit ·
reus abaliis estimat · protinus ambiguitatis absolutione sce synodo cōplacuit
ut mētropolitan epc̄s auicina puincia iudices alios cuocet & q̄rimoniā
tollant · & peossimul & puinciales epōs qd iustū usū fuerit appbeatur ·
Siquis epīs decretis criminib · accusat · condēpnet abomnib · epīs eusd
puinciae · cuneiq; cōsonantē eande cū eis formā decreti posuerint ·
hunc apt alios nullomodo iudicari · s · firmā concordantiū epōq

principis

def. Nonsolum circa ẽrectam Karthagin cnsẽ
sedcirca oñis sacerdotale consortium. Sunt enī
plerīq; conspirantes cŏmplebibus propriis. quas
decipiunt utdictum est earum scalpentes au
res. blandi adse ducendum utiose unae hom
nes uel certe inflati &abhoc consortio sepa
rati. quiputant propriẽ plebi incubandum.
&nonnunquam conuenta adconcilium uem
re detractant. sua forte neprodantur. flagi
tia metuentes; Dico siplac& circa hos nontan
tum dio ceses noneẽ seruandas. uerum &de
propria ẽrecta quẽlibet male. omni modo adm
tendum. utetiã auctoritate publica reician
tur. atq; abipsis principalibus cathedris remo
ueantur. Oport& enim utquiuniuersis frib;
actoto concilio inbeserit. nonsolum sua iu
re integro. sed dio cesis possideat. Atuero que
sibim& putant plebes suas sufficere. frater
na dilectione contempta. nontantum dio ce
ses amittant. sedut dixi. &iã propriis publica

Lem. 6288

Initiū actionis nr̄æ de fide ē̄ detreuimus · quę bonoꝝ
ē omniū fundam̄tū et quāuis sine fide ut dicit aplūs impossibile placere dō · fides tām indiget opere · q̄ fides sine operib; mortua ē̄ · Ideo beatus gregorius ille mq̄d uere credit · qui exercet operando q̄d credit.
Quapp̄ter de fide uīa omīs omnino xp̄ianos alīt utrum mīsē iugīt admonere et docere oportet · maxime tām dn̄i sacerdotes in eo certamine laborare decet · ut firmīt̄ ab om̄ib; teneatur:

DE DOGMATE ECCLESIASTICO ·

Cūigīt̄ omia concilia canonū · qui recipiuntur sint a sacerdotib; legenda et p̄dicanda · necessariū duxim̄ ut ea quæ ad fidem p̄tinent · et ubi destirpandi sunt ut plantandi sunt uirtutib; scribīt̄ hoc ab eis crebro legat̄ ē bene ut intellegat̄ · et in populo p̄dicet̄ · et quilibet ep̄s habeat omnia sua continentes necessaria sua admonentes quib; subiecti eruditi sunt̄ · idē fide catholica p̄ut capere possint · de p̄petua retributione bonorū · et ac̄na damnatione malorū · de resurrectione q̄q̄ futura et ultimo iudicio · et quib;

Lm. 6288

Omīb⁹ ecclīs eaq, arīis monachīs clericīs conuersīs mercatorib⁹ exceptus hīs q̄ equos ex tra regnū nr̄m uendūt pacē iuraūm⁹ & hīs q̄ ēt̄a eandē pacē nob iurāt & iurauerūt & iurati s̄. & hoc sacramēt̄ seruaturi sum⁹ hinc ad pascha. & īdem ad duos annos confirmatum est etiam iure iurando vt si quis furtum fecerit i p̄cio unī solidi uerberet̄ & duplicē soluat. Siquis ultra p̄ciū quinq; solidos furet̄ aut pacē uiolare p̄sūpserit aut uirginē rapuerit oculi ei⁹ eruant̄ aut pes aut man⁹ abscidant̄. Qui uirginē rapuerit. si in aliquo castro obsideat̄. castrū diruat̄. p fuga diffinitū patiat̄. Sic̄ iuratores nr̄i aliquem de sup̄dictis causis rei inseqūent̄. & nr̄ exercit⁹ p cōmuni causa aliquo iere tenū quis accipi at quantū sibi & equo suo sufficiat. cet̄a ibidem relinquat. In omī itinere fenū herba ac lignū edificiis non adaptatū licēt̄ auferē. Si q̄ conq̄stio de p̄dis & beneficiis oriat̄ apud rectores nr̄os discutiat̄.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Clm. 6294, fol. 165v